

CRĂCIUN, 1938

VREMEA

ANTIC. 4
LEI 10

3/3503- v34

10

ROMÂNIA EROICĂ

VICTORIA
Balei de mar-
mară descoperite
la Histria
(Debrögen) se-
colul III-I în-
tate de cristian.

România eroică

După douăzeci de ani de la Unirea cea mare a neamului, dușmanii hotarelor noastre stau din nou cu ochii ațintii spre pământul sfânt al nației românești.

Din fruntariile noastre cred că pot face o nouă tocmală a tratatelor încheiate.

Se înșală.

Fruntariile României de azi, nu sunt rezultatul vreunor hotărâri arbitrare ale conferințelor de pace. Ele sunt hotarele firești ale unei națiuni cu drepturi isvorite din viața ei însăși, dealungul secolelor, și pentru care românii toți au avut de luptat și pătimit sângeros.

Dacă aceste fruntarii au fost fixate abia acum douăzeci de ani de conferințele de pace, ele sunt însă de mult fixate de jertfele de tot felul pe care neamul nostru le-a dăruit întru menținerea trează a conștiinței noastre naționale.

România de azi nu este fructul tratatelor de pace de la învingător la învins.

Ea înseamnă biruința naționalismului majoritar românesc asupra unei minorități asupritoare.

Tratatul din 1919 nu a creat nimic, el a consfințit o stare de fapt, eliberând o națiune oprimată.

Tratatul de pace din 1919, au pus stavilă sbuciumului, dealungul veacurilor, unui popor, și au repus în drepturile ei etnice viața românească.

Jertfele românești, pentru cauza românească, nu le-au putut șterge nimeni, iar forța românească a fruntariilor apare evidentă la fiecare cercetare a istoriei sau a fiecărui colț de țară.

România de azi este o realitate istorică, și încercările de restălmăcire a acestei realități se vor termina, de sigur, în ridicolul care învâluiește totdeauna acțiunile de acest fel.

În mijlocul acestor noi uneltiri ale dușmanilor noștri de totdeauna, Vremea evocă în paginile ei festive, în frescă vie, jertfe românești.

Sunt fragmente din viața noastră românească de totdeauna, cu chinurile ei, cu sbuciumul ei, cu credința ei.

Așa am trăit dealungul veacurilor...

Cu sufletul curat de buni și adevărați creștini, căutând să ne apărăm sufletul nostru, oțeliți în luptele pentru păstrarea gliei strămoșești, apărându-ne de invaziile păgâne sau jertfindu-ne viața pentru scuturarea jugului străin.

Așa am fost întotdeauna.

Mândri de numele nostru de român, dornici de-o viață painică și demnă, dar cu rară putere de sacrificiu, pentru păstrarea credinței strămoșești.

În douăzeci de ani de la unire, am căutat să găsim forma cea mai potrivită a strălucirii vieții românești. În gravele răsunări pricinuite de un război crud, ne-am străduit să acoperim rănile lăsate după această bătălie a națiunilor.

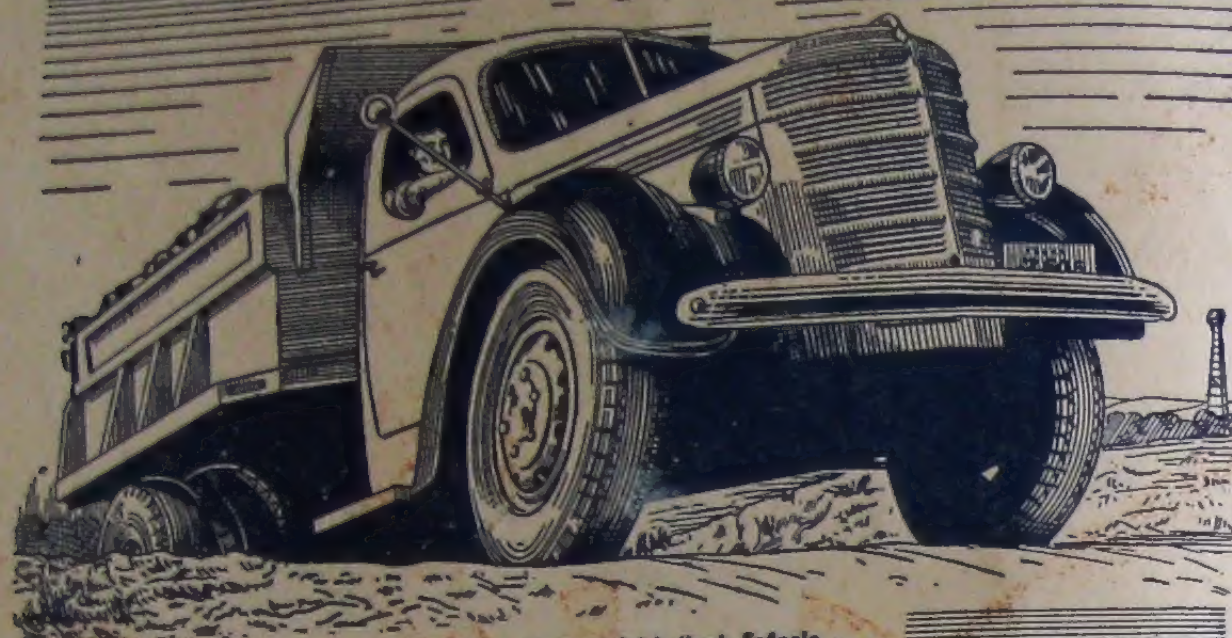
Și în cursul acestor două decade, elementul românesc, victorios, dar cu forțele istovite de această prea lungă luptă, a reușit totuși să trezească din nou conștiințele pentru afirmarea ființei românești: România a românilor.

La douăzeci de ani de la unitatea națională, permanenții noștri dușmani se gândesc din nou la coterpirea pământului românesc. La douăzeci de ani de la victorie o viață nouă românească să afirme cu îndărătnicie lozincă victoriei noastre: România a românilor.

În acest spirit închinăm paginile ce urmează înaintea tașilor noștri, cari prin eroismul lor ne-au lăsat moștenire pa- trimonul de azi.

VLADIMIR DONESCU

Nici o povară prea mare pentru un INTERNATIONAL

De peste 30 ani de când Uzina INTERNATIONAL HARVESTER construiește camioane, numele INTERNATIONAL și-a meritat reputația celui mai desăvârșit camion pentru transportul poverilor grei.

Astăzi INTERNATIONAL vă oferă peste douăzeci și cinci de modele diferite de camioane începând de la o tonă până la 12 tone. Fiecare tip e înzestrat cu un motor, diferențial și șasiu care corespunde

intr-adevăr tonajului indicat. Frâiele camioanelor INTERNATIONAL sunt de tipul hidraulic, cabinile complete metalice cu geamuri încașabile.

Este deci în interesul Dv. a alege un INTERNATIONAL pentru transporturile Dv.

Reputația numelui INTERNATIONAL și perfecțiunea tehnică a produselor sale, sunt cea mai bună garanție atunci când veți avea nevoie a cumpăra un autocamion.

Randament
Soliditate
Economie

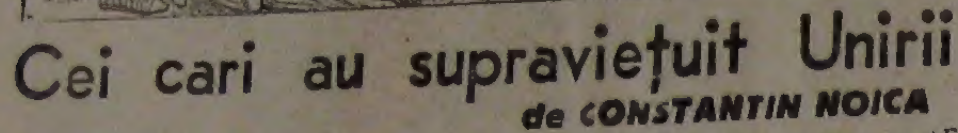
Compărați cu toată încrederea un **INTERNATIONAL!**

Șasiurile INTERNATIONAL 1938 sunt livrabile prompt din depozit și în orice cantitate. Cereți cataloage și prețuri dela reprezentanța generală pentru România.

CAMIOANE INTERNATIONAL

REPREZENTANT GENERAL PENTRU ROMANIA
Constantin S. Mihaescu
BULEVARDUL TAKE IONESCU Nr. 10 BUCUREȘTI

În fapt, nu le-a fost de sigur

...sejurul la judecătoria de la Iași. Mă gândesc la lămurirea

1930

INTRE ROMANISM ȘI ORTODOXIE

de N. DAVIDESCU

Problema creștinismului românesc este, dacă șinem seama de rostul intrinsec al religiei în constituirea unui popor, de un interes covârșitor pentru măsurarea destinelor noastre de neam în cuprinsul pământului nostru național. Nu este vorba, firește, la aceste începuturi de o biserică de stat constituită, ci de o credință efectivă care, împreună cu alte tradiții mai vechi, sau întemeiată pe ele, să fi prezidat cei cinci zori ai alcătuirii acelei conștiințe colective pe temelii căreia, apoi, din deosebite centre mai importante de dezvoltări parțiale, să fi putut porni unitatea aceia întregului popor românesc, de la mormântul lui Ștefan cel Mare la mormântul lui Ștefan cel Mic, de la mormântul lui Ștefan cel Mare la mormântul Daco-Roman" e de p-rere că încă înainte de 270 e logic și necesar, în cadrul imperiului roman, să fi existat creștinii în Dacia Traiană. O știință interesantă este, în această privință, invitația Apostolului Pavel către Tit, din scrisoarea lui Pavel către Tit, de „a se grăbi să vină să îl găsească la Nicopol, căci acolo e hotărât să își petreacă iarna" (III, 12). Această însemnează că acest cel mai zelos apostol se apropiase suficient de noi pentru a conchide că propulsivunile date de el creștinismului au putut foarte curând ajunge până aici.

Mai mult chiar, în „Scrisoarea către Colasieni” că în cadrul „imaginei aceluia care l-a creat nu este nici Grec, nici Iidan, nici circumcis, nici necircumcis, nici barbar, nici Schit, nici slav, nici liber” etc. (III, 11). Evident că

Dimitrie Cantemir, bunăoară, este vorba de o simplă imagine literară, dar dacă ținem seamă de faptul că apostolul Pavel predica prin părțile acestea îndelung, „de la Ierusalim și părțile vecine până în Iliria” (Către Romani XV, 19) și că putuse avea știri aproape directe din Dacia Traiană, apoi imaginea aceasta capătă și o semnificație de adevăr istoric.

Aceste începuturi astfel schițate de apostolul Pavel capătă o cu totul altă confirmare în sufelele istoricului începuturilor creștinismului, Tertulian, care în lucrarea intitulată „Adversus Iudeos” scrie:

Nu putem ști, de sigur, ce așezări de stat, politice, economice, sociale, vor fi putut exista pe atunci, în pământul locuit azi de români, dar băntuit de tot felul de hoarde barbare venite din spre răsărit, din spre miază noapte, sau chiar de peste Dunăre, dar cert este că se poate vorbi de o epocă, aceasta, când poporul românesc, ca popor, va fi pus, temeinic, bazele constituirii lui.

Limba, cu alte cuvinte, a autohtonilor, va fi primit caracterul roman pe care avea să se desvolte. „Dacii, Tracii și barbarii din Dacia Scitică și din Scitia Mică se vor fi făcut întâi romani și apoi creștini” (V. Pârvan: Inceputurile vieții romane la gurile Dunării), sărbătorile se vor fi modificat și contopit, deosebitele culturi, se vor fi adaptat celui creștin și așa mai departe pentru a pune temelia întreită de limbă, de credință religioasă, și de patriotisme teritorial comun, a oricărui popor statronic.

De altă parte Eusebiu din Ce-
sarea, preot și istoric pe vremea
lui Constantin cel Mare, pome-

nește în „Istoria Eclesiastică” de până la 328 de misiunea Sfinților Apostoli care se răspândiseră pretutindeni și dintre care „lui Toma i-a căzut la sorți Parthia iar lui Andrei Scythia”.

Trebuie, cu acest prilej, să menționăm și faptul că colonizarea romană se făcuse, în bună parte, cu ajutorul legiunilor care, odată demobilizate, rămăneau pe loc, și că unele din ele erau deosebit de drept din Asia, unde creștinismul era îndestul de răspândit.

Avem astfel legiunile, și cohorțe din Comagenă, din Iturea, sau din Palmira. Pliniu cel Tânăr scrie, în această privință lui Traian că în Bithinia, unde era proconsul, și în împrejurimi superstiția creștină este foarte răspândită, și cere sfaturi de ce măsuri trebuie să ia.

Creștinismul, dar, avusese toate caile să pătrundă până în Dacia Traiană și, potrivit indicațiilor de mai sus, a și pătruns în ea, ajuns pentru a îndreptăți afirmația lui Cantemir.

Pătrunderea creștinismului tre-
ne să fi fost determinată și de
cele sfinităși dintre credințele
amântului și acelea ale religiei
lei noui. Vasile Părvan vor-
nd, în „Getica” de credințele
eto-Dacilor scrie că: „Relatiu

...Dacor, scrie că: „Relativ
gale sunt ştirile literare cu pri-
e la organizația religioasă Ge-
ă. În această privință, de la
odot și până la Iulian Aposto-
l, antichitatea e unanimă în
recunoaște Geților o adâncă și
eră religiozitate, care le pă-
ră și determină viața lor na-
uală în toate împrejurările, fi-
zică închinare puterilor su-
naturele, fie de catastrofale,
re cu divinitatea nemuritoare,
renunțarea de bună voie la
a chinuți în pace ori blecuiți
...abel, Sulfat...

zboi. Sufletul e nemuritor. fo
nu e o împiedicare pentru su- in
de a se bucura de nemurire; cu
aceea el nu are nici un pref; ze
ele lui nu trebuie ascultate; ju
ele lui trebuie ferșit fără pă- ch
zboi de rău. Omul nu poate a-
de la nemurire de cât curățit Sc
ori-ce fel de patimă; carnea, că
și, femeile, sunt o murdărie a ze
tului. Mai ales vinul aduce tu
șirea omului; în numele di- „in
știrii marelui preot al naștun sup
distrugerea vșiei în întregul ri
t. Nimic deci din neputință

si-lăcă înrăco-phrygică nu
admis ori tolerat la Gefe.
eni sfinți vor fi la ei așceșii.
nu vor să mai știe nici de
nici de femei, ci, în renun-
la orice bucurie a trupului,
votază gândului bun despre

nemurirea de dincolo de viața trupului. Căci abia prin moarte omul înviază la viața veșnică. Zeul e în cer iar nu pe pământ etc. (pag. 151).

De altfel, în această privință trebuie considerat și faptul că termenii de bază ai creștinismului la noi, sunt de origine latină, de pildă, „Dumnezeu, Biserica, Cruce, Preot, Creștin, Altar, Inger, Lege, Rugăciune, Ajun, Căminecătură, Priveghiu, Cununa, Sărbătoare, Paști, Răposaf”, și că unele sărbători creștine sunt de cât botezarea în semnul nou al altora păgâne similare sau apropiate, ca de pildă sărbătoarea romană a *Rosaliilor*, sau a trandafirilor transformată

...a *Rusaliilor* sau *Florile*...
...a *Florilia*. Insuși termenul
...*păgân*” dat necredincioșilor,
...de la romanul „*paganus*”
...care însemnează săten, locuitor
...de la țară, de la „*pagus*” colib
...ceea-ce, ținând seamă de fapte
...ă în general romanii fiind ora
...eni, industriași, negustori, lucr
...ori manuali, desemnau pe local
...ici cu un termen care era nu nu
...ai o designație teritorială dan
...na religioasă.

D. profesor N. Iorga, în legătură cu atmosfera religioasă a Orânduirii Daciei" e de părere că „ajungem chiar la înălțări, la „ublimări" ale culturilor isodidactice minți care n'aveau seninătate grecească și logica romană a o prevestire a unui creștinism, a cărei inspirație de asiatic pa-

...ism trecuse prin această
ieră, se întâlnește la Sarmise-
tuza, ca o prevestire, închina-
ta către „Dumnezeul etern”. O
no, care ar putea fi Maria, și
„gerii” eresilor din primele se-
criste. „Deo alterno et Ju-
ni et Angelis”. Aiurea iarăși
tă genealogia zeilor se pierde
ninea unui „numen caeleste”
sfică indicat. Mișcarea spre
l unic va crea tipul mixt al lui
iter care e și Apollon și Mithra
Serapis și Baal, unul creștin
ar închinându-se totdeauna și
celui care ar fi Iisus. Găsim
un blestem către un „Dumne-
cel prea înalt și domnul sen-
lor și a toată carnea”, către
gerii lui Dumnezeu căruia tot
etelul în ziua de azi le se smee-
pentru cei ce au ucis o to-
”. O inscripție din Sarmise-
sa se îndreaptă către o „*Dea
virgo augusta*”, către „*Dea
meta*”, „căreia trebuie să te în-
” care și ea, ca și „*Dea rex*”
a regina) din același oraș.
ă această descădere din pa-
piuul teant din fire așa de

osebite, al confusiilor divine" (Istoria românilor, vol. I, partea II, pag. 213—214).

lata dar un întreg material
care justifică printr-o serie im-
portantă de similitudini pătrun-
derea în noi a creştinismului încă
din primele secole de după Cris-
tos şi care dovedeşte lucrul a-
cesta suficient pentru a conchide
că în elementele de bază ale plă-
mădrii poporului român intră şi
creştinismul.

Vasile Pârvan, de altfel, crede în „Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman” — al Apostolului adevărat al creștinismului Românilor ar fi Nicetas episcopul din Remesiana, care a predicat creștinismul aici pe la sfârșitul veacului IV, deci tocmai în epoca de plămădire a romanismului, arătată și de Cantemir.

De același părere este și d. Constantin C. Giurescu care spune că „creștinismul a fost cunoscut în Dacia încă din timpul domniei împăraților romani; convertirea în masă însă a populației Daco-Romane din sfînga Dunării s'a făcut între 350 și 450, cu ajutorul misionarilor dintre care cel mai cunoscut este Nicetas din Remesiana. Creștinismul a trebuit să se adapteze la obiceiurile și credințele primească o seamă de termeni păstrându-i la care lumea finea fiindcă obișnuise cu ei. Suntem, în această parte a Europei cei mai tîrziu creștini”. (Istoria Românilor, vol. I, pag. 201).

Yechimea aceasta a creștinismu-
la noi, în cadrul similitudinii
de spiritualitate dintre credin-
le aborigene și cea nouă, a fă-
când cu puțință unele semnificații
transmutații de datini din pă-
ne în creștine. Așa, de pildă,
Gh. Șpierea, cernăuțean, mem-
u al Academiei Române, arată,
o lucrare apărută în Marție
65, în „Focea Societății” că
lerum Doamne” din colindele
noastre, întâlnit în colindele
preturindenți ale Românilor,
din cultul strămoșesc al zei-
„Lari”, al casei, cu sensul de
om” pentru „lar”, și care se
ba în Romani, în ziua de 23

...la Romani în ziua de 23
embrie, prin ofranda de plă-
e, ceea ce ne duce la covrigi
are noi cinstim pe colindători,
această sărbătoare a fost
mutată în aceea a „moș a-
ului”. Întâlnim așa dar ele-
te de identitate spirituală
la Daci cât și la Romani, și
ite elemente le putem urmări
contopirea legendelor particu-
ale fie căroră în cele noi nă-
se nume naștelor lor în vo-

Unul din aceste elemente frăe este și acela al credinței religioase care, în cazul de față, la Români, este, odată cu limba românească, izvorâtă din cea latină, în cadrul unui teritoriu strămoșesc rămas același de totdeauna, creștinismul nostru specific, factor de echilibru intern și mijloc de conservare națională, fără nici una din tendințele de hipertrofieri a lui până la autonomie față de națiunea noastră, pentru îmbrăcarea unor vestimente imperiale, ca acela al catolicismului, sau ca acela al ortodoxiei cesariene a Rusiei țariste. Insuși caracterul exclusiv episcopal și soboricesc, de altfel, al ortodoxiei noastre se putea dovedi străna legătură dintre pământ, popor și biserică.

Ortodoxia rusă, de pildă, cu
țarul în fruntea ei, ca reprezen-
tant al lui Dumnezeu pe pământ,
nu este de cât o imitație a Ce-
saro Papismului transplantat pen-
tru circumstanțe pe țărmurile Ne-
vei, în timp ce patriarhia grecească
din Constantinopol este, la-
rândul ei, o încercare de a pune
în fața universalității Papei, din
apus, o universalitate de răsărit
ortodoxiei. Singură oiserică noastră
ortodoxă, deși cea mai veche,
nu a năzuit nici odată să depășească
hotarele naționale ale sta-
tului sau ale Domniei românești.

În care s'a încadrat deplin, și dacă totuși am avut de furcă cu neorii cu episcopate de peste Dunăre apoi este că ele înșile, de fapt, nu erau de cât rămășițe desnaționalizate, din punct de vedere românesc, ale unor legături naționale existente în trecut dar evaluate până la pierire în prezent, din acest punct de vedere, și încă mai de mult, înstrăinate de noi și înscăunate în cadrul altor domnii locale.

Ar fi interesant, în această privință să se cerceteze deosebitele așezări episcopale românești în raport cu vechile așezări locale românești, și raporturile dintre ele, cum ar fi bunăoară așezarea episcopală de Argeș în legătură cu Domnia de Argeș, aceia a Buzzeului, în raport cu o așezare mai veche românească prin această regiune, ca de pildă acela a țării Brodniciilor, și așa mai departe în tot restul Moldovei, pentru a se dovedi, astfel, caracterul absolut local, adică soboricesc, și deci național, al ortodoxiei noastre și rolul ei, în această privință, istoric.

porul în acelaș timp român și creștin.

De altfel semnificativ e și faptul că nici odată istoria nu pomeneste de o creștinare a poporului românesc, ci numai de predica carea creștinismului printre popoarele Daco-Romane, cum am arătat mai sus. Știm în această privință, că Franța s'au creștinat sub Clovis la 496.

mat sub Clovis, la 496, că Germanii au fost convertiți de apostolul Bonifaciu prin 730, că Căcilii au primit botezul între 850 și 950, cam în același timp cu Polonezii, că Rușii s'au creștinat ca în jurul anului 988, că Ungurii au început creștinarea pe la 950 pentru a o desăvârși pe la anul 1000 sub regele lor Ștefan cel Sfânt. Cât privește pe Bulgarii vom citi din Dimitrie Onciul, „Tradiția Istorică în chestiunea originelor române” următoarele rânduri întemiate pe cele mai de seamă izvoare contemporane: „Transportarea de numeroși captivi din imperiul roman de către barbarii ce stăpâneau Dacia, este un fapt bine constatat prin mărturiile contemporane. Întru cât însă ei au contribuit aici la formarea naționalității române, este o întrebare la care nu se poate răspunde cu ușurință fără alte probe. Mărturiile istorice arată că mai mulți dintre acei captivi s'au întors iarăși în patrie și le dau importanță la nordul Dunării numai ca propagatori ai creștinismului printre indigeni”.

Or aceasta înseamnă că și dincolo de Dunăre aveam un creștinism românesc, constituit deplin la o epocă în care Bulgarii, creștinați abia în secolul IX, cunoșteau cuvântul Cristos, ceea ce încredințește pe d. dr. Gîmion Reli, profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți, în lucrarea sa asupra „Originei și Vechimei Creștinismului la Români” să afirme că „prin influen-

fa poporului român și creștin din
vechea Moesie, sau Bulgaria de
mai târziu, s'a început creștinarea
Bulgarilor, până ce au fost con-
strânși de căpetenia lor, Boris, să
se încreștineze în masă, la anul
864. Aceasta ar dovedi-o și fap-
tul că în terminologia bisericească
a Bulgarilor vom găsi cuvinte
de origină română.

Faptul acesta este însă de o mare importanță și poate contribui la luminarea unor hotărâtoare zile din trecutul nostru istoric. Un popor se întemeiază, în hotarele lui pământești, pe limbi și credință. Nici hotarele pământești, nici limba și nici credința însă nu sunt neapărat concomitente plămădirii lui, dar lipsa de sincronism în fuzionarea acestor elemente, prin îndepărtări succesive ale trecutului, prin zguduirile de sine, prin toate acele frământări sufletești mai ales, și tulburări pe care le produce ruperea violentă a lanțului tradițiilor, nu rămâne nici odată fără urmări în psihologia și în istoria unui popor și a unui stat. Toate zguduirile din Rusia actuală, de pildă, nu sunt de cât rezultatul înfierului succesive ale societății rusești fie prin încreștinarea ei, fie prin reformele de europeizare ale lui Petru-cel-Mare, fie prin infuziile forțate de cultură și de gândire europeană și apuseană, introduse în ultimul secol, în spiritul extra-european, eurasiatic, al acestui popor puțin făcut să primească formele unei civilizații greco-latino-germane.

Ideia de bună așezare și de temeinică dezvoltare a unui popor se întemeiază pe condiția într-un minimum de civilizație și de cultură proprie, de încredere în formele alcătuirii sale spirituale și instituționale, și în convingerea că nimic sau mai nimic nu are de schimbat, în folosul lui, din cele cu altele venite din afară.

DOINA

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plimbându-se
Că nu mai poate străbate
De-aici strălucite.
Din Hotin și pân' la Mare
Vin Muscații de-a câlare.
Dela Mare la Hotin
Meru calta ne-a apin.
Din Boian la Vatra Doamnei
Au nupțit omida corinți
Și strălucit te tot poartă.
De nu te mai poți căsători
Să la munte, jos la vale
Și-au făcut dușmanii cale:
Din Sărmășel pân' la Săcele
Numai vaduri ca acule
Vai de biet Român săracul.
Îndărăt tot dă cu racul.
Nici îi merge, nici se 'ndeamănă
Nici îi este toamnă toamnă.
Nici îi vară vara lui
Siri străluc în jara lui.
Dela Turnu a Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s'auzau pe la noi:
Și cam vin cu drum de fier.
Toate cârmecile pier.
De neagră strălucire
Numai umbra spinului
La umbra creștinului.
Iși desbracă para sânel.
Codrul — frate cu Românul —
De săcare se tot pleacă —
Sărac în jară sărac.

Cine-au îndrăgit străluc
Măncă-iar inima cânil.
Măncă-iar casa pașii
Și noamul nemernicia.

Stefane, Măria Ta
Tu la Puna nu mai sta.
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului.
Lasă grija Sfîinților
În sama părinților.
Clopotele să le tragă
Zina 'ntreagă, noaptea 'ntreagă.
Doar s'o 'ndura Dumnezeu
Ca să-și mântui neamul tău!
Tu te naști din mormânt
Să te-ai din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată.
De-i suna de două ori
Îți vin codri 'n ajutor.
Toți dușmanii or să piară
De-i suna a treia oară
Din hotărâ în hotărâ. —
Îndrăgi-ți ciorile
Și spânzurațiile!

MIHAIL EMINESCU

Fără mamă, fără tată

Brăduțel crescut în piatră,
Rău e, Doamne, fără de tată!
Brăduțel crescut în urină,
Rău e, Doamne, fără de mamă!
De-i călca din urmă 'n urmă
Din strâin tot nu-ți faci mamă.
De-i călca din piatră 'n piatră
Din străin, tot nu-ți faci tată.
De-i călca din flori în flori
Din străin nu-ți faci sorori.

(Din Poezii Populare de Băb-
eancu și Hodoș).

Oltenii în Iași

Ce răsună? Ce s'aude?
Ce glas dulce răsună?
Ce flăcăi ca brăduț verde.
Ochii noștri îi simțim?
Sănt Olteni, scăparea noastră
Bucurați-vă leșeni!
Voi cu inima creștină,
Cumpărați dela Olteni.

Olteni fainic prin copăi
Zice Prutului scârbu:
— Dulce frate, fii în pace.
Străna ta a rădărit!
La cel glas de mângâiere
Geme sufletu 'n dușmani:
Voi cu inima creștină,
Nici un ac dela Iidani!

Mică e lumina încă!
Dar credința 'n Cel de sus.
În părintele dreptății,
Și 'ntreaga-i răpuri!
Soarele frumos luci-va...
Bucurați-vă leșeni!
Voi cu inima creștină,
Cumpărați de la Olteni!
Iazmele otrăvitoare.

Duhul rila și necurat.
Vai! destul ne-au supt puterea
Și oleașă ne-au secat.
De pe ochii voștri rapeși
Pânza 'ntinsă de dușmani!
Voi cu inima creștină,
Nici un ac de la Iidani!

Prăji certe-se 'ntre dâncii.
Fii cu părinții lor!
Dar blăstăm cu foc s'ajungă
Pe acel ceteșitor.
Care fără de iubire
S'ar nita la cel Munteni!
Ascultați Români curanți-mi:
Cumpărați dela Olteni!

Și atunci viața noastră
Precum râul crizalin.
Se va scurge limpezită
De otrăv și venin.
Morții noștri n'or mai plânge
Sub călcă de dușmani.
Sus dar inimile noastre!
Nici un ac dela Iidani!

ION CREANGA

Pi doi munți

Alea pi doi munți
Anală s'arcuroși.
Alea după munte
Nă liveade vearde.
Alea tru livade
Nă fântână arace,
Alea mi pleacă
Lailu și 'mi biui.
Alea mi agărșii
Lailu, și mi durmii.
Alea 'mi arăcii
Ș'mi plivitusii.
Nu 'mi am dada
S'mi jilească,
Nu am tată
Ca s'mi caftă;
Nu am soru
Să li spun mărăz 'le
Și s'mi plângă
Că va s'moru.
Ma mi-am mași un frate
Tru xeanu departe;
Și nu-are poștă
Să li pitrec nă carte;
Să 'nvețu de-alui sănătate
Ș'năsu di-amea fărmașe.

(Căntece Populare Macedone-
ne culese de Vanghele T. Millo,
1928).

EROUL ȘI

tanță acorată exterlorului.

De aci, decurg firesc, moduri de
lărie de acțiune, moduri ce sunt
mai vădit deosebite când e vorba
mai ales de erou și omul istoric.
Așa de pildă, omul istoric, omul
care nu cunoaște participarea inte-
grală dusă până la limită, a ști
întotdeauna un lucru pe care nu
l-a neglijat și uitat niciodată a
știut asume până unde să meargă.
Un comandant, un strateg nu fost
în toate timpurile cu atât mai mare,
cu cât au știut când să înceapă
marșul și când să se oprească.
O anumită comoditate, istoric pe
care el au urmărit-o sau care l-a
constrâns, l-a obligat să descopere
pacea și amicitia și mai ales să
învețe când să le folosească. Când
comandantul, când omul cu iden-
titate istorică a fost Cezar sau Na-
poleon și a încercat să neglijete
avantajele marșului și pe loc re-
pausului, când a vrut să cucerească
lumea, atunci a intervenit dela
sine un pe loc repaus comandant
de Brutus, Waterloo sau 1812.

Eroul, dimpotrivă, își însușește
identitatea pornind tocmai de aci de
unde stărește obligațiile omului
istoric: dela pe loc repaus. Ușurat
eroul duce în el însuși Elba sau pe
Brutus, dar asta nu-l poate împle-
deca să se oprească niciodată
când el cunoaște numai marșul. Pe
loc repaus poate fi un motto istoric,
nu însă locuș de erou. De aci
eroul are în fața sa un lăstă
Bărăgan; nu mai are sau nu mai
vede nici un obstacol în cale
nici nu vrea să vadă că îl poate
depăși vreodată ceva. Pentru
ceva al său, mai mult ca pentru
orice alt său, e valabil "credo quod
pot"

De aci, decurg firesc, moduri de
lărie de acțiune, moduri ce sunt
mai vădit deosebite când e vorba
mai ales de erou și omul istoric.
Așa de pildă, omul istoric, omul
care nu cunoaște participarea inte-
grală dusă până la limită, a ști
întotdeauna un lucru pe care nu
l-a neglijat și uitat niciodată a
știut asume până unde să meargă.
Un comandant, un strateg nu fost
în toate timpurile cu atât mai mare,
cu cât au știut când să înceapă
marșul și când să se oprească.
O anumită comoditate, istoric pe
care el au urmărit-o sau care l-a
constrâns, l-a obligat să descopere
pacea și amicitia și mai ales să
învețe când să le folosească. Când
comandantul, când omul cu iden-
titate istorică a fost Cezar sau Na-
poleon și a încercat să neglijete
avantajele marșului și pe loc re-
pausului, când a vrut să cucerească
lumea, atunci a intervenit dela
sine un pe loc repaus comandant
de Brutus, Waterloo sau 1812.

De aci, decurg firesc, moduri de
lărie de acțiune, moduri ce sunt
mai vădit deosebite când e vorba
mai ales de erou și omul istoric.

Doina

Codrule, Măria-Ta,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n'oi strica
Fără num'o rămură.
Să-mi atârni armele 'n ea.
Să te-aiârni la capul mu.
Unde mi-oi așterne eu
Sub cel tei bătut de vânt
Ca floarea pân' în pământ,
Să mă culc cu fața 'n sus
Și să dorm dormire-aș dus.
Dar s'aud și 'n visul meu,
Dragă codri, glasul tău,
Din cea rariște de fag.
Doină răsunând cu drag.
Cum jelind se tragă-nă.
Iară vântul molcomit
Va pedea c'am adormit.
Și prin tei va răscoli
Și cu flori m'a coperi.

(din Literatura Populară de M.
Eminescu, comentată de D. Mu-
răroșu).

OMUL ISTORIC

De aci, decurg firesc, moduri de
lărie de acțiune, moduri ce sunt
mai vădit deosebite când e vorba
mai ales de erou și omul istoric.
Așa de pildă, omul istoric, omul
care nu cunoaște participarea inte-
grală dusă până la limită, a ști
întotdeauna un lucru pe care nu
l-a neglijat și uitat niciodată a
știut asume până unde să meargă.
Un comandant, un strateg nu fost
în toate timpurile cu atât mai mare,
cu cât au știut când să înceapă
marșul și când să se oprească.
O anumită comoditate, istoric pe
care el au urmărit-o sau care l-a
constrâns, l-a obligat să descopere
pacea și amicitia și mai ales să
învețe când să le folosească. Când
comandantul, când omul cu iden-
titate istorică a fost Cezar sau Na-
poleon și a încercat să neglijete
avantajele marșului și pe loc re-
pausului, când a vrut să cucerească
lumea, atunci a intervenit dela
sine un pe loc repaus comandant
de Brutus, Waterloo sau 1812.

Eroul, dimpotrivă, își însușește
identitatea pornind tocmai de aci de
unde stărește obligațiile omului
istoric: dela pe loc repaus. Ușurat
eroul duce în el însuși Elba sau pe
Brutus, dar asta nu-l poate împle-
deca să se oprească niciodată
când el cunoaște numai marșul. Pe
loc repaus poate fi un motto istoric,
nu însă locuș de erou. De aci
eroul are în fața sa un lăstă
Bărăgan; nu mai are sau nu mai
vede nici un obstacol în cale
nici nu vrea să vadă că îl poate
depăși vreodată ceva. Pentru
ceva al său, mai mult ca pentru
orice alt său, e valabil "credo quod
pot"

De aci, decurg firesc, moduri de
lărie de acțiune, moduri ce sunt
mai vădit deosebite când e vorba
mai ales de erou și omul istoric.
Așa de pildă, omul istoric, omul
care nu cunoaște participarea inte-
grală dusă până la limită, a ști
întotdeauna un lucru pe care nu
l-a neglijat și uitat niciodată a
știut asume până unde să meargă.
Un comandant, un strateg nu fost
în toate timpurile cu atât mai mare,
cu cât au știut când să înceapă
marșul și când să se oprească.
O anumită comoditate, istoric pe
care el au urmărit-o sau care l-a
constrâns, l-a obligat să descopere
pacea și amicitia și mai ales să
învețe când să le folosească. Când
comandantul, când omul cu iden-
titate istorică a fost Cezar sau Na-
poleon și a încercat să neglijete
avantajele marșului și pe loc re-
pausului, când a vrut să cucerească
lumea, atunci a intervenit dela
sine un pe loc repaus comandant
de Brutus, Waterloo sau 1812.

Numa ieu și Dumnezeu

Nama ieu și Dumnezeu
Știu ce ie 'n sufletul meu.
Numai ieu și Preceasta
Știa ce ie 'n inima mea
La Băișă
În temniță
Sunt doi frați
Tare legați
Tot în penite ferecați...
Lor merindea
Cin 'le-o duce?
Sorioara
Florioara,
Căpi în lume și-o vedea
Toți bine așa zicea:
Asta-i floarea florilor
Sorioara fraților
Fraților celor legați
În temniță ferecați...
Ea la frați abia sosia
Și cel mic așa-i grăia:
Soro, sorioara mea,
Asară când te-ai calcat
Noșu ce vis ne-ai visat?
Fraților, dragăților,
Căpșorii munților
Aseară când m'am culcat
Locă ce vis v'am visat:

Donă pânze mari și lungi
Și jesute tot în dungi.
La mijlocul pânzelor
Doi gipani ai gerpilor
Groaznic tare încovrigași
Stau pe ele așezați.
La capătul dinainte
Vedeam ceva peste minte
Târă de corbi croncănă
Par 'că tot pe noi sbera.
La capătul dinapoi
O mică turtă de oi...
Acel frate lar grăia:
Soră, sorioara mea
Ce-ai stat tu a ne visa?
Dragă noi l-om tălcui
Dacă tu nu ti-i sfii
În lume a-l povesti.
Cele pânze mari și lungi
Calea noastră pân la furci.
Serpui cei încovrigași
Funile celi cu lași.
Corbii care croncănesc
Domni cei cari ne păresc.
Și turtuța cea de oi
Oameni ce vin după noi.
(Poezii Populare din Ardeal cu-
lese de Dr. Vasile Bologa între
anii 1880—1905)

VITE JEȘTI

Stați boeri și m-ascultați.
Bine seama să luați.
Cine nu-m-o asculta,
Să-l moră ibovnica!
Strigă Turcii-n Târgigrad
Cătră lăncu Sibianca:
„Turcește-te lăncule
Și te dă-n țegan noastră;
Lege bună și 'nțeleaptă
Și de toate 'ndestulată,
Și de aur și d'argint,
Ce-i mai dulce pre pământ".
Dar lăncu că-mi striga:
„Eu țegan mea oi lăsa
Dacă Turci ei mi-or da:
Un parcel săgurel
Sub nouă scroafe — 'nplecășel"
Când Turcii că auzia
lute parcela căuta.
Cincisute de chili avea.
La biserică-l ducea,
Rogojină așternea
Și framos ei il frigea.
Dar lăncu ce-mi lucra:
Atăganu lui trăgia
Și parcelu-i adrumicare.
Cum il bai bun de mâncare.
În biserică-mi tuna.
Cinci sute de Turci bătrâni
Și cincisute de boeri.
Cincisute de negustori.
Prin avlie dracu-i știe
Atăția Turci era
Te miri pământul nu s'o pleca.
Dar lăncu ce-mi lucra?
Săbioara lui trăgia
De cătră nșă să da
Și la Turci așa striga:
„Turcilor, boerilor,
Care din porc n'o gusta
Deloc capu i-ei tăia".
Strigă 'baba din porană:
„Turcește-te lăncule!"
Pașa de Turc iar striga:
„Că nu-i lăncu de turci
Ci toți Turci i-a rumânit
Franză verde semerice
Cine-i harnic și voinic
lăncu Turci o ruminit.

Pentru să ne pomenescă,
Cinstiți Domni ca d-voastre
Dumnezeu să vă trăiască.
De rele să vă păască!
Iladia 1906.

(Poezii Populare Române din
Banat culese de dr. Iosif Popo-
vici).

Colindă

Sculași, sculași boeri mari
Că vă vin colindători.
Nu vă vin cu nici un rîu
Ci v'aduc pe Dumnezeu
Pe Dumnezeu mititel.
Mititel înfășăfel.
Înfășurat în foi de mac
Cu tichie verde 'n cap.
Iar în fundul tichiei
Este-o pență nestimată
Ce plătește lumea toată,
Târgigradul jumătate
Și Brașov — a treia parte.
Sus în poarta lui Christos
Să fiți boeri sînătoși.

(din Literatura Populară de
M. Eminescu comentată de M.
Murăroșu).

STELIAN TECUCIANU

TRADIȚIE BIZANTINĂ ȘI ROMANISM

de I. POPOVICI

Tradiția bizantină — religioasă și laică — din țara noastră a făcut să se pună problema raportului dintre stilul bizantin și specificul românesc.

Nu vom încerca să definim datele problemei prin vre-o metodologie oarecare; vom începe deci nu cu începutul ei de acolo de unde interesul și simpatia par să ne conducă în mod natural din chiar miezul lucrurilor.

Apariția stilului bizantin corespunde unuia din cele mai culminante momente ale spiritului orientat. Și e natural să fie așa căci Bizanțul înseamnă doar creștinarea Greciei. Valorilor grecești, intelectuale, estetice, s'au substituit valorile creștine, metafizice, pline de adânc senz spiritual. Fenomenul era consecința în cultură a acelei imense „mutații” spirituale a omenirii care este creștinismul. „Creștinarea” lui Platon în ordinea filosofică, creștinarea Sfintei Sofii în ordinea arhitecturală, sensul simbolic al artei prin transformarea decorativului în spiritual ca atribut plastic al iluziei divine, sunt evenimente pline de semnificație.

Bizanțul și-a asimilat și unele elemente ale culturii arabe, ca un accesoriu al principalului. Astfel principiul absolut și egocentric al geometriei euclidiene și cel relativist și centrifugal al geometriei euclidiene și cel relativist și centrifugal al algebrei arabe — antinomii ireductibile — și-au putut îmbina o tendință comună în lineamentele stilului bizantin.

Stilul bizantin este tipul originar și generator, arhetipul marilor culturi occidentale de mai târziu. Urmele lui se pot descifra oriunde prefăcări se vor fi lăsat, atât în barocul mediteranean cât și în goticul germanic. Trezirea „primiților” dela o cultură către alta încredințată cu prisosință acest

adevăr. Bizantinii sunt aceia care au învățat pe europeni nu numai să se închine dar și să gândească. E ciudat cum cercetătorii culturii din apus ignorează (desigur intenționat) acest lucru.

Faptul că Românii au aderat la biserica ortodoxă (și nu catolică așa cum ar fi vrut catolicii și catolicizantii dela noi) a fost o fericită împlinire a Destinului: între noi și ortodoxie este o legătură care porcede din străfunduri etnice, transistorice. Noile măturări ale științei par să stabilească un lucru foarte însemnat pentru noi, anume că întreaga peninsulă balcanică a fost populată cândva de o mare familie din care făceau parte laolaltă Grecii și Dacii. La descoperirile antropologiei și arheologiei se adaugă mult mai elocvent constatarea unei mari afinități spirituale între aceste două popoare. Tradițiile, eresurile și afabulațiile Dacilor rămasă și azi în poporul nostru își găsesc asemănările — consemnate în acel document etnografic care este Iliada — cu acele ale vechilor greci. Și astăzi se lucrează la noi în unele părți ale țării o ceramică izbitor de asemănătoare celei grecești. Nu poate fi vorba de un import (la Pucheni-Prakova unde se „fabrică” olărie din tată în fiu nu a fost niciodată ureo colonie grecească) ci numai de existența simultană a unor tipuri plastice comune (deci și spirituale) căci un fenomen nu apare niciodată izolat). Așa s'a mai putut descifra sensul străvechii noastre „Miorițe” în tragedia greacă. (Poetul și eseistul Dan Botta).

De aceea nicio mirare că ortodoxia a putut înflori la noi, devenind aici — cu elementele specifice ale poporului — generatora unei neasemuite producții religioase și artistice.

• Mai mult decât atât, singura

Basilica Sava, Belgrad. Relieful de piatră din Apuleia (Alba Iulia) secolul II după Christos.

ortodoxie autentică este aceea românească. Oricât ar fi de impresionantă ortodoxia slavă și în special rusească, oricât de creatoare de valori ar fi fost, ea rămâne totuși un fenomen slav. Catedrala lăsată, corul violent, sau pronunțat nostalgic, iconografia corporală, pocăința abruptă și disperată, toată această aviditate de neant, de dramă, nu sunt semnele ortodoxiei bizantine; sunt mai degrabă ale goticului care întinde zadarnice brațe să cuprindă cerul atât de departe de el (nu atât de aproape ca sub cupola bizantină), și dacă vom mai avea în vedere și împrejurarea că slavii sunt rude bune (ca balticii) cu nordicii din Europa, vom putea afirma că vocația lor naturală este către catolicism.

Cât privește pe Grecii de azi aceștia nu au nimic comun cu vechii eleni sau bizantini. Ciclul istoriei se închide odată pentru totdeauna și ceea ce rămâne pe dinafară nu poate avea nicio semnificație. S'a dovedit că după căderea Constantinopolului Grecii nu au mai însemnat nimic. Ortodoxia lor nu este decât o tradiție — și asta foarte impură — a unor forme bisericești anhilozate, care nu au mai putut germina.

Fundul acesta etnic dintre romanism și ortodoxie pe deoparte, iar pe de altă vocația la Istorie pe care o au românii fac cu formele bizantine să găsească aici prilejul unei desvoltări noi. Este ceea ce am numi bucuroși ortodoxia românească. Între bizantinul cult și folclorul românesc există o afinitate naturală, care se face mai vizibilă în plastică. Icoanele pe sticlă făcute de țărani au o gamă coloristică aproape identică frescelor și mozaicurilor bizantine. Apoi cu aceeași transparență de materie se manifestă aceiași predispoziție spre

sinteză și spiritualitate. Intreg folclorul nostru este străbătut parcă de un fior al transcendenței, de o comunicare firească și aș spune lirică cu „celuilalt țărâm”. Lucrul acesta se vede tot așa de bine într'un bocet sau în stilizarea unei plante pe un covor. De aceea țărânul a primit ortodoxia cu simpatie ca pe ceva care îi aparține. Este în adevăr destul de curios cum lucrurile artistice suprafiniate ale Bizanțului puteau place păduratului valah. Aici însă nu mai era o chestie de estetică ci una de Destin.

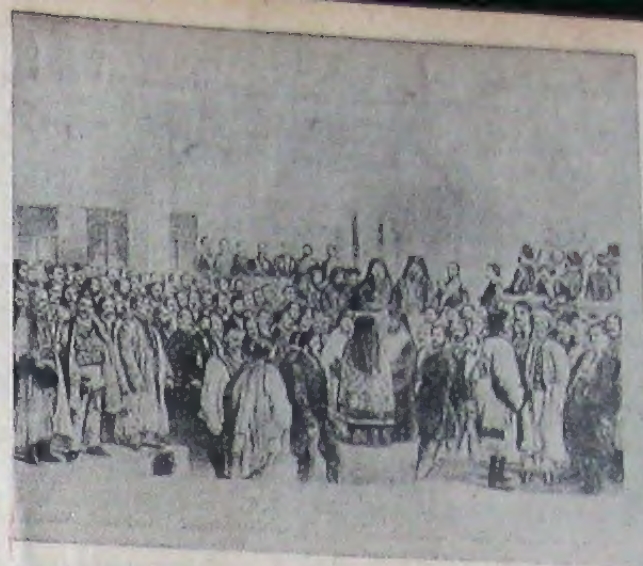
Ceiace s'a sfârșit la Bizanț trebuie să se reia la noi. Porțile noastre creatoare zac în așteptarea Istoriei. Atunci când Occidentul decadent va da socoteală de toate îngâmfările, necredințele și păcătoșenia sa, va veni rândul altora să poarte cuvântul Adevărului. Va veni timpul (nu prea departe) când catolicismul abstract și internaționalist, precum și eretica sa fiică Reforma vor trebui să se schimbe la față și să-și îndrepte ochii oboșiți spre lumina cea vie a răsăritului.

Aici vor trebui să găsească însă o biserică bine încheagată tare și fecundă. Și atunci la în crucigara Vremii va voi Domnul ca noi românii să deschidem porțile Sfintei Sofii ca să continuăm liturgia curmată la 1453.

Acea limbă de pământ a Constantinopolului care a oscilat ca o pendulă atâtea veacuri între Occident și Orient bătând schimbările unei Istorii de cele mai multe ori amare pentru noi, va fi ochiul nostru către răsărit. De acolo vor pleca flămurile noastre peste mări și țări ca să se îndeplinească astfel rosturile noastre mare destin.

Lupta pentru unirea Principatelor

de C. A. DONESCU

Divanul Ad-Hoc

lupta pentru unirea Principatelor, cea dintâi piatră la temelia României de astăzi, s'a făcut cu ani mulți de grele lupte și îndărătnică muncă. Au fost înălțătoare vremuri, când spiritele românești, din cele mai răsărite, și sufletele din cele mai curate, au datusemăna mână luptând împotriva intinericului conștiințelor, să lădărească atâtea piedici ce se aruncau în toate părțile drumului românesc.

Pe cine putea conta entuziasmul tineretului naționalist din acele vremuri? Înăuntrul, pe o masă de oameni nepregătiți să primească importanța momentului, și deasupra nepricepută să rețină tuturor tendințelor străine ce se ciocneau în preajma lor. În afară, o sumă de interese contrare, favorabil nouă, decât interesele Franței. Politica ei singură putea fi suport al năzuințelor noastre. Unirea Principatelor române însemna, pentru guvernul dela Paris, crearea unui stat ampon între imperiul turcesc și cel rusesc. Însemna punct de echilibru între puterea otomană și

cea moscovită. Momentul favorabil, pentru a învinge această politică, fusese găsit în alegerile pentru Divanurile Ad-Hoc. Ele trebuiau să spună Europei dorința populației românești. Voiau ele Unirea Principatelor? Sau voiau să trăiască ca și până atunci în state independente? Era întrebarea ce se punea românilor și la care ei trebuiau să răspundă prin reprezentanții ce aveau să-i trimeată în Divanurile Ad-Hoc.

Așa a început cea mai dramatică luptă pe care o cunoaște istoria noastră. Turcii, care stăpâneau încă puternic ambele principate, își dăduseră seama ce lovitură ar fi primit prin această unire. Iar celelalte state făceau tot posibilul să nu favorizeze influența francezilor în această parte a Europei. Domnitorul provizoriu — Calmacul — ce avea să prezideze efectuarea acestor alegeri, fusese numit de Turci în Moldova în persoana unui grec, Vovogide. El avea îndatorirea să scoată în Divanurile Ad-Hoc reprezentanți cu idei separatiste, cu care să dăruie pentru vecie, în fața lumii întregi, principiul Unirii Prin-

patelor. Mijlocul? Foarte simplu. Listele electorale trebuiau alcătuite în așa fel, încât nici un partizan al unirii să nu apară pe ele.

Rezistența unioniștilor începe însă să se simtă. Catargii ordonă arestări în masă.

De frica unor noi biruri, prietarii nu se mai înghesuie să fie puși pe liste.

El însuși dă exemplu, arestând în Iași pe un profesor și un boier de clasa a doua. Pe la cinci dimineața Vice-Aga însoțit de un comisar, intră în casa lui Cuparenco și a lui Turculeț și-i invită la poliție. De acolo sunt conduși la Catargii însuși. „O să vă satur eu de unire”, strigă ministrul la unul. „O să-ți rad barba”, amenință pe celălalt. „Cu ce drept, tâlharilor, faceți propagandă pentru unire?...” Cu ce drept adunați semnături pentru unire?... Exemplul lui Catargii e urmat și în restul țării. În toată noaptea partizanii unirii sunt scoși din casele lor și aruncați prin beciurile tuturor polițiilor.

Unioniștii nu-și lasă însă din fire. În fața tuturor brutalităților guvernului, ei iscălesc simple

proteste.

Trimișii puterilor europene încep să sosească, pentru a fi prezenți în ziua alegerilor. Către ei își îndreaptă nădejdiile populația românească. Sosirea Baronului de Talleyrand, comisarul Franței în comisia europeană pentru verificarea alegerilor în ambele principate, e momentul cel mai nimerit pentru o manifestație a unioniștilor. Valuri nesfârșite de oameni ies în întâmpinarea lui Talleyrand. Entusiasmul nu conținește de-alungul întregii Moldove, până la Iași. Puterea toată de romanism respiră în această manifestație. Sora latină dela marginea Europei, lipsită veacuri de-arândul de orice aprijin și prietenie își strigă în această bucurie la sosirea unui sol al Franței, toată durerea ei, toată mizerabila ei stare ce o obligase în cursul vremii să se lase prostituată de orice nou venit cu poftă de bani și ambiții de tiran. Franța, cu puterea ei, cu autoritatea de care se bucură în lumea toată trebuie s'o salveze din acest impas. Ea, cu prestigiul ei, trebuie s'o libereze de robia unor veacuri de asuprire și desonoare.

Baronul de Talleyrand e mișcat de acest torent de simțire românească. Cum ajunge la Iași telegrafiază conțelui Walevskii: „Am sosit în Iași după ce am traversat Moldova în strigătele de trăiască împăratul, Trăiască Franța, Trăiască Unirea. La Bacău, unde peste 3000 de persoane au venit în întâmpinare, nu deshamat caii dela trăsura mea și au tărit-o ei până acasă. La Roman, la Iași, și pe tot drumul, primirea a fost din cele mai călduroase”.

Resortul întregii diplomații franceze, fusese atins de acest viguros entuziasm al românilor. Dar nu pentru mult timp. Și Franța nu părește definitiv. În teresele sale îi cerea să abandoneze această politică.

Rămași și fără sprijinul Imperiului francez unioniștii se luptă din greu cu toată forța organizată contra lor. Cu vorba zăvoară, cu pasul împiedicat, cu sufletul înăbușit, cum să strige priemejia ce-i amenință? Pe cine să

Nicolae Mavroghean, domnitorul Ionet, se plimbă în trăsura sa trasă de cerbi (Gravură de aramă. Colecția Academiei Române)

cheme, ca să-l ajute să nu cadă în
prăpastia în care sunt împinși
pentru vecie?

Listele electorale s-au publicat.
Cu ajutorul lor, li se ia dreptul
pentru totdeauna să mai ceară
unirea. Numărul alegătorilor fu-
sesse cu dibăcie micșorat. Toți
partizanii unirii fuseseră sistema-
tic înlăturați. După registrele
listelor sunt 3.600 preoți și
Mitropolitul n'au recunoscut
dintre ei decât 205 alegători.

În toată țara sunt 2.000 de
mari proprietari; în listele guver-
nului nu sunt trecuți decât 350.
și ca să se ajungă la această
cifra au fost înscrise aceeași, de
două și de trei ori, în diverse ju-
dețe, bineînțeles dintre cei mai
îndărătnici separatiști.

Sunt peste 20.000 de mici pro-
prietari. Guvernul n'a trecut în
liste decât 2.264.

La orașe, nu s'au înscris, pen-
tru toată Moldova, decât 11 inși
cari să reprezinte toate profesia-
nile libere, deși numai la Iași
sunt 78 cu diplome, în regulă.

598 sunt proprietarii de case din
cele 13 orașe ale județelor, cari
au fost înscrise. Numai la Iași
reprezintă corporațiile și fără să
se socotească cei din teritoriile
anexate, sunt 11.000 meseriași și
câți se pot codi, să nu înțeleas-

dar guvernul are scrupule.
Cum să se prezinte în fața atâtor
delegați ai marilor puteri euro-
pene cu o listă de patru mii ale-
gători? N'ar fi numai o sfidare,
ci o totală lipsă de prevedere.

Listele trebuie să pară verosimile.
Cu patru mii de alegători, orice
bănuială ar fi justificată.

Guvernul înscrie așadar și
167.222 țărani. Curaji... Nul...
Număr fictiv... Nul... Atât de
mulți separatiști... Doamne
reștie!... Toți acești 167.222 țăr-
ani sunt alegători reali. Atâta
doar că fuseseră chemați la vot
înainte de a se fi publicat listele.

Și votul se efectuase în prezența
subprefecților.

Aparențele sunt salvate. În fa-
ța streinătății listele conțin un
total de peste două sute de mii
de alegători. Fără niciun risc
pentru guvern.

Ce pot face unioniștii în fața
acestei situații? Să se răsvrătesc-
căi! La ce bun! Guvernul e în
stare să înăbușe pe loc orice miș-
care. Și apoi de ce să intre în
acest joc periculos pe care oar-

menii lui Vogoridi îl provocau
mereu, cu gândul de-a zădărnici
convocarea Divanului ad-hoc?

Dar sprijinul este prea agitat,
populația prea îndărătnică pentru
ca rațiunea să mai poată domi-
na, recu. Conducătorii naționa-
liștilor sunt într-o grea dilemă.

Să lase ura să se reverse din
plin, să aprindă țara? Sau să fo-
loasească până la urmă mijloacele
legale, cu riscul de a pierde de-
finitiv partida? Răspunderea mo-
mentului apasă greu. Puterile ga-
rante s'ar spăla pe mâini, în fa-
ța unui rezultat defavorabil al
alegerilor.

Atunci?

Unioniștii hotărăsc să nu re-
curgă la mijloace violente. Re-
dactează un simplu protest în
dacteează un simplu protest în

care condamnă toate acțiunile
bătrâne ale guvernului și declară
că „se vâd în dureroasă nevoie
de a se retrage dela orice împăr-

șărire la niște alegeri făcute sub
jugul înșelăciunii, al împărțirii și
al nedreptății”. Și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

și asigură: „Ja-

Peartă un ordin absolut ca să
opereze modificări. E urgent.
Răspundeți-mi fără întârziere”.

Sunt ultimele eforturi ale Con-
sulului francez, rămas cu aceeași
pașune alături de români. În za-

dar însă încearcă el să alarmeze
pe ambasadorul din Constanti-

nopol. Răspunsul întârzie mereu.
Acțiunea diplomatică a Franței

ajută slab intensitatea.
Unioniștii se sâvârșesc între
teroare și desânădejde. Planul lui

Vogoridi isbutise.

În îngrijorarea aceasta genera-
la, un svon apare ca o lumină.
Un cuget românesc se răsculase

contra guvernului. Îl plesnește în
plin. Și lovitura răsună peste
mări și țări. Maiorul Alexandru

Cuza, părăsește cu sgomot func-
ția de prefect la Galați. Textul
demisiei sale ce-o adresează Cai-

macamului, face ocolul țării.
„Excelență,

„Strigările și jeluirile de toate
clasele din Galați, nu mai puțin
și a locuitorilor din întregul țin-

ut, pentru amenințările ce li se
fac de către samizul pînului și

întreg comitetul alegerilor pentru
Divanul ad-hoc, spre a-i spăi-

mănta, și cu așa chip a le înăduși
sloboda expresie în dreptățile hă-

răzite prin înaltul firman pentru
convocarea Divanului ad-hoc,

găsindu-le bazate pe adevăruri,
iar urmările tuturor funcționar-

ilor, chemați prin posturile ce o-
cupă, la lucrările prescrise prin

pomenitul înalt firman, abătute
dela glăsuirea legilor.

1) Publicarea listelor schimo-
nosite prin adăugiri de persoane și
ștergerea acelor trecute în liste-

le trimise de isprăvnicie și pri-
mite dela privighetori și eforie.

2) Schimbarea fără motiv a
privighetorilor vrednici și cu ca-
racter cinstit și înlocuirea lor

prin persoane, în toate privirele,
nedestoinice și primejdoase în-

tr'un timp așa de gingaș și critic
pentru țară.

3) Sistemul terorismului ce,
dela lipsa iscălitului din oraș, se
aplică în deoște precum, de pil-

dic, călcarea locuinței d-lui Sto-
nic Ghiță Alevis în puterea nop-
ții, de către d. Samiz, d. maior

Christes, și polițmaistrul orașu-
lui, în temeiul ofisului Excelen-
ței Voastre, slobozit după spusa

numitului maior, pe când iscălit-
ul se afla în orașul Iași (înău,
tălnuit, precum Excelența Voas-

tră nu veți putea tăgădui și cu
rezon ascuns de mine, căci aș fi
fost stavila unor așa nedreptăți

și nicidecum nealță rușinoasă a
ocărmuirii).

4) Procedarea nelegiuită a co-
mitetului de alegeri prin respinge-
rea ce face tuturor persoanelor

cu drepturi, fără a li se arăta ne-
primirea reclamațiilor, precum
s'a urmat cu răzeși de Smulpi, și

mai mulți boleri.

5) Detatiile comitetului închi-
puite, iar, în adevăr și în faptă,
plinirea unor dispoziții afară din

textul firmanului.

6) Înlăturarea dela Comitet a
iscălitului și trimiterea sa cu mi-
nii în Basarabia Moldovană, toc-

mal în timpul unor asemenea de-
licte împrejurări și când, după
glăsuirea înaltului firman, urma

neapărat a se afla față și a pre-
zida acel comitet.

7) La opt mahalale întregi ri-
dicte drepturile hărăzite prin în-
altul firman, când ei sunt tre-

cuți în listele alegerilor eforiei.
Asemenea desființarea cu desă-

vârșire a corporațiilor neguțato-
rilor din picioare, asemenea a
trei delegați breslei de covaci,

când starostii lor sunt publicați,
ș. c. l. ș. c. l.

„Toate acestea fiind lovitoare
pe deoparte, în dreptățile pămân-
tenilor, iar pe de alta, în înțele-

sul înaltului firman, bazat pe tra-
tatul dela Paris, și după arătarea
verbală ce am făcut atât Excelen-

ței Voastre cât și d-lui minist-
tru din lăuntru spre stăvilirea
lor, socotindu-le provenite numai

dela amplitații subalterni; nevă-
zând nicio măsură luată, iar mă-
surile inspăimântătoare predomi-

nând și sporind în tot ținutul
Covurluiului, mă văd silit, cu o
vie părere de rău, împotriva do-

rinței ce am a sluji Patriei într-o
vreme așa de gingașă, și a vă
cere demisionarea mea dela func-

ția de părălăb, fiind o tristă po-
vară sub un asemenea sistem”.

A. I. Cuza
major adjutant domnesc
6 Iulie 1857.

Ca o ploaie de primăvară ră-
coresc sufletele românilor, acuză-
zapiile maiorului Cuza. Peste tot,

în toate casele curajul său este
dat de exemplu. Sute de exem-
plare se fac la repezeală din a-

ceastă demisie. Partida unirii gă-
sește în ea prilej nou de ridicare
a elanului. Proteste se fac iarăși,

dar de astă dată bazate pe ace-
ste documente. Maiorul Cuza dă-
dea țării cea mai puternică armă

să lupte contra nelegiuirilor și
apărărilor. Consulul Franței nu
pierde nici el ocazia să dovedea-

scă Parisului temeinicia tuturor
afirmațiilor sale trecute.

Demisia lui Cuza însoțită de
convinge, întărește drumul spre
Unire. Vogoridi însuși e în de-
rută. A doua zi chiar încearcă

să se spele pe mâini de un even-
tual nesucces. Se plânge Porpi.

Pretextul sunt modificările a-
duse firmanului la București.
„Modificările au fost date publi-

cității”, scrie el lui Fotiad, la
Constantinopol. „Adresa prin
care Savfet - Effendi îmi lasă la

libera mea voință să aplic sau
nu modificările, de asemenea a
fost dată publicității. Eu o cre-

deam confidențială. Dar ea a
fost trimisă de comisarii atrăni
consulilor de aici. Politica asta

nenorocită, urmată la București,
a distrus toate speranțele bine
intemeiate pe care le aveam de

reuzăți. A ieșit din aceasta o în-
curajare mai mare pentru parti-
dul Unirii și o demoralizare în

rândurile separatiștilor, cari se
cred abandonati de Poartă și nu
mă văd decât pe mine ca sprijin”.

Roata destinului românesc se
întoarce. Curajul lui Alexandru
Cuza o mișcase din loc.

C. A. DONESCU

O pagină din viața eroică a Ardealului

PREFAȚA UNIRII

Memorandum=ului

de COSTIN I. MURGESCU

791: Suplex libellus Vala-
chorum.

1892: Memorandum.

Peste viața chinuită a Ar-
dealului eroic s'au așternut
anii unui nou veac, greu și

măndru. Peste câmpurile, dea-
furile și potecile ardelen-
plutește duhul izbăvit din

ropul frânt pe roată al lui Horia.
Dintre păsările măestre ale pădu-
șii, a apărut în acest timp doina

plină de jale a lui Iancu. Româ-
ni mucenicesc încă pe drumul
Mântuirii celei mari — care va

veni abia în secolul următor.

Din truda lor zilnică, glasul li
se îndreaptă merou către Viena
și cere dreptate. Dar Viena tace.

Tace și uită. La porțile Împărăției
mă ascultați mai lesne baronii
anguri, cu toate că aceștia porni-

teră să răstoarne Împărăția. Bo-
găția și titlurile găsesse înțelegere
între zidurile mohorâte ale Pala-

telor din Viena unde nu mai stă-
ruea mirosul mocănesc al clubote-
lor lui Horia, nici ajutorul cinstit

al Craiului din Munții Apuseni.
Și nu trebuia oare să fie așa?

N'a fost decât lumina așa?
Și totuși, săraci și uitați, Ro-

mânii își îndreaptă nădejile spre
lămpă. Nu doar că ar aștepta
dreptate, dar așa îi povăluia pe ei

înțelepciunea comandanților lor:
Horia și Iancu.

Și cronică Ardealului ne po-
vatește astfel de nenumerabile
căreri care au luat drumul cancel-

ariei Imperiale, fără a se bucura
de atenția meritată, din partea
oamenilor cu vederea scurtă. Dar

oare, nu era aceasta un semn al
Marelui Stăpân care pregătea Ar-
dealul pentru Mântuirea deplină?

Pe câmpia libertății, la Blaj, se
votază astfel, la 15 Mai 1848,
un „Program al Românilor din

Transilvania și Ungaria”; un an
mai târziu este prezentat Împăra-
tului, la Olmutz, în 25 Februarie

1849 „Programul revendicărilor
Românilor din Ungaria,
Transilvania și Bucovina”; ime-

diat după uniunea Transilvaniei
cu Ungaria și 20 ani după revo-
luția lui Avram Iancu, este acla-

mat pe același Câmpie a Liber-
tății — la 15 Mai 1868 — un

„Protest al Românilor” contra a-
cestei uniuni în care se cere auto-
nomia Ardealului pe baza „di-
plomei leopoldine” din 1690 și a

„Pragmaticii Sancțiuni” a lui
Carol VI.

Nefind luate în seamă niciu-
na din aceste cereri, se constituie
partidul național-român al cărui

program este votat la conferința
electorală din Sibiu la 11-14
Mai 1881.

Memorandum.

Cu aceasta ne-am apropiat de
acest faimos „Memorandum” a
cărui redactare a fost hotărâtă

— așa cum afirmă unul din erudi-
ții etnografisti ai veacului trecut
Henri Gaidoz în lucrarea sa „Ro-

mânii din Ungaria” — în 1887,
dar comitetul conducător al parti-
dului amână redactarea lui spe-

rând într-o înțelegere a situației
de către guvernul maghiar. Evi-
namentele dovedesc însă încă o-

dată că erau zadarnice așteptă-
rile celor asupriți, așa încât în
zilele de 20 și 21 Ianuarie 1892

conferința anuală dela Sibiu ho-
tărăște redactarea Memorandum-
ului și alege comitetul conducă-

tor.

Începând de acum, evenimentele
se precipită: în Martie redac-
tarea actului este gata. El cuprin-

de un inimos apel la bună-voința
Împăratului și arată starea jal-
nică a Românilor ardeleni, ocu-

pându-se pe larg de defectele le-
gii electorale a Contelui Tisza
care interzicea Românilor accesul

în parlament, prin categorisirea
alegătorilor după complicate so-
coteli de cens (erau astfel re-

giuni unde din 30—40.000 locui-
tori români, nu era nici-un alegă-
tor, în timp ce 3—4000 maghiari

alegau un deputat!). Memoriul
se ocupă apoi de acea lege a e-
galității de drepturi a naționali-

tăților care nu fusese aplicată nici
odată; este examinat deasemenea
articolul de lege cu privire la or-

ganizarea municipiilor (care tăia
în drepturile Românilor ca și le-
gea electorală), pentruca ultima

parte să examineze situația bie-
riciei și a școlii, a legii presei și
politica agrară.

Memorandumul este semnat de

dr. I. Rațiu, președinte, George
Pop de Băsești și Eugen Brote,
vice președinți, dr. Vasile Lucaș,
secretar general și Septimiu Al-
biu, Secretar.

Ne-ar fi imposibil ca în aceste
scurte rânduri să insistăm asupra
personalității Memorandiștilor,

dar nu trebuie să trecem cu vede-
rea prezența — în fruntea sem-
natarilor — a dr. I. Rațiu, avo-

catul luptător din armata lui A-
vram Iancu, a lui George Pop de
Băsești, care a urmat lui Rațiu

la șefia partidului și a pre-
zidat adunarea dela Alba Iulia
din 1918 și în fine, a d-rului Lu-

caș, preotul dărz cu figura de
tribun roman, Leul dela Sisești,
alcătuit, toți trei, acel splendid

„triumvirat” al conducătorilor
români dela sfârșitul veacului tre-
cut¹⁾.

La Turda, doctorul Rațiu abia
își poate salva familia și scapă
cu viață părăsind orașul noaptea,

pentru totdeauna. Urmășii lui A-
tula se dovedeau demni de „bi-
tula lui Dumnezeu”. Ziarele eu-

ropene pe drept cuvânt, puteau
să rămână uimite pentru că: „Lu-
cru de necrezut, aceste fapte se

produseră cu complicitatea admi-
nistrației și fără ca justiția să-și
facă datoria, căci vinovații nu

fură nici măcar muștrați” scrie
„Independance Belge” din 7 Mai
1894.

În acest timp, la 14 Iulie 1892,
în aplauzele Camerilor din Pesta,
deputatul Ugron interpeleză gu-

vernul cerând măsuri contra o-
brăznicilor valache. Dropt su-
prem argument, arată că Memo-

randiștii numiseră pe Franz Jo-
seph „Împărat”, când el era nu-
mai „rege” al Ungariei (cheș-
tione de titlu care loven rău în

prestigiul maghiar). Ministrul ju-
stției, Sallaghy, răspunde că adre-
sarea unei petiții nu constituie un

delict (II), dar va mai cerceta
poate tipărirea și răspândirea a-
cestei petiții va putea fi încadrată

într'un text de lege.

Se turbură apele...
În acest timp, studenții dela U-
niversitățile românești întocmea-

un memoriu în care acuză atitu-
dinea josnică a politicii maghiare.
Drept răspuns studenții unguri

întocmesc un contra-memoriu care
caută să diminueze impresia me-

leagă de mult. Deaceia făcură
calea întoarsă. Dar când își vă-
zură oamenii vetrele, după dru-
mul lung al Vienei, ce surpriză!

la Arad, la Șimleul Silvaniei, la
Turda li întâmpinară la gară bui-
duellele maghiare. Apoi începu de

odată să cadă o ploaie de pietre,
să sboare scânduri. Când se fu-
rișară oamenii la casele lor, li a-

junse și aici blestemul maghiar.
Ușile caselor lor, cu greu agoni-
vram Iancu, a lui George Pop de

Băsești, care a urmat lui Rațiu
la șefia partidului și a pre-
zidat adunarea dela Alba Iulia

din 1918 și în fine, a d-rului Lu-
caș, preotul dărz cu figura de
tribun roman, Leul dela Sisești,

alcătuit, toți trei, acel splendid
„triumvirat” al conducătorilor
români dela sfârșitul veacului tre-

cut¹⁾.

La Turda, doctorul Rațiu abia
își poate salva familia și scapă
cu viață părăsind orașul noaptea,

pentru totdeauna. Urmășii lui A-
tula se dovedeau demni de „bi-
tula lui Dumnezeu”. Ziarele eu-

ropene pe drept cuvânt, puteau
să rămână uimite pentru că: „Lu-
cru de necrezut, aceste fapte se

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

Bucovina de astăzi

Trifoliul Hurmuzachi

de CEZAR FLAMURA

Spionajul nostru - part. II

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

IOAN URSU

Căntece din Ardeal

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

Contribuții la marșul unire

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

Voluntarii Ardeleni în Italia

de HORIA I. URSU

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

Prizonierii Români

Oferim-vă italiene, reșpinge, a-

...dumii și de ne-amestecăm...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...
...de unde se vede că...

Ofițeri Legiunii române, Albino Lazare, 1 Decembrie 1918.

[illegible]

tea de adesea și neam român, desigur că și cei mai luminați din țară erau de luptă și de idei. Dacă pasiunea a dus la acțiune, odată la o vreme, românii au fost conștienți de neputința lor în fața puterii rusești. În cultura și în viața noastră, în cultura și în viața noastră, în cultura și în viața noastră...

Bozodon Origo Gheca, coștumul de ochipotul său. Aquarelă (1845). Colectia Academiei Române

Mea toamnă că în ziua de pe urmă când trămbița cerească ne va chema în judecata ce mare ne va vom putea înțelege cu strămoșii noștri nici în limbă, nici în idee.

Unleș Ștefan Vodă să ne arde! Hainele năvruite pământul au lăsat prefacere până și limba până și numele! Ștefan Vodă s-a creștinat în altă țară. Pentru o dihină suferință sau n'asă dor să mai vie Ștefan Vodă, chiar și de ar fi cu putință!

Să spun drept, răspirea cea fute a trecutului mă pătrunde de jale! Lupta dogmelor nouă au năruit răspiri peste răspiri în societatea moldovenească așa de grabnic și de temelnic, că nu se pare că nu au putut fi alte lucruri și alte obiecturi decât aceste de astăzi. Jalea mea nu este însă că au trecut dar că au trecut fără a-și lăsa testamentul; rămânând cu care s'au stins trecutului dintre noi este judecata cea mai înfricoșată a aceluia trecut! (pag. 33 Cugetări op. cit.)

Și urmează această emoționantă confesiune... Adevărat avem inimă moldovenească, dar am fost copii în doi peri: ne-am născut în Moldova bătrână; am supt străbătutarea; de și capul ne este de Neam sau de Franțuz, avem o datorie firească de a arunca câteva flori pe mormântul trecutului. Va veni vremea dacă n'au și sosit în care și noi, tinerii de pe la 1835 tinerii și bonjuristii sun de astăzi vom fi chemați bătrâni, vom fi judecați nu după ce am făcut, dar după ce am mințit strechete or socoti că au trebuit să facem: vom fi osândiți nu după greutatea luptei și a vremii de atunci, ci după patima partizanilor și după placul opiniei multime. Umbra trecutului ce întuneacă când și când o parte din viața noastră zilnică se imprimă Moldova veche mi se înfățișează ca o pădure deasă și mare unde poporul au tăiet fute în dreapta și în stânga fără a fi încăput vremea de a curăți locul. Plușul adică civilizația, stăpânește pe floare și rădăcinile și prefăce codrul în curățură, curățura în lăun frumos, ear lanul în câmpii roditoare. La zion judecăm, noi de vom măști că am fost toporași muncă! (pag. 34 Cugetări op. cit.)

După cum vedeți Al Ruso își aduce singur anumite obiecte dar numai în măsura în care tresările în mui lui moldovenești mai răzbat prin pănza unei minți lumina-

te de magia Occidentului.

Dacă au venit cu vremea unui caru au condamnat fără rezerve pașoptismul (Mihail Eminescu a fost cel mai corosiv dintre critici ca unul ce vedea în adâncime realitățile românești), alții au deosebit, cu cântarul judecării, ce a fost bun de ce a fost rău. Într'adevăr, nu trebuie să uităm că de grele erau condițiile de dezvoltare ale vieții românești în începutul veacului al XIX-lea. Ionica Tăutu, care după Al. Russo, „gheca (la sfârșitul epocii fanariote) tot același rol prin condei și stăruință în politică care îl juca Vladimirescu cu pușca plumească” (op. cit. pag. 112), arată toată starea jalnică de atunci.

Iată cum redă atmosfera din acel timp autorul „Amintirilor”. „Eterna nu jefuit țara, dregătorile și domeniile grecești au dat mână cu păcurtoru: prada locu și dislocația principatelor s'au făcut: cine are să ridice neamul, cine are să-și aducă aminte de pământul acesta? de independență, de vechi drituri?.. că ocar-mure nu-... Turcul stă gata a prefăce umbra țării în pașă-cur și abuturi pământului... stăpânii patrioți... au fugit pare că nu au lăsat nimic în urmă. În urmă lor însă era mai mult decât pământul gol, era norodul român, apăsător, dar ne uitătoru de trecut, acel norod care se vede numai când sosește primejdia și greul. Boierimea nu trecuse hotărul că un țipet groaznic striga de la o margine la alta: „Au fost vremi să lăsați pentru un minut tot felul de interes particular, și să vă țintși gândirea și îngrijirea la interesul obșteac, să lăsați prigonirea și dihonă ce aveți între Dv. și cu o unire să lărați cele de folosul patriei; să lăsați ura ce purtați către toți ceilalți... Dar potrivnicia urmărit din partea Dv. face pe obște ca să-și ridice glasul său acel amor de arătea veacuri.” (pag. 115 op. citat.)

Din această situație nu s'a putut ieși decât prin înflăcărată credință și neobosită activitate a „bonjuristilor”, de formulele, manile și atitudinile melodramatice ale cărora s'a răsapoi în vremi mai bune.

În lupta ce au dat pentru

Unirea Principatelor tinerii pașoptiști s'au muncit groznic, sfârșiți între prejudecățile și rezistențele străinilor aciuiați în țările românești și între ideile și năzuințele cu care veneau din Apus, intrând pe de altă parte în conflict astfel cu datinele moștenite din moși strămoși, cu credințele înrădăcinate în fundul sufletelor lor.

Fiecare moment istoric își are anumite caractere distinctive. Pentru a ni le lumina din mizeria unui alt ev trebuie într'un fel să ne detașăm de lumea pe care ne-am obișnuit s'o vedem și să recreăm din stampe, documente, lucrări istorice, din cărțile literare ale vremii atmosfera unei vieți revoluate.

Ar fi aci mai mult o treabă de romancier, dar noi nu cătăm decât să aruncăm o rază de lumină peste mărturiile cari au văzut lumina tiparului acum 88 de ani.

E vorba de „Cântarea României” scrisă de Alexandru Russo. E un poem de care se cade să amintim cu prilejul comemorării a douăzeci de ani dela Unirea cea mare, deoarece în paginile din care vom transcrie câteva se oglindește toată cazna, credința și înflăcărea ce le-au trăit Românii dealungul veacurilor de lupte pentru Unire.

Dacă nu toți înțeleg valoarea documentului pe care ni l-a lăsat Russo din vremi de greutăți și pribegie este poate pentru faptul că trăim astăzi sub imperiul unor realități deosebite. A trecut doar aproape un veac dela scrierea „Cântării României” și ceea ce apărea atunci ca un vis — adică Unirea țărilor românești — astăzi este o realitate concretă. Temele esențiale ale românismului sunt însă aceleași în toate veacurile și întru atât intrucât scriitorii se referă la ele, scrierile lor sunt nepieritoare.

Aceste rânduri din „Amintirile” lui Alexandru Russo prefăteză pentru noi „Cântarea României”: „Triste și jalnice ar fi hronicele române, dacă din timp în timp nu s'ar arăta pentru mângâierea făloasă și susținerea neamului câte un soare luminos ce se chiamă Ștefan, Petru, Vlad, Mihai, Besarab, Alecsandru, Vasile, câte un om care își răpune capul, câte un scriitor duios, care

se pare a plânge când strigă din fundul inimii ca M. Costin, „lăsa iarăși nescris, cu mare ocără infundat neamul acesta de seamă de scriitori, este mizeria”.

„Melancolia bibliei stă pe deasupra neamului, țara se sfârșie între liniile plângătoare a hronicele și cântecile dureroase a poporului, că numai neamurile necăjite au cântice triste ca noastre de rup inimă.”

Cât de resipos au fost veacul al 18. și pentru noi veacul acesta merge până la 1821, încă tot se nasc oameni de acei vrednici, ridicându-se nu se știe de unde pe deasupra ticăloșiei și a viciilor dușilor în robie, și înfrunzând în el trecutul și viitorul unui neam: luptătorii neobosiți ce tot unii de cușitul călăului, alții de cușitul dușmanului, alții de otrăva scirbei; cu toate ranele, moșia și durerea neamului au avut moșteni, care nu ne-au lăsat să perim”. (pag. 110, op. cit.).

„Cântarea României” trebuia să fie considerată — a fost intenția celor ce au publicat-o — ca opera unui autor anonim. Era doar expresia pătimirilor și năzuințelor unui neam.

Scrișă în franțuzește de Alexandru Russo — servind ca operă de propagandă la Paris — „Cântarea României” a fost tradusă în românește de N. Bălcescu și publicată în 1850 în „România Viitoare”, cu o precuvântare a traducătorului în care se spunea: „Zadarnice fură simțele mele de a descoperi pe autorul acestei cântări și epoca când fu scrisă. De pre forma, titlul și ideile ei cred că autorul trebuie să fi fost un călugăr hrănit în singurătate de citirea Bibliei și a Psalmilor lui David, cărțile cele mai frumoase și mai literare ale lumii vechi și noui. El nu se vede inspirat decât de acea citire și mai cu seamă de sufletul nației, ce ni se arată așa de lămurit și frumos în cântecile și în poeziile populare. Adesea în schiturile și peșterile Carpaților s'au aflat părinți, cari au exprimat într'o poezie biblică suferințele poporului și au cântat a vede în viitor.

Proorociile părintelui Spiridon sunt cele mai cunoscute de călugări și țărani. Călugării de rând și poezii români, atât cei din Principate cât și cei din Ardeal, nu

care înțelege, prevede și recomandă, un meșteșugit scriitor”. „Cântarea României” e o cutremurătoare mărturie de credință a unui român care-și iubește cu neostoită pasiune țara.

E ceva din duhul Psalmilor în acest poem, care e totodată doină și cântec de biruință. În stil de cronică sau în stil evanghelic, în evocări poetice se desfășoară o minunată frescă a neamului românesc, vizuiri cari închid jolea ori nădejdea unui popor.

„Cântarea României” are ca motto acest citat din Testamentul lui Ștefan — cel — Bun domnului Țării Moldovei: „Dacă dușmanul vostru va cere legăminte rușinoase dela voi, atuncei mai bine muziți prin sabia lui, decât să fiți privitori împălării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale, și va ridica dintre voi pe cineva, carele va ageza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.”

Literati preocupați mai mult de stil și istorici literari cu suflute sterpe și fără priză asupra spiritului de apocalipsă a acestui poem n'au fost sensibili decât la formă și foarte puțin la conținut. Nu știți într'adevăr ce s'a admirat la „Cântarea României”: stilul ori substanța vie a scrierii?

Firește, citind acest poem trebuie să fim seamă de perspectivă momentului de răscruce în care a fost conceput.

Trebue să-și fie departe țara ta, trebue să simți nostalgia locurilor natale cu o bolnăvicioasă intensitate, trebue să crească în tine sfâșietoare tristeți ca să poți scrie cum o face Russo în aceste rânduri poate scrise la Paris prin anii 1848—1850: „Care e mai mândră decât tine între toate țărilor semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

Nu ești frumoasă, nu ești înăvuiată?... N'ai ficii mulți cari te

care înțelege, prevede și recomandă, un meșteșugit scriitor”. „Cântarea României” e o cutremurătoare mărturie de credință a unui român care-și iubește cu neostoită pasiune țara.

E ceva din duhul Psalmilor în acest poem, care e totodată doină și cântec de biruință. În stil de cronică sau în stil evanghelic, în evocări poetice se desfășoară o minunată frescă a neamului românesc, vizuiri cari închid jolea ori nădejdea unui popor.

„Cântarea României” are ca motto acest citat din Testamentul lui Ștefan — cel — Bun domnului Țării Moldovei:

„Dacă dușmanul vostru va cere legăminte rușinoase dela voi, atuncei mai bine muziți prin sabia lui, decât să fiți privitori împălării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale, și va ridica dintre voi pe cineva, carele va ageza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.”

Literati preocupați mai mult de stil și istorici literari cu suflute sterpe și fără priză asupra spiritului de apocalipsă a acestui poem n'au fost sensibili decât la formă și foarte puțin la conținut. Nu știți într'adevăr ce s'a admirat la „Cântarea României”: stilul ori substanța vie a scrierii?

Firește, citind acest poem trebuie să fim seamă de perspectivă momentului de răscruce în care a fost conceput.

Trebue să-și fie departe țara ta, trebue să simți nostalgia locurilor natale cu o bolnăvicioasă intensitate, trebue să crească în tine sfâșietoare tristeți ca să poți scrie cum o face Russo în aceste rânduri poate scrise la Paris prin anii 1848—1850: „Care e mai mândră decât tine între toate țărilor semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

Nu ești frumoasă, nu ești înăvuiată?... N'ai ficii mulți cari te

lubează? N'ai cartea Ze viteșe a trecutului și viitorului înaintea ta?... pentru ce curg lacrimile tale? (pag. 126 op. cit.)

Sau mai deaparte această chemare la realitate a unui popor care se lăsa fără motive dominat de Turci, de Fanarioti, de Unguri, de Ruși:

„Priveste la miază zi, la miază noapte, popoarele își ridică capul... gândirea să țieve lumină... să pe deasupra întunericului... Gândirea, duhul dumnezeiesc, ce zidește, și credința ce dă viață... lumea veche se prăvălește și pe a ei dărâmaturi slobozenia se înalță!... Deșteaptă-te!”

Poporul tău era îndrăgmet ca vulturul, răboinic și trufaș ca taurul neînjugat... Rămasu-ț'au oare numai umbra puterii și aducerea aminte a vitejiei tale?... Cum au slăbit pieptul tău de otel... mână ta cea tare cade de oboeală... și molășirea au intrat în lăcașul voinicilor! (pag. 127 op. citat.)

Perspectiva nu e însă tot timpul neagră și viziunea scriitorului se luminează la un moment dat: „Orașele se întemelază și se înfrumusețază din nou... oamenii cresc în îndestulare și se înmulțesc ca nisipul mării... pământul se acopere de holde aurite... volnicia domnește ca mai înainte, dar nu acea volnicie pruncă, floare plâpândă a pustietății, ci slobozenia cea bărbată și luminoasă, sau puternică și cu rădăcină țepăună și adânc înfiptă în pământ... sabiea acum nefolositoare a răboinicului stă în coliba sa spânzura-tă... femeile zâmbesc dulce la pruncii lor... chipul sbărcit al bătrânilor se întinde de bucurie.”

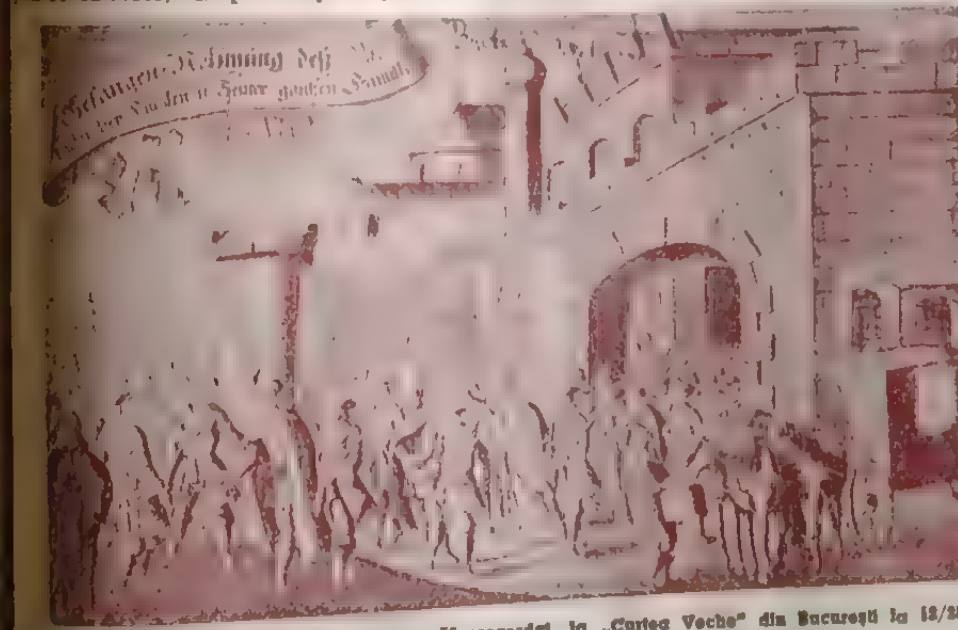
Unii vorbesc cu un dispreț profund de „somnul milenar” al neamului românesc, de incapacitatea poporului românesc de a se re-aliza în istorie. Acești îngâmfati cari își ignorează istoria țării lor — altfel n'ar vorbi cum vorbesc — ar fi dat nu știu cât să stea pentru unul și unul pentru toți” (pag. 135 op. citat.)

Jertfele au fost fără seamă și ele n'au fost zadarnice. Unirea, după care au tînsit veacuri de-a rândul Românii, este astăzi realitate istorică.

Se cere ca neîncetat să ne re-memorăm suferințele din trecut pentru ca ceea ce s'a durat prin trudă și jertfă să constituie un fundament pentru viitoarele măririi românești.

În stil de apocalipsă, Alexandru Russo își încheie „Cântarea României” cu aceste cuvinte: „Cinge-ți coapsa, țară română... și-ți întărește inima... miază noapte și miază zi, apusul și răsăritul, lumina și întunericul, cușetul disbrăcător și dreptatea s'au luit la luptă... Ură viflă de pe urmă... duhul Domnului, trece pre pământ!...” (pag. 144 op. citat.)

Iată cari erau gândurile generatelor pașoptiste exprimate de unul din cei mai inspirati reprezentanți ai ei. Au trecut de atunci aproape o sută de ani și Unirea țărilor românești care era odinioară un simplu vis s'a înfăptuit. În lăuntrul hotarelor firești ale României, nația își simte astăzi mistuit nou în drumul învierii ei.

Prinderea Domitorului Fanariot Nicolae Mavrocordat la „Cartea Veche” din București la 12/28 Noiembrie 1711. (Gravură în aramă (Colectia Academiei Române).

[illegible]

El se puse a cantar en top
 de la casa, y me fui a la
 cama. Me quedé en la cama
 y me quedé en la cama.
 Me quedé en la cama y me
 quedé en la cama.

La Baza de Caza în descreșterea
Marea cu câștigul câștigând cu greu
de câștigul câștigând

— În amănunte de vechi lăcomesc
tepari Paul Măruș, din Beuz
și unde în curând avea să tres-
c...

în Debrețin fu întâmpinat ră-
bom și război ce se depărta
Ardeal era plin cu simpatie
cărotoare.

impărtăși tuturor din bunul ce-
rămăscă pe cu puțin, cămăni
și spre Brătulava. Aici îi sege
Arhiducele Mathias, fratele
impăratului Rudolf, luă
măsură

apropia cu cei aproape 40 de misionari și cu trăsuri, însoțit de episcopul Suhay și de arhiepiscopul Ungariei, Kutasz

...doul de paradă și călăreții îmbrăcați în fier ai voevodului. Priviri curioase admirau echipajul exotic. Traie la hanul „Zam

— Noi te-am înțeles, vorbi arhiducele, și dacă de multe ori am fost exact în obligațiile noastre față de țară, în ziua de azi, când țara noastră este în pericol, noi nu putem să ne retragem în casă și să ne gândim numai la noi. Noi trebuie să facem tot posibilul pentru a apăra țara noastră și pentru a o salva de la prăpăd.

... ..

— Aveni martori! Inten-
bind arhiducele Mihail

— Cel mai mare, cel mai drept
cel mai bogătit al nostru.
se spunea. Reușeau de artiști
strecuți în înaltele nobilime se p-

— Să ni-l dați să-l iudecăm
fața Diei! Ungariei care se
dună la Poien. Trebuie să

- Am primit vesti dela Praga. Fata arhiducelui alba ca
- fi primit in curand, ii spuse mora, se posomora. Iei frecă
- o zi arhiducele. Mihai astep- nele.

Toate mi-s cunoscute și nu
incapă îndoaia că Ardealul
e o țară stăpânită de două

E un tiran acest Mihai pri-
la Curtea Voastră. Ne-a
în câteva luni că a stăna-

...indrăznească să afirme că
...ai pentru creștinătate? Oare
...sunteți creștini? De ce
...răcit, de ce ne-a luat pă-

Aidonea barcel (1773)

...dant. Dacă va recuceri Ardealul
va fi considerat om de încredere
al Curții și i se vor lăsa atribu-

... Mihai i-l confina în
... evenimentele îl de-
... dreptate.
... un trăniet căzu vestea căs-

Ardealul cu puține nădejdi
și-l recuzen.

În dimineața zilei de 1 Martie
Mihai îmbrăcat în dulamă de ca-
tifea roșie, căptușită cu blană de

Arhiducele Maximilian, declara în consiliu :

Moartea crâncenă a lui Baba
vac ars pe rug de către răș-
atî împreună cu un preot ro-

— Domnul Țării Românești.

Arhiducele Maximilian îl invi-

Casa conventului dela Focșani (1772-78)

Eu voiu jertfi gloriei tale ca voiu putea, dar mâinile mi-s legate. Chiar azi vei primi 100 000 de taleri și pentru vremuri grele îți dăruiesc castelul și moșia Konigsberg în Bavaria, care va fi din vecl în vecl a neamului tău.

— Hm, Ardealul în mână Ungurilor? Nu, căci atunci...

nebul. Pe drumurile de ce te-au
adus? Să-ți dai seama de nenorocire. Să-ți cunoști stăpânii. Și totuși mă țin în palat. De ce?

Crezi că se îngrijește cineva de soarta imperiului? Toate merg dela sine. Mă chinuiam eu până nu veneau umbrele. Acum...

nile tremurau ca scuturate de friguri. Se înveli în halatul de mătase. Ochiul mai blânzi acum îl priveau cu o curiozitate copilărească.

— E greu de spus Maria Voastră. Sunt numai om...

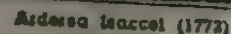
— Dacă odată nu fost jignit între noi, s'au datorat mai mult neînțelegerii, decât intențiunii de a ne război. Odată cu

domnitor ca dumnă, spuse
deodată Rudolf, ca și cum și-ar
fi adus aminte de ceva. Să cu-
cerești țări, să le pierzi, să le

rea lui Dumnezeu, oare nu-i cel mai mare triumf spre care poate răvni un conducător de popoare?

Tu ai schimbat principii și voez
vozi, ai învîrșit, ai croit drumuri
proaspete pentru popoare, pe

Da că le-aş spune lui Maximilian sau archiducelui Mathias ar rade ca de-un nebun. Tie ti le spun fiindcă trebuie să le cîştig

greu sau ca un atac inspit în
să se lăsa în mâna celui care
nu-l lăsa să se lăseze.
— Tu — tu — tu — tu —
— Câte odată chiar acei hucari
gravi, făceau câte o avăncolire de
găse.
— Iar în secolul carnei a
fost.

Ca un răspuns al buciunelor,
desfășurările au început să se înalțe
peste de focuri în coame. Ca ni-
ște flăcări ce se pun la pâlâre
peste de cocoși de munte. Dea-
ră înăuntru nu se vedeau ci se
găseau numai, după focurile
care din ce în ce mai multe și din
ce în ce mai tragice de fumose
în ieul lor de aprinderi și na-
șteri se iveau în toate părțile, se
înălțau în toate depărtările.

Inserările s'au aprins de scân-
teii îndepărtate și dese. Buciu-
mele tălăuau mereu, ca o sfâșiere
de inimă.

Luna lui Matu 1757.

Vine sau nu vine ur-
gia?

Husarii imperiului apostolic
și sfânt, cunoșteau foarte bine
vestea de sânge ce însemna se-
ra aceea cu buciune și focuri. Și
ca niște bravi ostași fără teamă
și-au încredințat mântuirea lăgu-
năprasnice protejuate de neguri-
le nopții. Căpiva din ei au căzut
șipând de pe cai. Nesdruncina-
tul duh camaraderesc al celor
rămăși călare, i-au lăsat să muște
țărâna și poate oiași să-și cerce
coasele în ei, iar dășii au fugit
și mai repede fără să se uite în
urmă.

A doua zi, toți boerii aștep-
tau să se deslănțuie urgia. Unii
intraseră în vizuini, alții fugise-
ră. Dar urgia nu și-a arătat ru-
gurile. Nici a doua, nici a treia
și nici a patra zi. Apoi nici în
săptămânile și lunile următoare.
Primele săptămâni au fost ne-
bunie și groază în toți domni și
husari. Pentru că toți credeau că
dacă nu izbucnește, e fiindcă se
pregătește ceva cu mult mai gro-
zav decât poate vedea, chiar
închipuirea.

Doi ani înșă și mai bine tre-
cuseră, și nu s'a întâmplat ni-
mic.

Pentru toată lumea guverna-
mentală groaza și fătma cea de
toate zilele ce le mănecase lini-
ștea și zâmbetul de pe buze, era
călugărul nepris dela achit
dărâmat în seara cu focurile. Cu
toți știau că dacă nu s'a întâm-
plat nimic era datorită lui, care
chiar în noaptea acela cu focu-
rile trimisese porunci prin crai-
nici pretutindeni. Asta o aflaseră
autoritățile singure.

Și iarăși se mai știa, că în tot
acest timp de groază și aștep-
tare Sofronie Shismaticul călu-
găr dela Cioara, cum îl măn-
găia creștinătatea catolică și
unitară a autorităților și clericilor
maghiari din Ardeal, cutre-
ră neîntrerupt satele, trimitea scri-
ori, dă porunci și că toată au-
flarea „câinilor de oiași” ascu-
ta de el nemăsurat mai mult de
cât ascultau ei de Crăiasă...

Rapoarte și vesti de lupte a-
cesta veneau de pretutindeni
și sălărește nu îndreptau și
dacă ar fi îndreptat câteodată,
în câte un moment de curaj, se
temeau că n'or să poată Pen-
teacă aflaseră că în jurul e-
neconținut o strâns numeroasă
de zăranzi orășteni și abruzeni
Până ce într-o bună zi, s'a uit
la poarta sufletelor lor slăbi-
la poarta trădătorilor.

În preajma Crăciunului lui
1759 comitatul Hunedoarei pri-
mește un ordin dela guvernul din
Șibiu ca „fără agomot și cu ma-
re grijă”, să-l aresteze pe turbu-
rător. Lucrul se împlineste.

Sofronie e pus deocamdată în
temnița din Bobâlna, urmând ca
de acolo să fie trimis la cea din
Alba Iulia, pentru deplină sigu-
ranță.

Spiritele muntelui aspri se
agită. Mânile lumegă înăbușite.
Coasele și securile se ascut ron-
dând pe pietrele de munte. Pe
țâind pe colo, mici izbucniri, pre-
vestesc urgia reținută înăbușit
cu mari sforțări până aici, toc-
mai de cei ce trebuiau s'o des-
lănțuie.

Crăciunul e sărbătoarea păcii
și neamul creștinătății drepte, nu
vrea s'o păteze cu sânge s'o săr-
bătorească tocmai cu cruzime și
moarte.

Geme mânia...

Luna lui Ianuarie trece iarăși
apăsată de marea strădanie a
răbdării până la sângereare și de
o mână reținută până la inebu-
nire.

Căci încă mai erau câteva
mar praznice creștinești legate
și ele de sărbătoarea păcii.

La 12 Februar, tainic și însoțit
doar de un tovarăș, poposește
în Geoagiu, protopopul din Să-
lășe.

Intinderile erau sub hlamida
de hermină a zăpezilor groase.
Noaptea trosnesc lemnele de
ger, iar în depărtările fulguinde
cu lumină difuză joacă focuri
de comori ascunse de daci și
cneazi chinuși. Ce s'voane s'au
fost trimis, nu se știe. A doua zi,
în jurul lor au fost ieși, născuți
din burțile dimineaței ca din
pământ, vreo 5 — 600 de mun-
teni vâznici, cu chip întunecat,
haine albe ascunse sub cojoace
mitoase și topoare și flinte în
mână. Erău zăranzi, abruzeni și
de prin părțile Orăștiei Geoagiu
lui și Chimindiei hunedorene.

A avut loc un mic sfat între
pușini.
Poterași buni apoi, au orân-
duit adunarea în trei cete. Li
s'a dat spre țire semnul atacu-
lui. Odată cu inserarea căzută
peste Bobâlna, pe ulitele ei, a
intrat și prima cetate de munte.
Dar cu plan, că n'au fost amștiți.
Protopopul din Sălășe cu a lui,
rămăse între vii lângă sat, iar
a treia și mai în urmă. Când ne-
gurile s'au lăsat bine de undeva
din sat, s'au auzit niște pocnituri.
Protopopul, între vii, a acos
tăciunii dela focul din colibă,
a sculpat pe pietrele din fata ei,
a pus tăciunii acolo și a tras cu

mucha săcurii.

— Paul Paul Paul

De trei ori, ca teel răbufniri

de flintă.

Ultele satului au prins atunci

stăpă subit. S'a auzit zăpada

șipând cunșpit sub picioare.

Între vii pocneau asurzitor

cărbuni loviți de muchile de

securi. Mai în urmă, la ceața

treia, la fel. Pe culmi au început

să se aprindă focurile lor.

Când ceața din Bobâlna a a-

juns la închisoare, chipurile că-

trănite ale muntelui albi ce

se confundau cu zăpada, s'au

repezi cu sete cumplită și mână

de urgi în haiducii dela porți, pe

care despicați și striviți, i-au a-

runcat în zăpadă.

Dar de gemut gemeau mai

mult el decât căzuți. Gemea du-

rerea incuibărită în ei prin stră-

moși de veacuri, gemea răbdarea

strivită.

Gemea mânia urgiei...

Un cal alb și un călu-
găr în lanțuri

În fața porții celei mari, o
secură trântită cu încruntare, a
făcut ca lăcutul să sară fiind la
o parte. În închisoare călugărul
nu era greu de găsit. La lumi-
na opașelor slabe i-au descoper-
it în lanțuri și obezi. Așa cum
știau maghiarii s'o făcă. Așa
cum i-au găsit, i-au luat pe sus
pe brațe și i-au scos afară. În
poartă, cu nări fumegătoare a-
ștepta un cal alb. Ca un duh ne-
astâmpărat al zăpezilor. Cu lan-
țuri și obezi cu tot, Sofronie a
fost urcat pe el.

Și ceața a pornit în noapte ca
o mișcare de basm sângeros.

Un grup de paznici temneri
sculat buimăcit de agomot, i-a
ajuns din urmă.

Spre nemila soartei lor.

Când au văzut călărețul ne-
gru pe calul alb, au priceput de-
odată ce-i. Și s'au încumetat —
nemernicii de ei — să atace, ca
să-l dea jos.

Securile muntelui au mușit
surd intrate în carne. Capetele
și piepturile s'au despica ca fe-
lice de humă. Bucățile și despi-
căturiile au căzut neauzit în ză-
padă.

Ca s'o sângere sau s'o muște.
Pe calul alb din frunte, silu-
eta de cărbune a înălțatului
înainta tăcut urmat de cetașii tă-
cuși și ei, ca și nopțile din jur.
Ajunși în dreptul vului, un tui-
nic a rănit tăcerea.

Ca un sol al răzbușării.

Ceata dintre vii, a pornit să
scoborească încet. Numai zăpada
scărbăna șipător.

Până să se împreune cetele,
s'au auzit niște zornăituri grele
de lanțuri. Lanțurile călugărului
care au fost țirate și scoase. În-
tălnite, cetele și-au spus niște
vorbe încet, și-au dat niște sa-
luturi tainice:

— Dumnezeu și dreptatea cu
noi!

Apoi a început jocul straniu
al ieșirilor de tui-nice în noapte.
Și iarăși aprinderea focurilor...

Freamătă noaptea
duhurile ei

Când au ajuns la ceața
treia, de după o muche, cu
chip roșu de sânge s'a uit
luna micată. Cele trei cete u-
inșăurate în lumina ei și miș-
toare pe un imens înșoliiu de
albur, au căpătat un chip cu
dat de fioroase umbre ale nop-
ții duhuri ale zăpezii, plecate
nu știu ce stranie ceremonie a
unor lumi și liturghii necu-
scute.

Peste ele fremăta sfâșietor
sângerearea de jelanii a tui-
lor care răsăriseră și plângeră
anonim din toate colțurile no-
ții.

Fără ca totuși să vezi pr e-
va cântând, sau să știi barem
unde vin.

Iar jocul stelelor de focuri
pe creste, scanteie îndrăcit
toate muchile înlunate, ca un
joc luciferic de comori într-o
noapte fermecată prea mult
sau blestemată prea tare.

În zări, de jur împrejur, se pa-
filau mătăhalos ca niște cor-
șe a unor vrăci bătrâni ghebo-
vârfulure munților. Iar în tot
cest bizar decor cu mătăhalo-
focuri, buciune și depărtări
lunate, officiantă de seamă
ceata de tăcuși a oamenilor
alb, cu Călugărul deslănțuit
pe calul balan din frunte.

La un pas al vremii de noapte
și al drumului, Sofronie și-a
tors calul și cu mâna a fă-
semn de oprire. Cetele au
mărmurit deodată. Au tăcut
bucumele de pe culmi și din vi-
in clipa aceea. Doar focurile
continuau să ardă pe creste.

— Hei, fraților! Ascultați! P-
cât vă îngăduie puterile și ră-
dările fără sânge! Ați auzit?

— Da Părinte!

S'a auzit un răspuns ca un
huet de duhuri.

— Hei, fraților! Lui Dum-
zeu nu-i place sângele văci-
Nici chiar al nelegiușului! A-
auzit?

— Da Părinte!

Același răspuns. Dar parcă ce-
mai puțin tare ca dintăi. Împu-
cea urmat, a fost timp de tăcere
greă. Stăteau în același neasce-
re, iar ochii de foc ai lui Sofro-
nie se roteau peste ei.

— Dar! cam greu! Hm! Ce
nelegiușii!

Vorbele acestea brodate pe
tăcerea aceia, erau parcă ge-
mătul cetei și geamătul nopții.

Călugărul și-a întors calul
ceata a pornit iarăși în noapte
pe drumuri de noapte.

Ca o armată a duhurilor nop-
ții.

Neamul Durerii se fră-
mântă

Vestea liberării lui Sofronie
cutremurată țara cu păduri fără
margini, băi de aur nenumărate
și dureri cumplite de adânci.

Domnii streini și țirani ai ne-
mului rob, s'au înfiorat de pre-
simțirile unei urgi ce se apro-
pie.

Lumile de țărani robiți, pre-
șoși viermi ai pământului, s'au

cutremurată de furnicările im-
mense apropiate a unor sân-
guri așteptări.

Guvernul ardelean de unguri,
a început o primă vestă din ce
în ce mai dure despre fierbera
da vâi și mai ales despre cea
dela înțurările moșiei, unde oa-
menii au dărzene de stâncă re-
șată de grai, locuri în care
s'au fost retras Călugărul.

Focurile ardeau neconținut pe
desluri, iar buciunele jelulau ne-
conșet.

Moșii, setoși până la nimietre
după pătirea legii bătrânilor, și
pentru dreptatea neamului de ro-
mâni, se mișcau groazănic fră-
mântași de tulburarea lăuntrică
a mândiei.

Cancelariile comitatelor, ale
guvernului și chiar Împărăteasa,
primesc întâmpinări și scrisori
ce mărturisesc o trezire, un cu-
rat și o dăzzenie, pornite pe
moarte.

Lată un răvaș:

„Noi țărani din principat fa-
cem de ție Măriilor Voastre,
anume din acest județ al Hune-
doarei, al Albei, al Zarandului,
împreună cu scaunele cele mai
îndepărtate, despre acest lucru,
că noi așa poțim dela cel mai
mare până la cel mai mic: dacă
vreți să scoateți dela noi ceva,
sub cuvânt de contribuție sau
altă trebuință a principatului, noi
suntem gata la toate, DAR RE-
IGIA NU NE-O PARASIM
PANA CAND TRAIM. Toa-
te neamurile își au legea lor și
sa pace în legea lor. Și proorocul
Moise a dat lege jidovilor și ei
s'au în pace, iar noi suntem pri-
goniști neîncetări pentru legea
noastră. De ce nu ne dați pace
și ne odihniți? De ce să dăm a-
milor bisericile pe care bietii de
noi le-am zidit cu cheltuiala și
mâinile noastre. Nul Niciodată,
până ce suntem vii! Dar să fim
scuțiți, cinstiți domni: când va
veni episcopul și stăpânul legii
noastre și va face judecată și
amputa bisericilor, care să se dea
unilor, le vom da. Până atunci
nu! Căci e păcat mare să
rămână biserică închisă în acest
pust (al Paștilor). Nu-i cu cuviin-
ță, nici Dumnezeu nu vrea și nici
România n'o îngăduie. Căci prea
mult ne-am rugat cu toată cu-
vința și n'am primit nici un ră-
spuns ca și când niciodată nu
ne-am fi rugat. Nici noi nu sun-
tem vite cum cred Măriile Voas-
tre, ci avem biserică noastră.
Dar bisericile nu de aceea sunt
clădite ca să rămână goale. Căci
postul fără rugăciune este lucru
mort. Până atunci protestăm im-
potriva Măriilor Voastre, oprin-
dă-vă de a ne mai tulbura, până
ce va veni Vlădica...”

— Dar unii conte ungurii și
arabii!

— Nu putem să ne mirăm în-
drăgăna, care e cauza că voi Un-
garii ne opriți atât pe noi și
pe voi pe noi și înșul tohăgiet,
când noi suntem și am fost
deodată mai mulți ca voi. Un-
garii și cei ce este mai impor-
tant, suntem mai vechi în țara

O scenă din revoluția dela 1821. Gravură în cromă.

(Colecția Academiei Române)

aceasta, pentru că suntem urmașii
vechilor Daci”. (Un memoriu al
Românilor în vremea aceia. Din
memoriile lui George Rettegi).
La care drept profundă reflec-
ție personală înfricatul același
nobil ungur, adăuga în continuare
e chipul de ascet înfăgurat în haine
negre și aspre, încins cu o fran-
ghie, a lui Sofronie.
Călugărul vorbește.
Mulțimile înmărmuresc.
Spune despre legea strămoșea-
scă, lege ce trebuie ținută. Vor-
bește de episcopul din Blaj „care
va pieri ca fumu” căci chiar Cră-
iasa l-a prins cu minciuna. Da
sfaturi de organizare.
Mulțimile au pus la inimă tot
ce a spus el, așa cum puneau a-
natura adusă în batistă de tort
dela biserică, la icoană.

12 Mai.
Codrii freamătă de cântec și
de viața lumilor în verde. Sofro-
nie intră în Abrud. Sufletele
freamătă.
13 Mai.
Șase țărani cât brazil, îl chea-
mă în Câmpeni. Văile huese de
viața trezită. Mincluna papală
e sfârtecă de verbul de foc al
călugărului cu chip de icoană.

Aici, cași la marginea Câmp-
nilor de altfel, niște funcționari
zeleși se încumetă să miște. Câ-
teva case, — casele lor — izbuc-
nesc în vâpuri în aceeași clipă. Iar
viața lor e scăpată de inima lui
Sofronie, care muștră poporul.

Din Câmpeni pornesc spre
Cărpiniș. În cale un nou incident.
Protopopul numit Aron din Ro-
șia, fratele episcopului din Blaj,
li se îngreuiază picioarele. Și ei
își văd moartea. Sofronie e fă-
cut scăpat jos în praf, iar caii lor
arabi luși, cotesc năprasnic pe
drumul Albei Iulii.

— A trecut puterea lor, a
Domnilor. Părinte, Acum noi
suntem domnii!”
Norocul vîșiei protopopului Ar-
on, a fost în picioarele luși ale
buestrului lui. Dar aceasta după
ce a fost bătut crunt de mânia
țărănilor.

Junie 1760.
Județele Alba, Târnave și
Turda hulesc de doapele mari
dește și mai mult, scrie rar dar
anume, pretutindeni. O jalbă a
hotărât și stăncos.

Cronică de foc

21 Aprilie 1760. Vineri.

Zăpezile începuseră să se to-
pească pe tăpșane și din petele
negre lezeau burnițe de aburi. Pe
drumul Zlăgnei. Înainta viu un
convoi de mulțimi bărbătești lup-

țătoare înarmate. Intrarea în

lor vestește scurt stăpânirile:
— „Decât cineva să ne mai
silească a ne face uniți, mai bine
punem țara în foc și flăcări”.

Se arată urgia

7 Iulie.

Guvernul e îngrozit. Și din
groază reacționează. Incepe pri-
goana din disperare. Dă ordin
de arestări. Protopopul Ioan din
Sadu — Popa Tunsu — e prins,
pus în obezi, aruncat în temniță,
bătut, schingiuit, dus la Viena,
chinuit și acolo.

Sofronie e ținută prigonitōri-
lor ce joacă ultima carte.

Protopopul numit Aron se ofe-
ră unealtă a trădării. Locote-
nentul Halomgyi, temerar și a-
venturos, se oferă să-l aresteze.
Aron îi dă întâlniri și indicații
tainice. La 1 August e cu 39 de
husari aleși pe sprânceană, lăn-
gă Abrud. Aron deghizat, e în
orășel. La 2 August, husarii in-
tră năprasnic în biserică... pun
mâna pe călugăr și până să se
miște oamenii, suit pe cal, o rup
de fugă cu el.

Clopotele bat, toacele bocăne,
bucumele urlă, flinte pocnesc
și muntelui albi aleargă după
furii mișei pe cal în spume.

Când să intre în Zlatna cu el,
în fața și în urma husarilor sunt
mii de țărani. Clopotele bat și
aci ca în vremuri grele.

Locotenentul temerar, pe o
pânăz cât orizontul de neguri, o
pânăz neagră, vede chipul mor-
ții. Al lui, aleși cum erau, sim-
teau cum curoajul li se scurge și
li se îngreuiază picioarele. Și ei
își văd moartea. Sofronie e fă-
cut scăpat jos în praf, iar caii lor
arabi luși, cotesc năprasnic pe
drumul Albei Iulii.

Era ceva mai ușor decât să
se întâlnească cu așteptătorii ori
următorii...

Toți vînzătorii lui Sofronie au
fost crunt striviți de mânia drep-
teii urgiei.

Sofronie rămâne în Zlatna.

În jurul lui stau permanent
7000 de luptători. El ține adu-
nări. Dă ordine. Tace mult. gân-
dește și mai mult, scrie rar dar
a hotărât și stăncos.

„Eu călugărul Sofronie, eu
sunt, în care chipă vești
scrierea mea, îndată să și dai
drumul la prizonieri.”

„Eu, călugărul Sofronie, dau
carte pentru toți deșinși și
pentru peotopopul din Sada, pe
care l-au lovit pe câmpie, unde
au împăcat pe un nobil și pe
care l-au dus de nu știe nimeni
de dănsul. Să aduceți în țara
mea, căci dacă nu, să știți că au
aveți pace în țară!”

Azi, scrie Sofronie Generalul
Iuliu armatei din Sibiu.

Sofronie mai ține vânde Ho-
tărășele cele de trebuință pentru
biserici. Apoi începe să se miste
De aci colo. El și toți ai lui, au
făcând cămășa morții. Nu se
tem de nimic. Nici atunci chiar
când în Alba Iulia la sinodul lui
cel din urmă tunurile au guri
câșcate și îndreptate spre casa
din oraș de jos unde se găseau,
el cu ai lui.

Frica n-are ce căuta la fin Nea-
mului Durerii ce sângera.

Viena trăgea sub coșmarul
grozav al dărilor de război. Re-
voluționar și în căutarea omu-
lui de curaj diabolic și acțiune
sângeroasă.

Până să apară, înșuși guver-
natorul Transilvaniei, Baronul
Kemeny scrie cancelariei vieneze
așa: „N-are război cu un aseme-
nea om rău, stăpânește guvernul
și toată țara și lui singur i se în-
găduie orice, fără să fie pedep-
sit, spre marea pierdută a servi-
ciului crăiesc și spre stricăciunea
— patriei!”

Iar guvernul local dă autori-
tăți în subordine dispoziții ca
acasta: „...dacă ar observa pe
cineva în țara poporului român, fie
într-o altă țară, care s'ar părea că lu-
crează împotriva ordinilor an-
terioare, să se prefacă, ca și când
n'ar observa și nici n'ar vedea
faptele lor, ba chiar dacă n'are
cari românii ar fi fost arestați
sau deși pentru tulburările unirei
n'ar lăsa pe aceia până ce...
Domneștii va da timpuri mai
bune spre a vindeca răul!”

Unul din cele mai tragice ra-
poarte ale guvernului ardelean
trimis Vienei se vede înșurubit
după cum urmează: „Din infor-
mațiile ce V'am trimis succesiv,
V'am putut convinge de îndră-
neala proximei valahe, pe care
noi n'o putem împiedeca.”

„Din cele anezate (cererile
scrise ale lui Sofronie), vedeti cu
ce îndrăzneală și temeritate scrie
imponențial Sofronie, pe ale că-
rui ticăloase intențiuni, noi nu le
mai putem opri, decât cu vechi
măști mai aspre. Am făcut to-
tăl pentru apărarea acestei pa-
trii, dar Popo Ion din Sada nu i
în mâinile noastre... și se poate
înfrunța ceea ce am scris limpe-
de mai înainte, că patria acest-
a într-o clipă se va aprinde și se
va prefăca în cenușă!”

Ultimele cuvinte sunt deodrept
tulburătoare, pentru abieciu-
nea lor.

„Că simțim scăpare o vedem
acum. NUMAI ÎN AJUTORIUL
SPANT AL LUI DUMNE-
ZEU!”

Vezi deși Doamne credința
— stăpânește...

Homo Diaboli

Dar omul căutat de gromzi
tuturor domnilor cu latitudinile și
măști mari, ca și de cei cu pe-
ruci luxuriante din orașul val-
cilor de pe malul Douăului. În
stăruie apăs.

Și ese din barocul catifelat al
faldurilor alcovului „prea grațio-
să Doamne”, cum li va scrie
el mai târziu, în rapoartele sale
impărătești.

Un militar șef de pe câmpul
de operațiune trebuie să înceapă
rapoartele sale către Crăiasă
cu „Prea grațioasă Doamnă...”

Omule nelegiuiri e generalul
Bucow.

Impins poate de romantismul
unei ibovnici imperiale care se
dorea exaltată și contrapunctată cu
oarecare eroism de bubunturi de
tun și spadă vânturată, pleacă
pe teren.

La început o la pacific, iar
pentru a se opune creditului lui
Sofronie care crește zilnic, cere
prea grațioasă Doamnă (și
multe deen...) să le dea Români-
lor episcop „A sosit într'adevăr
prea grațioasă Regina, vremea
să se facă aceasta căci altfel nu
se mai salvează nimic din unire,
cu toată obnoșala pe care n-o
dau și pe care n'o crăie deloc,
după cum poate mărturisi toată
țara!”

Asta-i drept, nu i-ar fi tăgă-
duit-o nimeni răvna sa.

La 5 Aprilie 1761 generalul
Nicolaie Adolf baron de Bucow,
apare în cetatea Sibului.

La 7 Aprilie, omul acesta dia-
bolic, primește o delegație de
țărani care-i prezintă un memo-
riu cu durerile revoluției lor de
aproape doi ani de zile. După
toate cererile lor, dreptele aveau
cuvânt pentru Sofronie în forma
ce urmează:

„Iar pentru învățătorul Sofro-
nie ne rugăm toți Români din
Transilvania, mai bine murim și
părăsim țara, decât să suferim el
prizonieri...”

Generalul viclean, spune că
dorește din inimă să-l cunoască
pe Călugărul acela, care le-a
adus coșmarul în sindrofile dela
Viena de pe prătere și din palate
iar Români și-ar da viața pentru
el.

La 1 Mai ascetul îmbrăcat în
haine de tort vopsite în negru
cu zeamă de flori de soc și în-
cins cu frânghie de care se pune
luscărilor în coarne, înconjurat
de popor mult, e în plină palatu-
lui guvernamental din Sibiu.

Trompetele honvezilor sună
strident anunțând că Excelența
sa Generalul baron, primește.

Călugărul cu capul plecat și
cu un caprafoi noduros, ca și de-
getele lui uscate, în mână, intră
tăcut pe sub gang. Când urea
scările un cui reșt dela opinea
petecă se agită de covorul tur-
cesc și el e gata să cadă în nas.

Afară mulțimile așteaptă cu
răsuflarea tăcută și cu ochii scân-
tețori de nădejdi.

— Se întâlnește căpeteniile
doar...
Când intră pe ușa străjuită de
cele două sentinele, lui Bucow
să l se facă rău, nu altceva:
— Acesta-i vrăjmașul împără-
ției...?

Călugărul cu un gest simplu,
scute de sub sutană o stufă val-
citoare de aur și l-o pune înainte
în loc de orice salut.

Generalul îi dă 6 galbeni cu
o grimază pe care nu și-a putut-o
reține.

Ce-a urmat nu se știe.
Poporul afară îndelung lăsat
să aștepte, a început să murmur-
re. Ferestrele mici suprapuse ale
caselor gotice negre de fur
prejurul pieței gemeau de curioși.
Toți veneticii orașului vroiau
să-l vadă pe Shismaticul fioros,
când va feși.

La ferestrele și ogivele celor
două biserici catolice din piață,
mulțimi de tărăcuțe rase în
creștet ca să nu se încurce și.
Duh când iese din ele desigur.

Sofronie întârzie însă peste
măsură.

Poporul se agită
O trâmbișă sună iar.
În balconul palatului apare se-
cretarul Cancelariei, apoi Bucow
și Sofronie în cele două colțuri
opuse.

Sofronie e pământiu la chip
mai mult decât până acum.
Muntenii observă.
Gramaticul citește:

„Noi cei mai jos scriși, care
am auzit și înțeles tot răspunsul
înaltei comisii la cererea noastră,
poruncim tare vouă neunților, ca
să păziți în toate cu asințenie,
puncturile ce urmează.”

Și ce urmează e un straniu
compromis între cererile lor
dărte ca o voință moțescă și
poruncile domnilor slabe dar
impuse prin schimbări tainice
până azi ale voiei lui Sofronie
și prin vicieșugul lor sângeros.

Din Sibiu călugărul pleacă pes-
te câteva zile.

Între el și popor e oarecare
distanță.

Poporul așteaptă lămuriri și le
așteaptă privindul cu respect.

Dar Călugărul se afunda în
tăceri ca în durerile de până aici.

Poporul așteaptă o izbucnire
nouă de năprasă care să lătească
tot ceea ce a fost până aici.

Căci cam bănuiau ei ce-a fost
în cancelaria din Sibiu când s'a
întălnit Călugărul cu Bucow.

Sofronie nu mișcă întru nimic.
Într-o bună dimineață, chilia cu
cărți veche a lui, din Zlagna, a
fost găsită doar cu cărțile des-
chise de rugăciune și cu candelă
aprinsă.

El nicăieri.

Doar peste luni de zile, când
jalea țării Neamului durerii fu-
mega pretutindeni în ruine și
când Sofronie le lipsea ca plina
și ca apa, au primit svoane des-
pre el din Țara Românească.

Ca o cea mai cruntă sângera-
re a lor.

**Nelegiuirea se plimbă
urlând în care de oșel**
După ce chilia Călugărului

lost găsită goală în Zlagna, pe
drumurile pietroase ale Ardeșului,
au început să dăuneze cele
grele de oșel ale tunurilor.

Bucow primea rapoarte și la
ordine din palatul din Săbi, din
Hermanstadt, ori Kronstadt.

În munteni lăcunau durerile
cum huraiau carele pe drumurile.
La o vreme alergatul de care
grele s'a potolit.

Toată lumen aștepta ceva.
Ceva grozav ce va să vie. Dar
de data asta Neamul Durerii lă-
sat orfan de Căpetenia lui pi-
rită tainic dar nu în moarte, nu
mai era ca acum o lună.

Iar domniile care-și căsăseră
tunuri erau stăpâni rănjitori ca
niște draci, pe situație.

Și așteptarea s'a împlinit.
Într-o dimineață de lunie a
anului 1761, plină de tot con-
tul primăverii verzi din munți,
zările s'au fost trezit înecate de
fumeșurile a sute, dacă nu mii,
de ruguri.

În fiecare rug se topea câte
turlă sau se svârcolea câte o
cruce de mănăstire arsă.

Când s'au mai oprit fumeșu-
rile bisericilor și mănăstirilor de
lemn aprinse de slujbaşii omului
barbar copil al dracului, au în-
ceput să bubule tunurile în măn-
ăstirile și bisericile de piatră
ale Neamului Durerii.

Zidurile se năruiau iar prafuri-
le de moloz înfundau zărea
ele.

Pe toate dămburile din țară
clericii uniți și papistași deplina
jubilaș, comentau și mulțumeau
lui Dumnezeu că le-a ajutat în
opera de mântuire...

Pe dealul Gușteritei dela Si-
biu, Bucow omul de nelegiuiri
își răsuca mustățile satisfăcut de
fumeșurile zărilor și mângânat de
bubuiturile surde țesite din plin
ale depărtărilor.

Când toate rapoartele au sosit
întărindu-i că toate mănăstirile
„schismaticilor” au fost culcate în
țărână, cenuge și moarte și
mângâiat decorățiile de pe piepi
privind totdeauna dacă mai
loc și pentru altele proaspete.

Apoi în alai, clopote papistași
și bubuituri de tunuri, a pornit
victorios, din nou spre mângâ-
ferile catifelate ale alcovului pre-
grațioasă Doamnă...

Iar Neamul Durerii a rămas
îngenunchiat să sângereze
departe în lacuri de sânge și
guri de cenuge și ruini.

Pe ruinele altarelor arse
năruite.

Și pe ruinele unei revoluții
zare, înecată în resemnare.

Care poate tocmai de...
ea a biruit însă până în...
Așa după cum se cădea legi
dreptății și legilor lui Dumnezeu.

CRISTOFOR DAN

Bibliografie.

1. Un manuscris netipărit
lui Samuel Klein (Micu) re-
latat la vremea aceea.
2. Ștefan Mates: Mănăstiri
românești din Transilvania
a Ungaria, Sibiu, 1936.

UN EROU AL PAMANTULUI TUDOR VLADIMIRESCU de N. C. ANGELESCU

Tudor Vladimirescu, — prin
revoluția pornită de el a-
cum o sută și șaptespre-
zece ani, — a făcut pri-
mul pas pe drumul reîn-
vierii neamului românesc.
Până la Tudor, neamul
nostru de dincoace de Car-
pați, se confundase până
la capul lui în ignominia ur-
cilor stăpâniri streine, care reduse-
se de sub o dominație odioasă,
— din ajunseră chiar să se com-
ită în starea lor de cruntă înjo-
leală aprinse de slujbaşii omului
barbar copil al dracului, au în-
ceput să bubule tunurile în măn-
ăstirile și bisericile de piatră
ale Neamului Durerii.

Zidurile se năruiau iar prafuri-
le de moloz înfundau zărea
ele.

Pe toate dămburile din țară
clericii uniți și papistași deplina
jubilaș, comentau și mulțumeau
lui Dumnezeu că le-a ajutat în
opera de mântuire...

Pe dealul Gușteritei dela Si-
biu, Bucow omul de nelegiuiri
își răsuca mustățile satisfăcut de
fumeșurile zărilor și mângânat de
bubuiturile surde țesite din plin
ale depărtărilor.

Când toate rapoartele au sosit
întărindu-i că toate mănăstirile
„schismaticilor” au fost culcate în
țărână, cenuge și moarte și
mângâiat decorățiile de pe piepi
privind totdeauna dacă mai
loc și pentru altele proaspete.

Apoi în alai, clopote papistași
și bubuituri de tunuri, a pornit
victorios, din nou spre mângâ-
ferile catifelate ale alcovului pre-
grațioasă Doamnă...

Iar Neamul Durerii a rămas
îngenunchiat să sângereze
departe în lacuri de sânge și
guri de cenuge și ruini.

Pe ruinele altarelor arse
năruite.

Și pe ruinele unei revoluții
zare, înecată în resemnare.

Care poate tocmai de...
ea a biruit însă până în...
Așa după cum se cădea legi
dreptății și legilor lui Dumnezeu.

rentului de elinzare a întregel
României.

Grecii, — neam de oameni prin
exceleșă abili, — imaginaseră,
pentru a atrage pe boeri de par-
tea lor, de a-i scuti de cele mai
multe dări, pe cari le recupe-
rau apoi cu vârf și îndesat asupra po-
porului de jos Nemaipomenita te-
roare fiscală deslănțuită de dom-
niile greci asupra satelor românești
și cruda represiune a celor mai
mici încercări de răscoală a avut
ca rezultat acea înmulțire a hai-
ducilor ce, la adăpostul pădurilor
(cari în zilele noastre sunt ex-
ploatare în chip atât de sălbatic!)
începeau să fure pe cei ce îi pră-
daseră. Alții însă, se expatriau
trecând în țara Turcească, „după
cum se vede pe toată întinderea
malului drept al Dunării, dela
Vălciorova și până la Marea Ne-
gră, — multime de sate românești,
cari se aflau mai în bună stare și
trăind o viață mult mai fericită de
cât rudele și frații lor cei rămași
în Moldova și România”.

Eteria grecească

Dar dominația abuzivă a Gre-
cilor în România trebuia, — ca
orice lucru pe lume, — să aibă
un sfârșit. Aceasta se întâmplă
odată cu luptele elinilor de elibe-
rare de sub jugul turcesc.

Încă de multă vreme, Grecii nă-
dăduiau că va veni odată ora
când vechiul Bizanț va putea fi
liberat de sub stăpânirea necre-
dincioșilor musulmani. Și aceste
speranțe, patrioții greci le înteme-
iau pe sprijinul aproape sigur al
împărăției moscovite, care de multă
vreme se proclamase moșteni-
toarea statului bizantin.

Însă, — cu toată simpatia pe
care în forul său interior împăra-
tul Alexandru Pavlovici o avea
pentru Greci, — el se văzu obli-
gat, din motive de politică exte-
rioară, să desaprobe în mod fă-
șis mișcarea de independență gre-
cească pornită la 1821.

Căci așa a fost dat țării noastre
ca să sufere de pe urma unei miș-
cări naționale care nu o privea
câtus de puțin.

„Filiki eteria”, — adică aso-
ciația prietenilor, — înfrunțată
în cuprinsul împărăției rusești, —
la Odesa, — pe baze secrete,
francmasonice, — avea de scop

„unirea armată a tuturor crești-
nilor împărăției turcești pentru a
face să izbândească crucea asupra
semihunei”. De la Odesa, eteria
se întinde în țările române și a-
junge până în Grecia și la Con-
stantinopol sub ochii chiar ai au-
torităților turcești.

Alexandru Ipsilanti,
șeful Eteriei

Ajungerea lui Alexandru Ipsi-
lanti în fruntea eteriei, determină
îsbucnirea mișcării în Februarie
1821. Acesta era fiu al fostului
domn al Munteniei, Constantin
Ipsilanti. El intrase de timpuriu în
armata rusească și, — după ce
pierduse o mână în bătălia de la
Dresda, — fusese înaintat la ran-
gul de maior. Ajungând șef al
eteriei care făcea la Odesa, Ipsi-
lanti își întemeiază planul lui de
acțiune pe cele mai apropiate țări
supuse influenței grecești, adică
pe principatele române. Lăsând
să se creadă că este ajutat pe
față de Rusia, Ipsilanti trece Pru-
tul la 20 Februarie, 1821.

Mihai Suțu, — domnul din acea
vreme al țării Moldovei, — de-
parte de a se opune cu armele in-
trării lui Ipsilanti, — se alipește
eteriei, ca grec fanariot ce era și
o ajută pe față cu provizii, bani
și oaste. Țara Moldovei însă, a-
rată față de Ipsilanti o rezervă
ostilă, justificată de prădăciunile
nerăsunete ale armănișilor eteriști.

Din această cauză, are loc o pri-
begie în masă a locuitorilor, uni
din ei trecând în Bucovina iar
alții în Basarabia. Moldovenii tri-
met apoi jalbe către pașii de la
Dunăre, rugându-i să trimească o-
știri turcești în țară spre a-i scăpa
de focul în care încăpuseră. Ba
chiar aflăm boeri, — printre cari
spătarul Sturza, ispravnicul ținu-
lului Neamț, — cari îndeamnă pe
locuitorii satelor să se ridice, por-
nind asupra Grecilor cu război
până vor curăți țara de ei.

Adevărate reacțiuni împotriva
grecilor are însă loc în Muntenia
unde izbucnește revoluția lui Tu-
dor Vladimirescu.

Tudor din Vladimir

Gorjanul Tudor din Vladimir
a slujit în copilăria lui în casa bo-
erului Glogoveanu, unde a și în-
vățat carte și limba grecească.

Ajungând în vârstă de 18 ani, el
părăsește casa arătatului boer și
intră în oastea pandurilor, după
datina județului în care se nă-
cuse. Între anii 1806 și 1812, —
cu prilejul războiului dintre Tur-
cia și Rusia, — el luptă pentru a-
ceastă din urmă țară, înrolând
sub el mai multe sute de voluntari.

Pentru bravura și biruințele ce au
făcut, Tudor este înălțat de Con-
stantin Vodă Ipsilanti la rangul
de sluger cu pitac iar rușii îl de-
corează cu ordnul Vladimirului
și îl înalță la rangul de paracic
sau ofițer în armata rusească. La
încheierea păcii, Tudor este ne-

volt să plece pentru un răstimp la
Viena ca unul care se luptase cu
prea multă energie împotriva Tur-
cilor cari, — după evacuarea or-
șilor rusești, — rămân mai departe
stăpâni în Principate.

Reîntorcându-se mai târziu în
Muntenia, Tudor își reia slujba
lui de vâtaf al plaiului Cloșanilor
din nordul județului Mehedinți.
El păstrase însă mare influență a-
supra țărânilor din cele cinci ju-
dețe ale Olteniei, fiind cunoscut
pretutindeni ca „om drept serios,
aspru și câte odată crud”. De alt-
fel, el strânsese și ceva avere din
prada dobândită de la Turci și
din comerțul de boi în țara un-
grească, avere evaluată în 1817
la 12.350 de lei.

Prin ultimele luni ale anului
1820, Tudor, care se afla în Bu-
curești cu niște procese la divanul
vechilor boeri, află de propaganda
grecilor. Aci fiind, — vornicul
Constantin Samurcaș și episcopul
Argeșului, Ilanion, îl îndeamnă să
se rădice împreună cu pandurii
ce-i erau credincioși în ajutorul
mișcării grecești, asigurându-l că
— Hagi Prodan și Macedonschi,
berarea Principatelor Române de
sub jugul turcesc, eliberare la care
va contribui și armata rusească de
sub comanda feldmareșalului con-
te de Wittgenstein. Planul gre-
cilor, — cari nu puteau nimic îs-
bândi dacă nu erau ajutați de ro-
mâni, — era ca, odată răsculat
poporul românesc, să treacă cu
ajutorul lui Dunărea la Giurgiu, să
ridice apoi pe toți creștinii din
Balcani, ajungând astfel în Ru-
mălia Macedonia și Epir. Și, —
pentru a răscula pe români, —
ce om era mai potrivit oare decât
slugerul Tudor, atât de popular
în întreaga Oltenie și chiar în
Țara Românească?

Tudor se prefăca a accepta pla-
nul eterștilor și pleacă pe dată
însoțit de garda lui personală de
12 panduri precum și de 25 de
armănișii comandanți de sârbul Ma-
cedonschi, cari i-au fost dați de
căptanul Iordache Olmoșiotul.

De atunci, destulul lui Tudor se
desfășoară cu o înălță fantastică,
ducându-l în câte-va luni la groa-
nicul lui sfârșit. Tudor știe prea
bine ce îl așteaptă. Totuși, —
după cum spunea el, — de când am
ridicat steagul pentru a cere drep-
tunile patriei mele m'am îmbrăcat
cu cămășa morții și eu mă mai
tem de ea ci o aștept în fiecare zi.”

**Eliberarea Olteniei de
sub greci**

Tudor arată de îndată grecilor
că s'au îneglat atunci când l'au

1730

تذکرہٴ شہداء و شہیدانِ کربلا و اہل بیت علیہم السلام

NOTA — Este documento foi retirado do Arquivo de N. S. e está na posse de George Fredrick. O documento foi retirado do Arquivo de N. S. e está na posse de George Fredrick. O documento foi retirado do Arquivo de N. S. e está na posse de George Fredrick.

REU THROD GRESSO

[illegible]

e conștient de Domn și de Boier
 Domn și Boier și țărână. Așa
 în viață prin ura intriga și laș-
 teteră stră-nului Boierul în loc să
 crește pe țărână. El urăște și l
 Boierul în loc să sprijine pe
 Domn adică în jurul lui intriga.
 Boierul în loc să moară pentru țăr-
 âna este - cum un laș Boierul cel
 a lui a dat călătoria vechului al
 XIX-lea Prin ei țara se schimbă
 și se modernizează. Boierii Fanar-
 ului nu creat parădele politice
 ale secolului trecut. Că adus
 partidul politic? Nu a adus decât
 una și nu a făcut decât să lo-
 nescă în vechile virtuți româ-
 nești. Fanarul dispare, omul rămâ-
 e și ajunge mason el devine
 accidental el își uită România și
 ajunge la loggia dela Sadagura.
 Aceia bisericești sunt în parai-
 celă cu școala trebuie să ia statul,
 șarutul ajunge rob, fiindcă banul
 vine, lui trece din buzunarul
 statului în băncile Occidentului.
 În loc de decăzută era boierimea
 bănească încât nu a mai pu-
 dea un Domn viteaz, cinstit,
 prin, iubitor de țară, și să a dus
 statul spre a-și afla salvarea la
 mărișă străină. De lorga afir-
 că primul rol pe care-l are
 monarhie este de a distru-
 gina politica. Domnul cel
 trebuie să distrugă ura, intri-
 gaslătatea. Domnul cel nou
 trebuie să fie erou să aibă o viață
 plă, să fie creștin ortodox, să
 e haterile țării, deci să fie mi-
 Domnul cel nou trebuie să
 croape toate virtuțile de odă-
 nă fiindcă țara nu se poate în-
 dea decât pe ele. Domnul cel
 este în mintea țărânului: creș-
 a Ștefan unificator ca Mi-
 onstructor ca Mreca, iertă-
 Alexandru, milos ca Nea-
 distrugător de strălăni ca
 Timor și cu iubire de țăr-
 a Alexandru Cuza. Adevă-
 boier român a fost un erou.
 o supapă de siguranță a
 naționale. Când el a dis-
 mântat de Fanar, țara a
 în haos. Burghizia româ-
 nu a fost pregătită să-l a-
 deaceea politica burghiezei
 egi a fost atât de murdară
 mentară ca și a Fanarului.
 istă iertă mai mare ca în
 noastră, decât a boierimii
 ene sub steagul lui Ștefan
 ere și nu există trădare mai
 eră a boierului Sturdza în
 l din 1916.

Am spus că boierul a fost cărturar. Adevăratul cărturar, fie că era de origine boierească, fie că se ridica din popor, a fost un luptător al idealului național. Literatura veche românească e produsul boierilor. Ea urzirea să apere ortodoxismul sau să apere prin dovezi istorice drepturile neamului românesc. A fost o literatură luptătoare nu de urmărirea principiilor estetice. A pornit din nevoia să apere ființa statului, nu pentru a dălecta suflerile și pretențiile artei pentru artă. Acești literați au avut de suferit răutatea oamenilor, greutatea de a procura cărți, asperitatea unei limbi încă atârnă și inflexibilă. Iar în secolul trecut li

literatură a stat pe aceeași primă
cipul Luce și mare lucră-
re propriu-zisă a ideilor so-
ciale, creație de curent na-
țional, surzenie de hotare etnice.
Realizări sociale, prăind fără
nilor, lupta națională etc., por-
nesc din această literatură.
Înainte de a discuta dacă e bine
sau rău trebuie să constatăm că
aceasta a fost rolul de până acum
al literaturii noastre. Dar și aici,
câte jertfe nu s'au adus! Bălces-
cu e închis și de aici l' se trage
moartea. Eminescu simțind lovea
hoierimea înstrăinată, e lăsat
în mizerie. Coșbuc trăiește o viață
de lipsuri, loși. Gărlău. Cerna-
ta. Petică, nu-și găsește un rost
în societate și mor de tineri tot
cu sărăcie. A avea talent, a lupta
tinsut, a gândi onest prin scrie-
ri în literatură românească e tot
na cu jertfirea ființei tale. Re-
ula generală e că literatura, deși
duce lumină și înalță nația, tot-
și distruge omul. E de multe
ri o luptă conștientă pe drumul
sălbuzării fizice, dar al desăvâr-
șirii societății românești.

Când România a intrat în viața occidentală, elanul de luptă, rezistența în fața primejdiei idealul național, toate au venit și s'au păstrat prin tineret. Tineretul a avut întotdeauna ideea de jertfă în inima sa. Așa s'au întâmpiat cu generația dela 1848 sau cu cea dela 1890 sau cu cea dela 1906. Când Românii din Ardeal au cunoscut prigoana în închisorilor și a furcilor maghiare, nu oficialitatea românească, nu boierimea, nu burghezia, au ținut trează flacăra naționalismului, ci studentimea, fie aceea din Viena sau Buda fie aceea dela București sau Iași. În jurul lui 1890 începea o nouă epocă de aspirări. La București tineretul universitar reacționează. Studenții de atunci: Simion Mehedinți, Ovid Densusianu, Mihail Dragomirescu, Moiașanu, Brătianu Nicol. S. Măndrescu și mulți alții, toți în jurul vârstei de 20 de ani, au înființat „Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor”. Prin noua societate a studenților și numai a studenților, țara e cutremurată de nevoia regenerării naționale. La 1906, când un Nicolae Iorga a înălțat drapelul luptei naționale, studenții și numai studenții au cucerit marea luptă a drepturilor firești ale limbei române. Iar sacrificiul tinerimii universitare nu a fost neînsemnat. Așa cum Domnii s'au jertfit pentru nația lor, așa cum boierii au pierit în lupte, așa cum literații și cărturarii și-au dat bururile vieții tot pentru țară, tot așa și studentimea românească a știut să sufere dar să și învingă.

Aceste lupte seculare au durat însă multe vieți. A căzut mai întâi vechea domnie. Uzată de întri și de Fanar, domnia cerșintă și eroică de odinioară, a ajunsese o simplă slujbă țărătoare acordată aceluia ce plătea rial mult.

De aici nevoia aducerii unei monarhii nouă și sănătoasă. S-a

După ce s-a rupt de pământ, după ce s'a instaurat de rădă, după ce se arăta incapabilă de a salva țara prin politică, boierimea românească a fost lovită mortal prin reforma agrară din 1917.

Oare speranța de n-o ridică e zadarnică. Asupra boierimea nu se mai leagă prin nimic de viața cea nouă a țării.

Dar nici nu trebuie s'o judecăm prin prisma unilor, dar a celor altele. Ea rămâne jertfa cea mare adusă pe altarul statului românesc modern. O singură clasă socială a rămas neatinsă și neuzată. Din ea au pornit Domnii și boierii. Din ea s'au ridicat cărturarii și vitejii țării. Ea a dus greu luptelor seculare. Ea a muncit pământul. Ea a fost bogăția nesecată a țării. Ea a produs populația cea multă și sărăcioasă a țării. Este clasa țărănească. D-l N. Iorga are un admirabil pasaj despre țărănimea românească: „Literatură românească face poporul, dar cuvântul a-

testa de popor e foarte vag și
 plastic. Din popor face parte mai
 des țăranul, apărătorul și muncir
 ul acestui pământ românesc.
 Sub toate stăpânirile întâmplă
 re și sub toate exploataările ne
 repte. E cel mai cinstit, mai mo
 derat și mai harnic din locuitorii țării
 și așa a fost totdeauna. Când
 pierderea păstrase numai puțin
 din bunul spirit al timpurilor ve
 ci, când moleșirea începe să o
 cuprindă, când nu mai știa să se
 măneste, când nu prea știa să lucra
 te, sapa nău a căzut din mână ță
 ranului, toponul i-a rămas la in
 tui: țara a rămas bogată
 încă pământul a fost lucrat, și
 că ar fi fost cine să poruncească
 să spue cuvântul ce se as
 tuta, din aceeași mulțime răb
 doare și harnică s'ar fi ivit și
 cine să o apere. Nu numai atât. Pe
 când boferul se infunda în um
 răcoroasă a ietacelor potrivită
 ntru somnul lung de ziua, pe
 dă, dus de subțioasă, de țișan
 de clocoți, era închis, pentru
 mbare, în butea lui cu feres
 i rotunde, mărunte, țăranul
 ducea viața sub cerul liber al
 Dumnezeu, în fața muntilor

lățători de suflet, sau a cîm-
mănoase de care se leagă
întri de muncă și de lucră-
pectacolul boierilor erau alina-
de o pompă burlescă obste-
jocuri de păpuși, caraghioze
urile slugilor domnești; spec-
olul pîrîntului era marele, eter-
spectacol divin al transfigură-
răscănturi, al apusurilor roșii,
lumiștelor anieze de vară, al i-
misterioase și al clarelor
și de iarnă cu pămîntul de
ată și cerurile de diamant".

șăranul a fost temelia de tot
una a țării. La început țara
pănească a avut numai țărâni
pă deplin liberă și stăpână
pământul său. A venit apoi
erul, care trăia în perfectă ar
nie și libertate cu țăranul. Pen
pământul său, țăranul a stăt
se iertifică. Războaiele cele
te ale țării, au fost purtate de

na a dat inopel. Dela a vrei
inceput greutiile m...
tru faran. Tureci au p...
Europa, ajungand g...
mata in contra p...
sustinuta cu banii si trupa
ranlor. Mai tarziu s'a ple
fel de bir putu...
fost strans tot dela farand
nici nevoia de a-si vind...
tul, asa cum s'a intimplat
1572, in timpul lui Alex...
Mircea.

Cu pământul, țărânul își lăsa de și libertatea. Prin 1600, țărânul este legat de pământul care-l muncea, nepuțându-l răsi și nefind nici preț pe el. Dacă boierul a dispărut, desrădăcinare și prin spiritul imitației, țărânul cu toate acestea de orice fel, nu s-a rădăcinate. A răbdat, a dus o viață rob, în mizerie și incultură, partea sănătoasă a sufletului nu a pierit. A stat ascuns de-arândul și ruina fizică a țării noastre a fost totuși să muncească mai departe spre folosul țării.

De la o vreme spiritele în
să se mestece spre a cere reforme
pentru sătenii, sub influența A.
sului. Barbu Știrbei și G.
Ghica fac o legiuire agrară.
nerii cu carte ai secolului trecu-
ca Ion Ionescu, Ghica sau B.
cescu, trec în fruntea mișcării
cerea reforme pentru
Kogălniceanu aduce legi
nouă în acest domeniu, p.
domnitorul Cuza o impun
1864.

Dar soarta țărănilor nu s-a îmbunătățit. În contra lui, boierii, cei organizați în cluburi politice, stăpânitori de pământuri și strângători ai câștigurilor. Boierul trăia de cele mai multe ori la Paris, iar stăpânirea se putea ajungea arendașul de țară. Acesta era fără suflet și nu avea numărul cum să câștige mai mult și mai repede. Țăranul era într-o situație mai critică decât în veche. Și ca un blestem al reformei agrare din 1917, țăranii care s'au luat pământul în schimb s'au dat vechiului său stăpân.

Se adăvorea astfel că țara
nu a suferit degrabă. Căci ele
dale și-au atins țelul. Căci ele
departe de mările său tot
Țăranul este o miză comor
pentru neamul nostru. Pînă s
păstrat limba românească c
rătă. Orașul a modelat-o, dar
și înstrăinat-o. Înzeștriat cu m
loz de imitație, dovedit
că nu e apt ideilor înalte, ș
șanul s'a lăsat vrăjit de cuv
străine: marel, bonjour, etc.
mând multumesc și bună ziua
mînd frumoase.

Când înstrăinarea a apu-
mericol, cânturarii dau un
pre cronicile și literatură
ară de unde cuvintele ne
au ieșit și continuă să
nou la lumină. Tot spiritul
mitație a stărilor și datinel: că
oase ale poporului. Când
de bucurie și-au dat seama

Când orăşenul s'a vă-
dit periclitul duşman, ca-
re au răvnit la pământ
et noastre naşit, tot şăra-
nit armate, zidul apără-
torului. Şi el a ştitut să
întărească şi să îndure foam-
etă ciuruit de gloanţe,
a rămas. Răz sunt cazur
a dat înapoi. Dacă bol-
au înarmat, ostăşul şăra-
năni, în păduri, în loc

moase și, cu ajutorul natu
tut regi bătutor.
ne nu e concludent exe
din 1916? Nesformat, ex
in, poi din fața forței dis
te și mecanizate a dușman
lor, când țărănul s'a sim
an unde tehnica glăsuia a
atunci tot, la socotile co
orilor de oști instruite s'
la fund. Deși a fost stors
te de mizerie și de mun
erată a arendașului, țărân
n și-a păstrat claritatea mi
nătalitatea proliă. Astă
d românească nu mai are cop
are, deși sunt măcelăriți d
ne și boli, fiecare familie a
un cinci copii. Muncir
răpuțeri, de mult ori ca
răzbind la infinit orice f
iferanți, murind în masă p
urle de luptă, țărănul r
este totuși tânăr, l-a răm
simț, simplitatea în gestu

libre puterea de creație mi-
o limbă unitară și plină de
c, cum și natalitatea.
Atâți se lucrează la eliber
ranului de încurcări și c
za materială. Fiindcă el
cele rătăcite multe jertfe, fiind
an el s'au păstrat comori
lui, fiindcă la el se fac
în clipe de primădie, toate
le sănătoase ale orașului
e să se îndrepte spre sat
nesc. Să ne închipuim
că țărânul român va
bat. Adică, 1 se va arăta c
ntul său trebuie muncit l

ca agrada să poată cu
pe pășuni și alte animale, c
și să poată străluci pri
enile, că școala îi modifi
de a gândi, că șoselele sal
u asfaltate, că boul și cal
trebuie să trăiască într-
curat, că fiii săi pot ave
meritegug, că lăna trebu
crezi în loc de a te prost
cârciumi, că biserica dă
trebuitoare sufletului, A
milioanele de țăranii a
pe evrei și străini din ne
Industriei. Din mijlocul lo
înălța o clasă semeșă de
tori, fie pe tărîmul social
ce cel cârturăresc. Jertfele
lor. Domnii și cârturarilor
nă acum nu se poate să se
u în van. Dealtfel, aceste
te în atâtea domenii. Dar
oraul românesc nu va pu
ne pe mâinile sale țara. Nu
că provincia rămâne în
că nația stagnează, că
tualul ajuns acolo dă înar
Oraul trăiește astăzi nu
prin Capitala Țării, Restul

gote, căpătîe prin viața oculară, ne arată clar că țărănul e vitalitatea țării. Nația trăiește prin el. Forțele puține, dar încă atât de louse ale orașului, trebuie să sacrificie orice pentru înălțarea țărănului. Greșelile din trecut, în succesul din lupta națională, stau în faptul că țărănul nu a fost chemat de seamă a țării stă în noamea noastră. Iată vom putea avea o cultură sănătoasă și măreață, până ce nu vom elibera din întunec pe țărăn. Nu vom scăpa de elementul evreiesc, până ce lupta antisemită nu va fi înfrântă și de țărăn. Nu vom putea gonî străinul din fabrici și din negoț, până ce nu vom pregăti pe țărăn să le în locul. Nu vom îmblăugiza țara, până ce nu ținem nu va fi îndrumat metodic în munca sa agricolă. Și să ne uităm niciodată că bogăția nației mai de seamă a țării stă în roada pămîntului. Orașul nu a cucerit nicio biruință. El a adus răz, sămînța, a căutat s'o pue în pămînt, dar rodul nu a sbrucit de așa cum ar fi trebuit. Anunciat cu cumpătate, cu multă chibzuință toate idelle cele mari și trebuitoare nației în ogorul sufletească al țărănului. Duceți-vă acolo, voi cei pușini clar luminați, muncii cu răbdare și cu grija și fiți siguri că idealul național va fi împlinit.

de Astăzi, Occidentul ne dă o pil-
de formidabilă. Mulțimea disci-
plinată și condusă de un om de
geniu birue toate piedicile. As-
tăzi Occidentul ridică la lumină,
la viață nouă, pe cei mulți. Acolo
cei mulți sunt muncitorii din fa-
brie. Iar noi cei mulți, cei hăr-
neci, cei ce produc, cei ce în-
mulțesc neamul sunt țărarii Ru-
mâni prin cultură la viață nouă
pe teren organizat metodic și
pe birui. Vom birui strălucit
încalcat în mijlocul nostru, vom
birui capitalul străin ce ne vrea
robi, vom birui împătimiturile,
vom birui viața murdară de ieri.

Statul nostru are un exemplu din trecut. Bolerii au fost cei avuți, cei luminați, cei cu drepturi, dar nu au fost cei mulți, de aceea s'au distrus, fără a aduce victoria finală. Statul român trebuie să se bazeze nu pe o clasă privilegiată și creată artificial. Statul român își află menirea trăind pe țărânie. Chemarea de astăzi sună așa : banii și munca tuturora pentru alcătuirea unei armate puternice și pentru ridicarea țăranului. Orașul se poate înălța cât de sus, dar țara respiră puternic prin țărnimea sa. Orașul poate aduce o literatură aleasă, dar țara trăiește prin grâul țărnului român. Orașul poate înălța edificii mărete, dar țara se menține prin prolificitatea țărnului. S'a spus greșit : înapoi la sate. Nu. Ridicați satele înapre orașe. Uniți-le, purificați-le și adăți în niștututurora același ideal : idealul național, mila creștină, jertfa pentru țară, onestitatea, noblețea muncii, fiacără cultură. E oare

APASARILE FISCALE ALE TRECUTULUI

de GRIGORE PANAIT

mprejurările excepționale prin
care trecem azi determină ton-
tă lumea să-și arunce privi-
rile spre trecut, pentru o bu-
nă orientare a activității na-
ționale către viitor. Același
mai ales în domeniul eco-
mico-financiar.

Pentru România — după concluziunile unui cunoscut cartular — „dintre câte societăți omenești au trăit vreo dată puține au avut de îndurat căta rău au avut bucuria noastră. N'a fost nicăieri, la mijloc, un v. de învinge, în care să ne putem încredința toate puterile sufletului în creștinism și neconștient a trebuit să împiedicăm distrugerea porții contra fetei noastre țării”.

Din punct de vedere economic-financiar, țările românești au fost umilite prin ocupațiile străine și în special de hoardele turcești, cărora li se dădeau biruri apăsătoare.

Astfel un document din veacul al XIII-lea constată că Valahii plăteau două feluri de impozite: biruri (*reditum et servitorium*) în regiunile supuse direct autorității regelui Bela al IV-lea (1235-1270), precum *terra Lytira* (țara Lotruhi) și tributuri (*proventum et utilitatum*) în voievodatele autonome ale lui Lytton și Seneslau. Acest document învederează, într'un chip neîndoielnic, toată suferința jalnică din trecutul românesc, deoarece se dovedește că la începutul sec. al XVIII-lea existau încă părți în regiunea nordică a Munteniei, care erau vasale și tributare coroanei ungurești.

Dependenta însă din ce în ce mai accentuată de stăpânire otomană încercuește din ce în ce mai mult țărilor românești, iar organizația fiscală din secolul XVI și XVII lea se desfașoară sub acest trist aspect. În această privință redăm următoarea descriere a situației fiscale din acel moment.

— descriere ce înfățișează în

treaga suferință a strămoșilor noștri: „tributul sporește treptat, în bună parte din cauza mezuatului ce se deschide la Poartă de candidații la scaunele domnești. Ajunse să se ceară pr dol, trei ani înainte; Se adăugură darurile ce Domnii se obligă să facă Porții pentru a dobândi scaunele, a se menține în ele sau a le redobândi. Se mai cereau și bani

pentru plata lucrătorilor de la cetăți și lonțarilor de pe corăbii-
le turcești. Din secolul XVI-lea
principatele române devin „che-
terul” (grănarul) împăratului.
Turcii își asumă un drept de
preemțiune asupra cerealelor și
vitelor dela noi... Uneori exigen-
țele depășesc posibilitățile țării
și atunci marfa cerută trebuie

LE PANAIT
cumpără. Alteori marfa trimisă la Poartă se pierde pe drum și deci trebuie înlocuită. Se moie întâmpla și că tureci să ceară pentru o parte din produse valuri în bani. Cui părăsile de zău (cecali), vite, cai, goimi. Expun de le și garnizoanele turcești din provincia noastră trebuie înfruntate cu de toate. Numerarul dă uneori mai cautat". (Ion C. Filitti. Considerații generale despre vechi organizare fiscală a principatelor române până la Regulamentul organic).

În lumina acestei situații, nu se cîntăa următoarele: a) că, ca și în iluziunea totuși gravitatea organizării fiscale românești din acele timpuri. b) Despre Ilieș /on dă (1546—1551), fiul lui Rareș, cronică spune că, având mușchi, Turci lîngă el, puse dări mari, de care nimeni nu era crușat. Domnia lui Petru cel Tânăr.

Munteana (1559 - 1568) este chinată de exigențele turcești. La 1582 Mihnea Turcitul dă o moșie lui Stăniță Șolmaru pentru 12 cai, în trebuințele domniei la Târglar, împreună cu biruri... La 1591 Petre Vodă Schiopul se hotărăște să părăsească domnia, pentru că, spune cronică „Turcii după obiceiul lor de lăcomie trimiseră de cereau bani mai mulți de cum era obiceiul țării”... Deși pre Aron-Vodă (1592-1595) care se imprumută dela marele vameș Toader Chiriac, cronică spune că în vremea lui „nu umblau numai dăbilarii singuri, ci și Turci trimitea de umblau prin țară cu dăbilarii”. (Ibidem). De altfel și mucarea lui Mihai Vodă

teazul împotriva Turcilor a fost în mare parte determinată de strivirea economică a țării din cauza pretențiilor otomane. În timpul lui Radu-Vodă Mihnea (1616—1619 și 1623—1626), Miron Costin scrie că „venenul ienicerii să ia birul și până cu hangerele săriau la boieri”.

Față cu această situație, după cum era și firec, dările s'au înmulțit în mod sensibil în veacurile XVI și XVII. Caracteristica impozitelor din această epocă este înțelegerea că cea mai mare parte din încasărilor lor era afectată exigențelor turcești, diferența mai redusă întrebuințându-se în lefuri pentru ostași și trebuiele curților domnești.

Din păcate nici încercările de reformă ale lui Constantin Vodă Maiorescu (1733 — 1735, 1735 — 1741, 1741 — 1743, 1743 — 1748, 1748 — 1749) nu reușesc să modifice situația fiscală a țării românești atât de apăsătoare. Agresiunea în care țările române erau prinse față de Turci anihilează repede cele mai bune inten-

IN DRUM CU BANATENII SPRE UNIRE

de GEORGE PANTELIE

Anul una mie nouă sute opti sprezece, Noembrie pre-mese, în a douăzeci și treia zi.

Peste pluurile bănațene vântul înfioară crengile codrilor, scuturând frunze arse de rușină spre pământul lui Dumnezeu. Întâr-

domol apoi suflățile nopți pornesc mai hiclean, răscolind vâile și culcând copaci hain spre pământ, ea într-o sbateră de moarte. Ploaie deasă și mărunță ca nisipul, lovește în ochiuri de geamuri, mari cât pumnul.

Îi toamna care se anunță grea, aidoma ca una din cele furigate pe aci, de când pământului pământ și omul om. Grea de gânduri și frământări, că în nopțile negre și reci, turnate peste copănișurile satelor, soldați sărbi, bolohănoși și grei, frământă glodurile ulițelor.

Împung întunerecul cu ochi dușmănoși, intră prin hătături să cerșă prin ochi roșii de geam, dacă sunt gospodarii adunați la sfat: apoi se depărtează bocnind greu, zăpăciți de câini, sporovădat în limbă străină.

Ulițele nu s'ale noastre, de cum se lasă inserarea.

Sățenii se adună la sfat în puterea nopții, furisându-și umbrele prin șuri sau pe la margini de sat, ca tâlharii. Cu poveri mari de gânduri în suflet, cu dorinți frumoase și largi, câștig Banatul.

La sfetueli, se pomenește cu mare drag numele unui rege viteaz din țara veche. Șoptesc ascuns, lesne o țară mare și frumoasă cum n'a mai fost alta, arătând cu mâini întinse hotarele de pământ pierdute undeva în noaptea de întuneric.

Pare că ridică fruntari de țară

rouă, plămădindu-i în vânturi vorbe sbuciumate, temea.

Uneori, înfiorări de bucurie năpădite le cearcă sufletele. Amicele depărtații aduc spre sat știri de cântec domol și sugrumat.

Deșteaptă-te române!

Deșteaptă-te române, în vâlcă capul sus până spre nouri, lui Dumnezeu și nu topi, din suflete borbe mari de rouă caldă pe lumina ochilor.

Și așa, nu poți plânge nu singur, ascuns.

Un convoi de umbre

Tot în noapte femei utesc de plâns, sue prin poduri, de fână mari de slănină și de lanțuri pâne nouă și miros toare în desagi — merinde pentru d

Cel ce rămân acasă, se lă de pereți muriiți cu humă. În tineresc des, așteaptă plei

Unul, închină gânduri bune Dumnezeu, privind în noaptea ochi umezii, spre răsăritul deidilor.

Așteaptă ispravă bună. C noaptea asta de încercări și rugămintă, pare că și

Și umbrele se adună la un de ciș de uliți, domolinduse de de la adăpostul gardurilor.

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

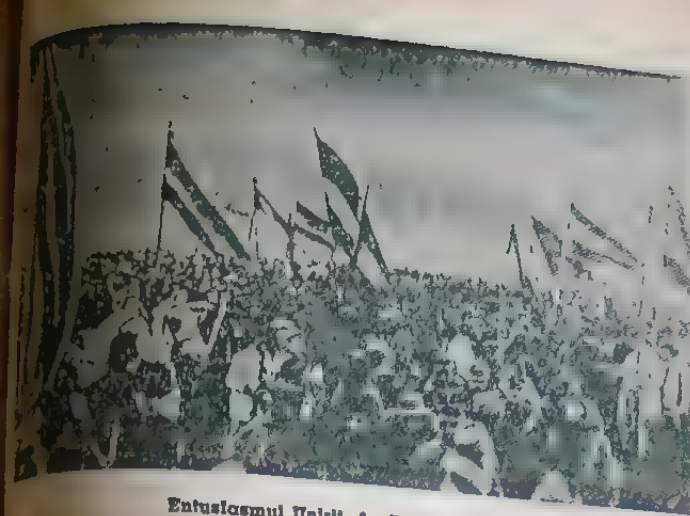
La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

De sus, cer nesfârșit p cu milioane de licurici n Grămada umbrelor crește suri molcome slobod, un slab și prelung.

La gura uliței grămadă lor se rupe și cei rămași cu ochi blânzi, pe cei ce

Enthusiasmul Unirii, în Ardeal.
(Reproducere după Silviu Dragomir, Adunarea Națională a Unirii, Cluj 1929).

Popas cu rugăciune

Drum lung cu sulșuri și coborâșii iuși, învălit în foi de frunză moale. Pe lături, umeri grei de munte cu plete mari de codru.

Colțuri negre de stâncă pândesc marginile, peste cari copaci mici atarnă brațe negre.

Umbrele s'au strâns în formă deșteaptă și vâile trimit spre ecouri lungi de cântec vol-

Frunzele foșnesc moale sub picul. Codrii cântă cu glas de Spun, urlă cu glas urieș, ori vesteste domol, basmul adevă-

al unui neam în jug.

Depărtații prind versul în mni, îl mângâie domol și-l aruncă peste vâi, din creastă în creastă până se pierde prin hăuri.

Deșteaptă-te române! Uneori, întecu-i sfichiuire de sbiciu, alte-

și rugă blândă, de pare că vine din rărunchii pământului is-tăra cutropit.

A început cernutul zărilor. Zărențe de întuneric slab se cund prin vâi.

Întro svoană de isvor, umbre-au scos cușma de oae sură, altă lână sură curge plete pes-

umeri largi, princiari. Apă re- alină obrazuri trudite de drum spre răsăritul cu involburări

pară, mâni ciotoroase și cucerice, închină semnul pe care s'a născut Mântuitorul Lumii.

Tatăl nostru carele ești în reruri, ...miros de rugă se urcă spre Dumnezeu, ca tămâia de

șură.

Scriptele din sfânta și alba pă- te astâmpără foamea.

Și drumu-i lung.

În crucea zilei, hodină la a- nost de fași, pe paturi moi de când a răsturnat glăja spre gu-

runze.

La Caransebeș

În 29 Noembrie 1918.

Svon urlaș de glasuri, plutește în râcla, peste oamenii vârsaji în lături, puhoi. Norodul, în

rae de cânepă albă, cu sumane și desagi grei, curge în clo-

t de valuri spre gara sură. Din în loc, prin câmpul de cușme,

șurâni și cucernici preoți hălă-

tesc, înconjurăți în roate străn-

de poporeni satelor. Ascupi-

guerături de locomotivă tae zum-zălitul, cu vers lung și subțire ca așă.

Un monstru negru și greu tra-

ge pușând șirul nesfârșit de va-

goane.

De departe, o vorbă domoală

desface mulțimea în două, tăind o cărare îngustă. Norodul se in-

chină adânc, cu cușmele în mână. Printre zidurile de strae undui-

toare, trece blând și cu vorbe bu-

ne dr. Miron Cristea, episcop de Caransebeș, urmat de o ceată de

preoți în strae lungi și negurate.

Mulțimea-i mângăiată cu pri-

vi de binecuvântare și mare mulțămită...

Apoi zidurile de strae mișcă-

toare se împreună cuprinzând că-

ratea ca un șuvoi.

Deșteaptă-te române!

În vagoanele adruhaite, noro-

dul se inghesue, se strivește să

prindă o părere de loc. Pe polițe-

le de bagaje, sue sprinten, ro-

mâni cu desagi în spinare.

Cei de jos, falfăie spre tren,

năframe albe și au în ochi boabe

mari de rouă. Pe scări atarnă încă

ciorchini, când roți grele lunecă

pe șine cu șgomot acoperit de

glasuri.

Din fereastra unui vagon greu,

falfăie o frântură de cânt, ca o

înfiorare. Ochi umbriți de sprân-

cene bătrâne strivesc mărgel-

mari de rouă. Cântecul umple ză-

riile, ca furtuna, în făcânit de roți

deslănțuite, cuvintele versului cad

moi, ca balsam de răni.

Râni de asuprire.

— Deșteaptă-te române!... gara rămasă în urmă, pare că-i necată în hohot.

Plânsul domol, îi odihnitor ca roua. În urma trenului rămân șu-

voae de glas, ce cuturează vâile.

— Pe al nostru steag e scris u-

nire... altă înfiorare, până în stră-

funduri de suflet. Alte bombe de

chilimbar.

Un moșneag din fața mea își smârcăie nasul. Plânge sguduit ca un copil. Cântecul îi năpădește.

Deschide gura să dea glas, dar rămâne mut. Sufletul îi e împle-

trit în bucurie.

Doamne ajută-ne!

Svonul cântecului stăruie încă, prin unghere. Moșneagul din fața

mea, își privește dosul palmelor

schildate. Dă a rade, cu sufletul topit în lumina ochilor, pe cari tremură calde încă, lacrimile.

Pără sfială, Plânsul bucuriilor și domol și deavalm

Moșii

Lumina zilei se moaie și inse-

raarea curge lin, ca apele. Trenul bucuriilor noastre aleargă ameu, spre Alba. Și norodul cântă.

Arătăci mișcătoare pe margini de drum; când trecem, aruncă cuș-

me negre spre nouri. Sau pipăie frunțile cu degete încrestate de

trudă... În Numele Tatălui!... Doamne, ajută-le!

În gări, satele așteaptă în felu-

rite strae de sărbătoare, în jurul preoților cu icoane și mătâni.

Cântecul aruncă bulboane mari

de glas, peste câmpuri.

Înainte, într'un vagon însem-

nat cu litere austriace. I. P. S. Episcopul Caransebeșului cântă

și el, deavalmă cu suita și dele-

gații. Da' nu din bucoavele sfin-

te. Cântă cu norodul, doina scă-

părit de jug, că și asta-i o rugă.

În crucea nopții, trenul găfăe

greu, domolindu-și fuga. De afă-

ară prin geamuri străbate svon de cântec... se apropie și când lă-

săm ferestrele, crește urlaș ca un șuvoiu de munte.

Cântă moșnegi în sumane albe

și cu pălării mici, cântă femeile, copiii. Sunt ciubărați neamului

oropsit. Moșii!

Deșteaptă-te române!

Au scos suflete din grătarele

pieptului și le modulează în cân-

tec. Au coborât de acolo, de sus,

mirosul codrilor cu ei, cu suferin-

ța și jugul.

Cântecu-i blestem și rugă. Și

în jurul gării, pălpăie lumini de

glasuri. Ciubărații au format

găzli țărănești, sub comanda

vainicului Amos Frâncu.

Trenul se urnește greu. Iar fâl-

fări de cântece și năframe, cu la-

crimi strivite domol, în pleoape.

Anoi molcomeală.

Și odată, din desagi grei, încep

să coboare glăii pântecoase cu

rachie caldă, care-s trecute din

mână în mână, cu închinări do-

moale și plescăituri de limbi, a

mulțămire.

Din mustăți sure, încep să ră-

sară zâmbete și glume potrivite.

Un rumân, dintre cei sulți pe

polițele de bagaje, s'a pălit cu

ceafa de podul vagonului când a

cercet să întoarne glăia cu fână du'n sus, ca să poată gălăni și pentru că a trecut prin vagon o svoană le căsă s'a lăsat amă-

nic până n'a înțeles cu fână în su-

ră, răchita a nemerit pe de lături atropind cușmele celor de pe

bânci.

Pe năcazul lui, s'a pornit o ve-

selie și în răs de se cutremura

vagonul.

În cetatea neamului

Am intrat în Alba Iulia în

vreme ce inserarea flutura peste

cetate valuri de pânză cernă.

Coborâm, în zumzăt unaș de

glasuri. Orașul geme de norod.

Aci-i sufletul sbuciumat al între-

gului Ardeal.

Maramureșeni cu plete lungi,

cu sumane miștoase de oae căzând

în falduri largi pe spate, Oșeni,

în cușme mici și strae albe de cânepă, cusute măestru. Mocani,

Bihoreni și alții alții, valuri.

Trăiască România Mare

În șgomotul orașului, am fră-

mântat tina, spre centru, pe uliți

aratat lung, de ciubărații lui lan-

cu. La hotel „Hungaria” unde

s'au adunat căpeteniile, aflăm o

veste care ne topește bucuriile.

Oamenii își dau binețe pe

uliți, spunând: Trăiască România

Mare cu condiții. — Alții le răs-

pund: Trăiască România Mare

fără condiții!

Între Ardeleni și Bănățeni se

preling mici neînțelegeri.

La ora 11, Bănățenii se adună

la sfat în camerele 27 și 28 a ho-

telului Hungaria, pentru a se lă-

muri cu pricina „condițiilor”.

Avram Imbroane, cu Moșii și

Vidu, nu vreau să audă de con-

diții. Bihoreni sunt ei de are-

lași părere. La discuție iau parte

d. Iuliu Maniu, Cosma și alții.

Bănățenii ies înegurați, hotă-

râți să se întoarcă la Lugoj pen-

tru a se decide.

O nouă consfătuire. Norodul

așteaptă grămadit pe uliți.

Ora descătușării

Sosește ora descătușării. Bucu-

riile sunt reținute în suflet. Aș-

teptarea-i grea. E ora 12 din

noapte și stupul poporului de a-

fară zumzăie și clădește dorinți

mari: să prăbușească stăncile Car-

paților ce țin hotar.

E ora 12 și 10 minute. În mij-

Enthusiasmul Unirii, la Cornăuți, 1919.

Armata română, intră în Alba Iulia, 1918, pe sub poarta lui Mihail Viteazul
(Reproducere după Silviu Dragomir, Adunarea Națională a Unirii, 1929).

Unle mîle sub protecția armatei italiene, în 1910 s'a declarat "Republica aromânească a Pindului", care s'a durat — și în Thessalia. Se mai află și în jurul Solonicului în Meglen. Aceștia au călăv școli primare și chiar secundare.

În Albania cuprind câmpia Mădăchiei și sînt în mare număr. În 1912 Albania era aproape un tot elbano-român. Au călăv școli primare și chiar călăv gimnaziul.

Să nu ne închipuim totuși că românii macedoneni, aromânii din Grecia și Albania au un trai național prea fericit. Numeroase sunt pierderile și apoi după 1922 prin strămutarea grecilor din Asia Mică în Thracia au fost loviți și economic, ceea ce încă mulți s'au refugiat în Dobrogea-Nouă formând elementul de osail împotriva comitagiilor bulgari.

Lupte grele cu dus aromânii de după 1863 cu "grecomanii" renegați. Macedonia, "butoiul de pulbere" al Europei era agitat, anturii greci, comitagiul bulgari și haiducii sârbi întrebuntau pistolul în locul euredatului. În 1900 prof. St. Mihileanu este omorât în București de un comitagiul al lui Boris Sarafoti.

Și — mare durere — atunci în 1912, când am dictat pacea i-am pîrșit vrămașilor. Acest fapt nu va fi uitat de aromânii.

Din Istria în America

În peninsula Istria, care aparține Italiei avem 8 sute românești, începînd de la Monte Maggiore, pe Val d'Arca.

Localități: Gradignă, Suanlevoia, Grobalic, Noselo, Berdo, Suedro și Ieslaci. Aceștia se numesc "Români", iar acum "Vlaci" și vorbesc un dialect deosebit care are drept principală caracteristică rătăcismul.

Sunt în număr de 3000, prin urmare pe cale de dispariție. Au fost desțelăți de Andrei Glavina, care le-a fondat o școală primară în 1912 și a scris pentru ei "Călitandru în Numeri din Istria"; acesta învățase în Tură, fiind adus de Teodor Burda.

În Statele-Unite, în special în: Cleveland-Ohio, Chicago, Detroit-Michigan se află români în număr mare, călăv sute de mii (300-400.000) emigrați, în special din Ardeal și Banat. Aceștia sunt expuși comunistăului și sectelor.

Pătîmirea prezentului

Priviți o hartă etnografică a Sud-Estului european — unde noi avem o mistune imperială rădăcinească și una ortodoxă — și veți vedea cum grăuile tale peste trupul românismului. Românii și deoparte și de cealaltă și trupul românismului sângerează sub aceste grăuile asdrăpate. Aceasta e o pătîmire vie și prezentă.

Dar cei mai mulți români au situat nimic. "Noi ne-am împîlnit idealul", răsuță această frază sinistruă ca un cântec, dacă n'ar fi la mijloc lipsa de informație. Nu, nu-i adevărat, nu ne-am împîlnit idealul. Sunt încă români peste hotare, cari suferă de suai grăuile care sângerează.

ȘTEFAN MIHAIL LAZAR

ROMÂNII MACEDONENI

de DUMITRU GHERASI

Acel cari din pură curiozitate sau din spirit de migală științifică au căutat pe harta peninsulei Balcanice, o provincie înconjurată de o linie roșie, hotarnică și pe care să scrie "Macedonia", au fost desamăgiți. Și în actuala înfățișare a hărții europene și în trecut, nu a existat propriu zis o asemenea denumire, pe vremea din mapele reprezentative ale realității pămîntene. Macedonia, trăiește ca denumire încă din vremea strălucirii Eladei, iar ca împărțire politică s'a stins odată cu imperiul otoman.

Fiindcă nici odată Macedonia n'a fost un tot unitar, din punct de vedere geografic, nu a existat nici masa de populație care să poată alcătui, în împrejurări favorabile, un stat de sine stătător. Vitregia soartei a fost mare cu această parte din trupul neamului nostru, aruncându-i în primul rând departe de marea masă a românilor și în al doilea rând, situându-i în cel mai complex conglomerat de neamuri, din întreaga Europă. Și fiindcă nu s'a putut face, în cursul anilor o grupare pe națiuni a tuturor locuitorilor cari trăiesc în Macedonia, numele de macedonezi îl au și Românii și Grecii și Bulgarii și Sârbii. Fiecare dintre aceștia luptând când pe cont propriu, când uniți contra marelui dușman din trecut: turcul.

De aci și această confuzie regretabilă între românii macedoneni și celelalte națiuni balcanice, cu care aproape nu aveau nimic comun.

Încercări eroice

Dacă însă aci, în țară, numele de greci sau bulgari, aruncate cu atîta condamnabilă ușurătate și răutate aromânilor, a început să-i lase rece, dat fiind necunoștința de cauză, acolo în munții Macedoniei, a fost o luptă mare, continuă și dărză, între creștinii uali sau dispașiți și turci. Însă, cu toate încercările, cu toate comploturile, micile revoluții și asasinările periodice, Turcii au stăpî-

nit toate populațiile creștine din Balcani, până la începutul secolului douăzeci.

Acolo, în munții Pindului, la umbra pădurilor seculare și în liniștea de mormînt a marilor înălțimi, s'a petrecut cea mai cumplită tragedie a unui popor în permanentă luptă pentru viață.

Și aici — ca și în alte departate ținuturi — românii au fost țința tuturor atacurilor, ale tuturor persecuțiilor inimaginabile, fiind că acest viguros element, trebuia să stăpînească și mai ales asimilat.

Această luptă titanică, a început cu multe secole în urmă și se dă și astăzi surd, în aceleași ținuturi aparent calme și cu liniște de țințrim.

Românii macedoneni sunt eroii celor mai frumoase lupte pentru afirmarea națională și ei fac parte dintr'un capitol al istoriei noastre, fără început și ceiace este mai tragic, fără sfârșit.

Politica stăpînirii și asimilării românilor din Balcani, o duceau în primul rând Grecii cari se credeau monopolizatorii culturii creștine, în peninsula. În al doilea rând bulgarii, cari au avut și au înexplicabile pretențiuni imperiale. Au practicat-o sârbii, mai mult pentru a contracara acțiunea de dominație greacă și de cucerire bulgară.

Dar românii, au stat semeți și siguri pe pozițiile lor. Au rezistat tuturor atacurilor, au tăcut în fața tuturor mișcărilor și au trecut peste toate piedicile.

Au trăit, au rezistat și au trecut prin vremurile potrivnice, cu conștiința clară a sfîrșitului dreptății lor. Dumnezeu și Muntele, cei doi tovarăși și îndrumători de totdeauna ai românilor de pretutindeni, au stat și în ajutorul celor din Balcani.

Care limba lui și-alasă!

În lume se găsesc neamuri cari după veacuri de trăire, nu și-au găsit linia misiunii lor, nu au intrat în făgașul marilor izbănzii, aceasta fiindcă nici odată nu au avut conștiința menirii lor printre celelalte popoare. Frântura de neam românesc din Balcani, separată de trupul na-

Am avut-lez vearcilor car ou luptat din răpuleri la încheierea unui stat independent. În timpul tratativilor de pace, imediat după marea războiu, o puternică și însemnată delegație de români macedoneni, în frunte cu d. profesor universitar Gheorghe Murnu, căutau să convingă marile puteri de necesitatea unui stat româno-albanez în Balcani, pe baze federative.

Armatozii, apărătorii satelor

Năvala străină nu a putut întindeauna să fie stăvilită prin cântec și blestem. Rezistența a trebuit să fie organizată după înveșit modelul de atac al dușmanilor.

Fiindcă în peninsula Balcanică și mai ales în ținuturile muntoase unde trăiesc aromânii, posibilitățile de existență sunt foarte grele, majoritatea bărbaiilor plecau de acasă. Ei se duceau la muncă în centrele populate, unde puteau face comerț și câștiga bani pentru întreaga familie și se întorceau vara acasă.

La Solonic, Alexandria, Cairo, Constantinopol, Athena și în toate marile orașe ale peninsulei, aromânii lucrau pentru întreținerea familiilor rămase acasă. Mai mult, ei s'au răspîndit în mai toată Europa și mulți din ei au ajuns până în Statele Unite ale Americii.

Dar în timpul lipselor lor de hrană, comunele armănești erau în permanentă atacate de anturii greci și de comitagiul bulgari. Erau bande mobile, formate cu știință și din îndemnul autorităților, pentru intimidarea aromânilor. Cruzimile la cari se dedau aceste bande, au atins culmi încă necunoscute de noi și aproape de necrezut.

Pentru apărarea comunelor, care adăposteau femeile, bătrînii și copiii celor plecați departe pentru a munci, s'au format organizații defensive numite "Armatozii", compuse din tineri luptători. Armatozii Pindului au intrat în legenda peninsulei, prin vitejia și prin puterea lor de eră.

Gheorghe Casapu din comuna Grușova, unul din cele mai frumoase orașe aromânești, a prins într-o încercare cu grecii pe generalul Agra. Pentru pedepșirea și răzbunarea tuturor asasinatelor făcute, l'a răstignit pe un nuc și l'a pus pe frunte următoarea inscripție: "Așa vor păși toți armatozii cari vor omori un român".

Un vis neîmplinit

Pentru concretizarea existenței lor ca neam în Balcani, românii

Avem nevoie să așezăm marea compactă de români, în mijlocul minorităților.

Și cel mai bun, mai pregătit și mai dărz element, pentru ajungerea acestui scop este elementul macedo-român.

În problema colonizării, aromânii au dat un examen excelent în Cadrilater. În puțină vreme a pacificat, a stăpînit și a făcut să înflorească un ținut, care producea zilnice îngrijorări conducerei noastre de stat.

Deși cu mijloace minime, fără o încurajare simțită a organelor oficiale, românii macedoneni desfășurau în sudul Dobrogei o mare acțiune civilizatorie.

Și atunci când examenul a fost trecut cu atîta succes, când aromânii au dovedit că pot să se acomodeze foarte bine mediului geografic și social, de ce să ne mai gândim la un imperialism deocamdată irealizabil? De ce să nu se continue acțiunea de colonizare a elementului aromânesc pe meleagurile patriei mume? De ce să nu infiltrăm acest element, în regiunile unde românismul se găsește în agoniile?

Școala românească în Balcani

Dacă însă românii macedoneni nu au putut să-și constituie statul lor în Balcani, dacă nu au putut să-și vadă acest vis împlinit, aveau dreptul, cel puțin acum, să trăiască în condiții garantate de tratatele internaționale referitoare la minorități.

Dar pentru ca aromânii să aibă garanția libertăților cari li se cuvin, ca să poată învăța și să se poată ruga în limba ne cari au păzit-o sute de ani, trebuia să intervină protecția unui stat, numesc într-o doară România.

În cazul când acest stat ar fi intervenit, cu toată autoritatea sa, în cazul când prin intermediul forurilor internaționale, li se acorda aromânilor drepturile de care trebuie să se bucure orice minoritate într'un stat, alta era situația lor astăzi în Balcani.

Nu era să mai fie la un milion de oameni, numai 45 de școli românești.

Imperialism sau colonizare ?

Deaceia periodic se pune în lumina opiniei publice românești, drama românească din sudul Dunării. Sunt simple acte platonice ale unor entuziaști cari cred încă într-o îndreptătare a hucurilor.

Uneori chiar au și început discuțiuni, dacă este bine să fie adus în țară elementul românesc din Balcani sau este mai bine să rămână acolo pentru a constitui punctul de bătaie, a unui eventual imperialism românesc.

Discuția desigur este foarte frumoasă. Și sunt și mai surzătoare planurile unui viitor imperialism. Însă de la lansările de teorii noi și până la realitățile actuale este o foarte însemnată distanță.

În Maramureșul îndepărtat, în frumoasa Bucovina, în bogata Banat de

Trebuie să avem o Românie puternică, încheiată și gata de orice, în actuala conjunctură internațională.

Avem spre miază zi un exemplu de reconstrucție națională a unui stat — care era totuși pierdut — Turcia. Cu toate că are cu mize patriotism și cu adevărat o plegerie, o reîlădare, o putere, care apăsese și în realitatea noului stat, lucrează turcii chemați din toate țările pe unde cu secole în urmă li prădărase întinderea imperiului.

De ce să nu chemăm și noi, la reconstrucția statului nostru, pe românii de pretutindeni și în primul rând pe cei din Balcani, fiind că ne sunt mai aproape și mai să nu se continue acțiunea de trebuincioși?

După marea războiu trăim astăzi epoca imperativului reorganizării și al consolidărilor naționale. Și fiindcă așa se caracterizează vremurile actuale, noi, românii trebuie să ne încadrăm în ritmul pentru a potența la maximum geniul neamului nostru.

Nu mai așa România va putea să-și îndeplinească misiunea care i-a fost încredințată în istorie.

DUMITRU GHERASI

2044

RUGINOASA

Roman inedit
de
Theodor Răscanu

Cu mult înainte de anul 1800, Ruginoasa era una dintre cele mai frumoase moșii boierilor din Moldova de sus. Prin întindere și bogății terestre și stăpânirea Cantacuzinilor și multe din moșile lui Toderiță Bălș.

Pe vremea Marelui Logofăt Săndulache Sturdza, boierii ei, care înconjurau mla de fâlc, treceau peste hotarele a trei județe: Iași, Roman și Botoșani, și se întindeau până departe, pe valea Siretului, în sus, până în meșterii Dețenilor lui Ghila și în jos, până spre Iași.

Moșia Ruginoasa, când era a bătrânului Logofăt Săndulache Sturdza, avea, în cuprinsul celor mii de fâlc, cât și era întinșă, codri străvechi în cari păsări de om încă nu călcase și nici secură nu intrase. Și mai avea moși pe Siret și moși de vânt acolo unde nu erau ape, și heleștei și iazuri cu pește, și prisdici, și hanuri la drum mare, în drumurile acele ce duceau spre Iași sau spre Roman ori Botoșani. Cea mai mare parte din întinderea moșiei era acoperită cu păduri în care migăuna jivinele sălbatice și din care nu se tăia decât numai cât era de trebuință pentru curtea boierească și cât se cerea sătenilor pentru nevoile lor, cum era rânduiala de pe atunci. Și mai avea moșia Ruginoasa pășuni întinse, iazuri și suhaturi, sute de fâlc, și ponoară și cocleuri pe care turnele de oi și cișmele de vite nici nu dovedeau să le pască într-o vară, și lămeze ce răvăneau uetori necosite căci ierburile lor depășeau trebuințele curții și ale satului. Față cu întreaga cuprindere a moșiei, locurile de arătură erau cele mai puține, căci țărâni nu puteau mătina decât atâtă pământ cât puteau munci și cât aveau de trebuință, iar boierul nu ținea pământ pe seama lui căci doar nu făcea negoț cu grâne, și ceea ce dădea din produsul țărânilor, partea cunoscută ca plată pentru folosința pământului, îl ajungea pentru îndestularea Curții sale.

Pe vremea aceea, înainte de Tratatul Ruso-Turc încheiat la Adrianopol, nu se deschisese încă acele căi de comunicație care au prilezuit în Moldova dezvoltarea comerțului de grâne. Ele neavând căutare în afară, peste graniță, boierii moldoveni, cari stăpâneau sute și mii și zeci de mii de fâlc de moșie, ca și Logofătul Săndulache Sturdza, nu cultivau pământul pe seama lor ci îl dădeau țărânilor spre folosință, ei mulțumindu-se să perceapă redevențele stabilite de pravil și de obiceiul pământului ca plată a acestei folosințe. Pământul de arătură, pe care sătenii înălmanau cu deosebire porumbul, indestula și pe gerb și pe stăpân, deopotrivă, căci roadele pământului erau, pe vremea aceea, atât pentru țărân cât și pentru boier, numai obiect de consumație. Țărânul însă, deși nu era stăpân absolut pe o bucată

a lui de pământ de cultură, ca astăzi, trăia din Apusul civilizat, au început să-și ridice și ei, pe la moșile de reședință statornică, palate și case mari, de zid și cu „etaj”, după chipul și asemănarea castelelor nobilimii apusene. Odi multe și mari, tavanuri înalte, cereturi largi, balcoane, terase, pavilioane, turnuri, turnulețe, etc. felurite arhitecturi, după cum imitau cutare ori cutare stil ce era la modă în Apus, sau după capriciu și fantazie.

De jur împrejurul acestor palate, sădeau, pe întinderi de 10—20 de fâlc, tot soiul de copaci de pădure și de ornamente, și brazi aduși dela munte, împrejmuind aceste întinderi cu garduri mari de nulele împletite sau cu zid de piatră, așa cum în Apusul European erau împrejmuite parcurile din jurul castelelor și caselor de țară.

Săndulache Sturdza și-a croit și el un parc, la Ruginoasa, cu alei nisipite și prunduie, cu tot felul de copaci de pe la noi sau de pe aiurea și cu brazi aduși dela moșile lui de munte. De asemenea a mai sădit tot felul de copaci și tufari și tot felul de plante decorative pe care un grădinar dela Viena, meșter în aranjarea parcurilor și grădinilor, le-a așezat și potrivit așa fel încât să dea ochiului privești din cele mai frumoase. Tot în parc a mai făcut și un iaz mare, în jurul căruia a sădit iove, răchizi și sălcii pletoase.

După ce a mai ridicat felurite acareturi, grajduri de cai, șuri pentru rădvane și carrete, locuințe pentru slugi, și toate câte mai erau de trebuință la o mare așezare boierească, a împrejmuit grădina și curtea cu zid gros de piatră, având, din loc în loc, mețereze, ca la o cetate, pentru apărare la caz de vreun atac din afară.

După ce a mai ridicat acareturi, grajduri de cai, șuri pentru rădvane și carrete, locuințe pentru slugi, și toate câte mai erau de trebuință la o mare așezare boierească, a împrejmuit grădina și curtea cu zid gros de piatră, având, din loc în loc, mețereze, ca la o cetate, pentru apărare la caz de vreun atac din afară.

Desigur că Săndulache Sturdza nu s'a gândit atunci, când și-a împrejmuit curtea cu ziduri, că acele mețereze medievale ar putea servi efectiv, cândva... Vremile medievale erau de mult trecute atunci când el a zidit curtea cea mare dela Ruginoasa, iar mețerezele de apărare, ca și stilul gotic în care își zidise casa, nu puteau avea decât un rost decorativ și nu înfățișau decât un fel de snobism al acelor boieri moldoveni cari începuseră să imite și să adopte, după puterile lor, formele de viață senorială din Occident.

De altfel, nici în epoca medievală, boierii noștri, (cari erau un fel de feudali numai în raporturile cu gerbii lor de pe moșie) n'au cunoscut acele cetăți de piatră ce serveau și pentru dominație dar și pentru apărare. N'au cunoscut castelele feudale căci vechii noștri boieri nu se războiau între dânsii, ca seniorii feudali din Apus, nici cu suzeranul lor, ci erau pașnici stăpânitori de moșie. Când se războiau între dânsii, pentru vreo încălcare de hotar, făceau jalobe către

Pe vremea aceea, un cogeșmit palat, ca cel plăcut și ridicat de Logofătul Săndulache Sturdza, nu se făcea cu una cu două. Cei câțiva boieri mari, ca Sturdzeții, Roșetepții, Ghiculeștii, Bălșepții, Cantacuzinii, de că umblaseră prin străinătăți, fie că suzerană numai desigur, fie că erau așezându-se

de țară ale nobililor poloni sau ale nobililor din Apusul civilizat, au început să-și ridice și ei, pe la moșile de reședință statornică, palate și case mari, de zid și cu „etaj”, după chipul și asemănarea castelelor nobilimii apusene. Odi multe și mari, tavanuri înalte, cereturi largi, balcoane, terase, pavilioane, turnuri, turnulețe, etc. felurite arhitecturi, după cum imitau cutare ori cutare stil ce era la modă în Apus, sau după capriciu și fantazie.

De jur împrejurul acestor palate, sădeau, pe întinderi de 10—20 de fâlc, tot soiul de copaci de pădure și de ornamente, și brazi aduși dela munte, împrejmuind aceste întinderi cu garduri mari de nulele împletite sau cu zid de piatră, așa cum în Apusul European erau împrejmuite parcurile din jurul castelelor și caselor de țară.

Săndulache Sturdza și-a croit și el un parc, la Ruginoasa, cu alei nisipite și prunduie, cu tot felul de copaci de pe la noi sau de pe aiurea și cu brazi aduși dela moșile lui de munte. De asemenea a mai sădit tot felul de copaci și tufari și tot felul de plante decorative pe care un grădinar dela Viena, meșter în aranjarea parcurilor și grădinilor, le-a așezat și potrivit așa fel încât să dea ochiului privești din cele mai frumoase. Tot în parc a mai făcut și un iaz mare, în jurul căruia a sădit iove, răchizi și sălcii pletoase.

După ce a mai ridicat felurite acareturi, grajduri de cai, șuri pentru rădvane și carrete, locuințe pentru slugi, și toate câte mai erau de trebuință la o mare așezare boierească, a împrejmuit grădina și curtea cu zid gros de piatră, având, din loc în loc, mețereze, ca la o cetate, pentru apărare la caz de vreun atac din afară.

Desigur că Săndulache Sturdza nu s'a gândit atunci, când și-a împrejmuit curtea cu ziduri, că acele mețereze medievale ar putea servi efectiv, cândva... Vremile medievale erau de mult trecute atunci când el a zidit curtea cea mare dela Ruginoasa, iar mețerezele de apărare, ca și stilul gotic în care își zidise casa, nu puteau avea decât un rost decorativ și nu înfățișau decât un fel de snobism al acelor boieri moldoveni cari începuseră să imite și să adopte, după puterile lor, formele de viață senorială din Occident.

De altfel, nici în epoca medievală, boierii noștri, (cari erau un fel de feudali numai în raporturile cu gerbii lor de pe moșie) n'au cunoscut acele cetăți de piatră ce serveau și pentru dominație dar și pentru apărare. N'au cunoscut castelele feudale căci vechii noștri boieri nu se războiau între dânsii, ca seniorii feudali din Apus, nici cu suzeranul lor, ci erau pașnici stăpânitori de moșie. Când se războiau între dânsii, pentru vreo încălcare de hotar, făceau jalobe către

cel de Dumnezeu Boier, Dumnezeu Săndul Sturdza, marele Vistiernic, și soția sa Domnița Ecaterina, fiica răposatului Domn, Dimitrie Moruz, Voevod, cu fiii lor Zmaranda și soțul său Alexandru Bălș, biv-vel Vistiernic, și Constantin Sturdza, biv-vel Vornic, cu soția sa Elena Cantacuzin și spre veninilor Dumisale Ștefan Sturdza ce au fost mare logofăt și a soției sale Luxandra Mamonă și a tot neamul la anii dela Hristos 1811".

De asemenea, a pus o asemănătoare inscripție și pe clopotul cel mare ca să fie spre pomenire:

„Acest clopot s'au făcut de iubitorul de Dumnezeu boierul Dumnealului Sandul Sturdza, marele Vistiernic și soția lui luminata Domnița Ecaterina Moruz, care s'au alioros la biserica din satul Ruginoasa, moșia Dumisale, de însuși din nou zidită unde se prăznuiește Adormirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea fecloarei Mariei întru lauda Marelui Dumnezeu spre vecinica pomenire răposatilor întru fericire Dumisale Ștefan Sturza, ce au fost mare Logofăt și a soției sale Ruxanda Mamonă și tot neamul, în zilele bine credinciosului Domn și oblăduitor a toată Moldavia Scarlat Alexandru Kalimah Voevod la anul dela Hristos 1817, luna lui Iunie 30".

Precum se vede după datele inscripției dela intrarea bisericii și cea de pe clopot, biserica a fost făcută la 1811, iar clopotul cel mare mai târziu cu șapte ani.

Ruginoasa era pe vremea lui Săndulache Sturdza, una din cele mai frumoase și cuprinse moșii din suzul țării Moldovei și una din cele mai minunate așezări boierești de țară. Ca stil, palatul gotic dela Ruginoasa nu-și avea pereche, în toată Moldova, decât cu cel dela Miclăușeni în ținutul Romanului, și care tot așezare Sturzească era. Ca măreție și bogăție doar Stăncă lui Roznovanu, de lângă Iași, sau castelul lui Ghika, dela Comănești, îl întreceau.

Vremea lui Săndulache Sturdza a fost, pentru Ruginoasa, cea mai frumoasă și mai strălucită. Grădina, cu copaci de tot felul și cu iazul cel mare, era un adevărat rai. O lume de musafiri se desfăta, toată vara, sub umbrarele lui, se plimba pe stele presărate cu prund mărunț ori, cu luntrile, pe oglindu verzuie a iazului. Castelul, nou nou, îmbrăcat luxos pe dinăuntru cu mobilier scump, adus de prin străinătăți, era plin de lume, de viață și de veselie. Și asta nu numai din primăvară până târziu în toamnă, cât ședea la țară boierii, dar chiar adesea și în timp de iarnă când se strângeau, pentru vânători, boieri mai tineri și mai bătrâni, de prin toate județele Moldovei ca să bată, săptămâni de-a rândul, nesfârșitele păduri ale Ruginoasei și să facă veselie chefuri cu vin bun și lăutari.

La intrarea bisericii sale, Săndulache Sturdza a pus inscripția:

„Acest sfânt și dumnezeesc locaș întru care se prăznuiește Adormirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea fecloarei Mariei și Sfânta Mare Mucenică Ecaterina, s'au zidit din nou întru lauda mării lui Dumnezeu de binecredincios și iubito-

rel de Dumnezeu Boier, Dumnealului Sandul Sturdza, marele Vistiernic, și soția sa Domnița Ecaterina, fiica răposatului Domn, Dimitrie Moruz, Voevod, cu fiii lor Zmaranda și soțul său Alexandru Bălș, biv-vel Vistiernic, și Constantin Sturdza, biv-vel Vornic, cu soția sa Elena Cantacuzin și spre veninilor Dumisale Ștefan Sturdza ce au fost mare logofăt și a soției sale Luxandra Mamonă și a tot neamul la anii dela Hristos 1811".

De asemenea, a pus o asemănătoare inscripție și pe clopotul cel mare ca să fie spre pomenire:

„Acest clopot s'au făcut de iubitorul de Dumnezeu boierul Dumnealului Sandul Sturdza, marele Vistiernic și soția lui luminata Domnița Ecaterina Moruz, care s'au alioros la biserica din satul Ruginoasa, moșia Dumisale, de însuși din nou zidită unde se prăznuiește Adormirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea fecloarei Mariei întru lauda Marelui Dumnezeu spre vecinica pomenire răposatilor întru fericire Dumisale Ștefan Sturza, ce au fost mare Logofăt și a soției sale Ruxanda Mamonă și tot neamul, în zilele bine credinciosului Domn și oblăduitor a toată Moldavia Scarlat Alexandru Kalimah Voevod la anul dela Hristos 1817, luna lui Iunie 30".

Precum se vede după datele inscripției dela intrarea bisericii și cea de pe clopot, biserica a fost făcută la 1811, iar clopotul cel mare mai târziu cu șapte ani.

Ruginoasa era pe vremea lui Săndulache Sturdza, una din cele mai frumoase și cuprinse moșii din suzul țării Moldovei și una din cele mai minunate așezări boierești de țară. Ca stil, palatul gotic dela Ruginoasa nu-și avea pereche, în toată Moldova, decât cu cel dela Miclăușeni în ținutul Romanului, și care tot așezare Sturzească era. Ca măreție și bogăție doar Stăncă lui Roznovanu, de lângă Iași, sau castelul lui Ghika, dela Comănești, îl întreceau.

Vremea lui Săndulache Sturdza a fost, pentru Ruginoasa, cea mai frumoasă și mai strălucită. Grădina, cu copaci de tot felul și cu iazul cel mare, era un adevărat rai. O lume de musafiri se desfăta, toată vara, sub umbrarele lui, se plimba pe stele presărate cu prund mărunț ori, cu luntrile, pe oglindu verzuie a iazului. Castelul, nou nou, îmbrăcat luxos pe dinăuntru cu mobilier scump, adus de prin străinătăți, era plin de lume, de viață și de veselie. Și asta nu numai din primăvară până târziu în toamnă, cât ședea la țară boierii, dar chiar adesea și în timp de iarnă când se strângeau, pentru vânători, boieri mai tineri și mai bătrâni, de prin toate județele Moldovei ca să bată, săptămâni de-a rândul, nesfârșitele păduri ale Ruginoasei și să facă veselie chefuri cu vin bun și lăutari.

Frumoasa Marghiolița

După ce bătrânul logofăt și fost Vistier mare, Săndulache Sturdza a coborât în cripta bisericii sale dela Ruginoasa, moșia și castelul au trecut în stăpânirea fiului său Costache ca era biv vel vornic.

Dar Costache Sturdza nu ședea mai delor la Ruginoasa ci mergea în Iași, în capitală, unde avea case mari, frumoase, la deal, pe ulița Copoului care se cheama Pe la Verde, peste drum de ale bătărilor în Feteașcu Bălș (cu care era și rudă, era căci soră-sa, Zmărăndița, era măritată cu Alecu Bălș biv vel vistiernic.) și nici nu a mai vreme de stat la țară căci era primul ministru al lui Vodă Mihai Sturdza, vărul său. Și înainte chiar de aceasta, adică înainte de a deveni marele logofăt al lui Mihai Sturdza Vodă, Costache Sturdza n'avea când ședea la Ruginoasa căci prea îl pasionau femeile și cărțile de joc și greu se putea zmulge din vârtejul de viață mondenă și din iureșul de chefuri și petreceri, de intrigări politice de aventuri sentimentale și de ruinatele cartoforie.

După ce mai fusese însurat cu Elenco Cantacuzin și avusese cu ea trei feciori și o fată (măritată cu Alecu Sturdza-Miclăușeni) se însurase, târziu, când era văduv și cu copii mari, cu prea frumoasa Marghiolița Ghyka-Comănești care tocmai se întorsese din Constantinopol după ce își lăsase acolo bărbatul — feciorul lui Ion Sandu Sturdza Vodă — și care cât pece era să se mărite cu kneazul rus generalul Muhanov de care se îndrăgostise la Iași.

Cine era Marghiolița cea frumoasă?

Era fiica marelui logofăt Dumitrache Ghyka-Comănești care stăpâneau două sute lde mii de fâlc în ținutul Bacăului. Mai frumoasă decât legendara Ileana Cosânzeana, tână domniță avea, pe lângă perspectiva moștenirii uneia din cele mai mari averi din Moldova, o inteligență scripitoare, o cultură aleasă și o creștere îngrijită. Căpi tineri feciori de boieri mari nu răvniseră la mâna ei? Căpi nu se străduiseră să-i cucerească inima?

Dintre toți, cel mai înflăcărat, cel mai îndrăgostit, cel mai stăruitor și cel mai statornic al ei curtezan a fost poetul Alexandru Beldiman, unul din tinerii cei mai remarcabili și mai străluciți din Moldova acelor vremi. Dragostea lui fierbinte pentru frumoasa domniță de la Comănești l-a inspirat cele mai frumoase poezii pe care le-a dedicat muzei sale adorată. Și de ce oare n'ar fi putut răvni Alexandru Beldiman — care prin frumusețea chipului și a staturii era un Făt-Frumos — la inima celei mai frumoase domnițe?

Dar, cu toate că Marghiolița Ghyka nu disprețuia versurile pe care le inspira poetului Beldiman, și cu toate că era măgulită, în sine ea, ca orice tânără femeie, de curtea și versurile poetului, cu toate că și ea l'ar fi putut tubi pe Beldiman care era atât de chip și frumos, ea totuși a preferat să-l iele de bărbat pe beizadea Nicolae fiul lui Vodă Ioaniță Sturdza. S'a gândit ea, poate, că beizadea Nicolae va moșteni tronul tatălui său și că astfel dansa va ajunge Doamnă.

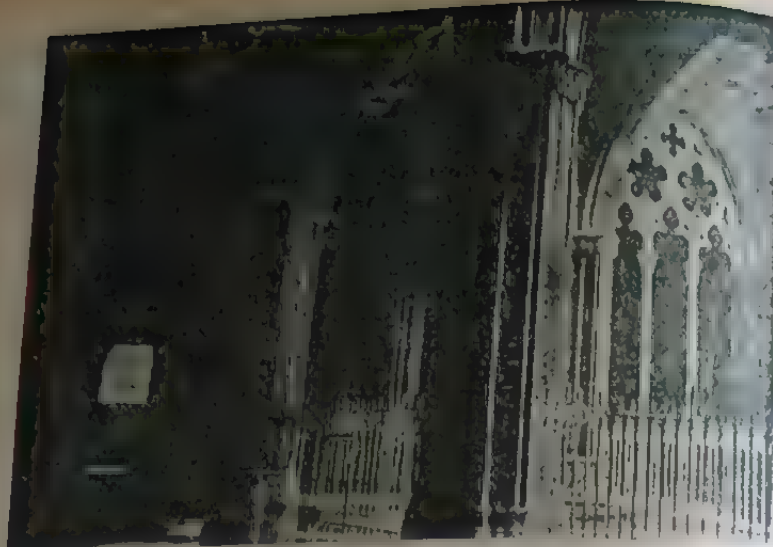
Deci, Marghiolița cea ambițioasă s'a măritat cu beizadea Nicolae Sturdza...

(Vezi următorul)

INSEMNARI PENTRU MINE SINGURA

de IOANA PETRESCU

Catedrala
din Barcelona

„Măi, mon cœur, mizează cu jarul lor micile cărți de cântec de marelui”.

„Mare și cer... De atâtea zile, numai mare și cer...”

Sufletul mi s'a împlinit cu marea într-o ciudată înfrățire, pe care o descompăr și cu el...

Nu mai sunt niciodată eu însămi. Lumina care deodată îmi cuprinde toată ființa nu e decât lumină din afară, reflex. Linistea, abuciumul, tristețile subtile, sunt acolo în valori. Mă mulțumesc să trăiesc. Și aștept calmă, fără o dorință prea precisă, să se apropie de mine, cu toate minunile lor, fărâșuri necunoscută încă...

Constantinopol

Limpești de mare în care tremu- ră rezistă marelui înalte și versale ale Bosforului. Terapia, mândra de vilele și grădinile ei minunate. Ru- meli Hissar și Anatoli Hissar, în- țărături de temel, — cingătoare turcească de piatră care străngea de aproape Bizanțul înalte de a-l cu- prinde, — Ortichioi cu moschea i- reală, cu născută din spuma mării. Apoi striguri de palate. Ochiul tu- rat spre dreapta, spre stânga, uită să se îndrepte înainte. Și deodată, pe neașteptate, Stambulul!

Minarete înalte către cerul pur al lui Allah. Patru... Sfânta Sofia... Senae. Moschea Albastră Bucu- rie. Să le găsească aici, cu mult mai frumoase decât le-am văzut. Oraș de miraje. Abia pământean, pare că se apropie, zarea de fum îl as- cunde iar cu toată comoara lui de cupole și turnulețe. Nam să-l a- jung niciodată! Încep să-l doresc din tot sufletul, ca pe niciun alt oraș.

Ultime străbune Caldaram colțuroa Treacători urâți în haine fără pito- resc. Suntem în Pera.

Farmecul acela de baam, unde este? De o ușoară amărăciune nu mă pot apăra. Încercată mereu când capăt un lucru răvnit prea puter- nic pentru că îl crezusem înace- tabil!

„Deschide-te, Sesame!”... Peste- ralaică a lui Alibaba, — prăzi bo- gate și tălhării, — sau tezaurul Sul- tanilor? Mormane de nestemate le-

minează cu jarul lor micile căr- ti de cântec de marelui. Atâtea bogății îmbată. Aș vrea să-mi um- plu mâinile, să mă scufund toată în focurile lor scumpe. Tronul „Bairamului” — cu totul și cu totul de aur. Aș putea crede că este al lui Verde împărat. Toate sunt ca din baam, amaragdul căi pământ legându-se și apele verzi deasupra scaunului împărațesc, vesti- mințele bogate, ca și tăcerea aceea înlemnită, de loc vrăjit, care ată- pânește curțile părăsite ale vechiu- lui Serai.

Aici, numai porțelanuri vechi de China... Song, Ming și Tai-Tsing... pentru fiecare ar trebui să tresar. Așa de multe, îngruinate ca soldații și uniform frumoase, nu le dăruiesc decât o singură privire, destul de rece, în trecut. Mai încolo, faianțe de Nicea, covoare moi, fildeș, aur. Tot bogății licioare, adunate în grabă, fără pricepere, fără hain și afară, la doi pași, toată dărăpănarea fără poezie a vechiului Stambul. Se întinde ca o rană până în valurile mării de Marmara, — în ce prive- liște de neuitat!

Spre Eynub duc străduțe posomo- rite printre case gubrede de scân- duri, cu copii palizi și triști. Intră- tăta tăcere mălăită, un falăit ve- sel de porumbel. Curțile moscheii sfinte între toate, a prietenului lui Mahomed. Numai mișcare și culoare... Multime de îngustori, oferind podobe ieftine și mireame scumpe. De sus, de pe culmea cimitirului, tot Cornul de Aur calm cu apă sifidă, se asberne la picioare.

Istanbulul de azi mi se pare un oraș mort. Maidane pustii, șiruri de case arse, cu scheletele înăgrite alături de splendide și alba sem- ție a glamiilor. Glamiile într-adevăr, se întrec în frumusețe. O frumusețe care totuși nu-mi prinde sufletul. — lipsită de suflet ca însăși Islamul călător nu a zid-ete în peret de piatră, ca să le dea viață. De sub toate întocmirile musulmane pri- pite, vremelnice, cu putere izbesc o- chii vechi urme bizantine. Eu îmi descompăr în chip minunat un alt o- raș pe malul Bosforului. Sufletul Bi- zantului trăiește încă. Pe el îl caut acum cu înfrigurare pretutindeni.

Snyrna

Vântul mare și uscat, venit din deșert, care se lina la trântă cu mi- ne, gata să mă doboare, rămâne pen- tru totdeauna legat de amintirea ce- tății genoveze, înfiptă pe colină. Napustindu-se printre întărituri, ca- re-și dormeau somnul lor de ruine, ca un câine credincios, ar fi vrut să le apere de prezența mea...

Străși înguste, cu dughene pito- rești deschise deodată în uliță. O lume vioasă și vorbărească care se îmbulzește odată cu măgarușii, sa- ginile, sacalele... După un șir de case dărăpănate și înaintea altui vir la fel, într-un maidan, încrustată ca o bijuterie albastră, priveștieta gol- fului încastrat de munți înalți, inno- bilează toată sărăcia dimprejur.

Efesus e aproape. Cu nenumărate- le lui cioburi de piatră mutilate dar insuflete încă, de o frumusețe ve- nică — și cu umbra lui Erostrate strejundu-le nepotolită...

Malta

Colțuri ascuțite de piatră mușcă adânc albastrul fără cusur al ce- rului. Atâtea fortărețe, cățărare pe stânci, îmbulzite să apere Malta, ascund numai încântări.

Veacuri și civilizații trăiesc la- tăte în bună înfrățire pe această firămadă de pământ, bătută de ape — Malta e înaltă de toate engleze- vene XX. Portul La Valette cu insta- lațiunile lui și vilele bogate din Sli- ma fac strălucită dovadă. Pe cruci- ptoarele de 30.000 de tone primirii au urbanitatea simplă și degajată care e numai a Englezilor. Sunt înconjurată cluburi sportive. Se dăncuza. Se joacă mult bridge, golf, tennis și polo. Se fac zgomo- toase petreceri și un ori excursii pân- la tăcutele ruine de la Hagiar Kir și Hal-Saffiani. De la aceste moderne înțelepturi până la viața aspră pe care au cunoscut-o oamenii caverna- tori de acolo, ce drum lung!

Templul de la Hagiar Kir ată încă sus, măreț și indescifrabil. Pietrele lui uriașe, risipite în bizare întoc- miri, mărturisesc despre un cult tăcut, adunând oamenii primitivi — pentru care necunoscute ceremo- niale? — și depre o civilizație destul de înaltă de epocă neolitică. A- mănarea monumentelor megalitice

de aici, adevărate turnuri de giganti cu cele din Stonehenge în lina- Marel Britanii este izbitoare și vă- dește o civilizație omogenă în ace- ste departate locuri. Poate dea- ceea le vizitează fiii de azi ai Al- bionului cu atâtea plăcere.

Am uitat deodată, în catacombele părăite de Malta ailelor noastre și pe urmă, am căutat mereu să uit că uriașe nave plumburii, cu tunuri amenințătoare, pătează azurul mării. Că asfaltul străzilor e fără cusur și că paza o fac polițistii cei mai buni de pe glob. Am uitat și ascen- sorul gigant care, de jos din port, înghite într-un minut cele câteva sute de metri până la înălțimile ca- rasilor...

Hoinărind singură, la fiecare pas descompăr vie Malta romantică a Cavalerilor...

Turnuri crenelate, bastioane; o grădină cu mireme drăpeltite ame- țitor... Un palat zugrăvit în tonuri dulci, de acadele. Și o biserică mă- rească peste amertul lăcaș ridit de Sfântul Paul. În ea pașii se fac afi- cioși. Penumbra ei pare populată de umbre; sub fiecare lespede fru- mosă împodobită odihnește un cava- lier.

Din ce în ce iluzia mai desăvâr- șită...

Străduțe înguste coboară în tre- pte spre deschideri de mare și în- tate. Casa vechi, cu culori iesite de- re, stau apropiate în sfat tăcu- t.

Barcelona

Oraș mare, imbelșugat, cult în- tre coline înalte, — Tl... Montjuich, — cu mare lină la pe- cioare, părea la prima înțelegere consacrat prămie în l... gustor și Când în realitate trage de totdeauna sub somnul lui M... Numele singur poate purta viața nel vocații? Atunci ambițiile răz- boinice ale Barcelonei sunt în l... întelea Soarta ei dublă și a... ra întruna amintiri și de a... bogății din țară lumea pentru a... prăpădi apoi într-o deșteptare de instincte belice, a fost p... luita de mult și la începuturi. De- rând l-a fost răzbit de Cart... nazi numele acelui Amiral, viitor fără pereche dar și om dibaci, subli- lul Hamlicar Barca.

Valencia del Cid

Pe trecutul mândru al străvechelor, ce frumos stă scris în pia- ții „Torres de Serranos”, turnuri de apărare și porți grele, crează amintirea Cidului Cam- der, cavalerul viteaz și nobilul doctor al cetății, care a liberat-o sub jugul maur. Catedrala în- pe rând templu roman și bi- a vizigotă, moschea arabă apoi biserică, multumită Cidului, — când uluitor toate stilurile, curățește acest trecut sbuciu-

„Capilla Santo Caliz”, un ca- mărunt, cu ochi ageri, arată înunată cupă de agat verde... „ul Graal”. Întreaga lui legen- dă ca o mîiere de p... buzele e- osase ale călugărului. Sfântul eu, în care a fost adunat de Io- din Arimathia pictură cu pie- Sângele Mântuitorului, împuns răstă. Păstrat la Roma, până la al persecuțiilor lui Valenti- când Sfântul Papă Sixt îl în- ațoază Diaconului S... Sfântul otiu. Și mai d parte, poveș- tăciirilor lui în Spania, din- mănăstire într-alta, până la ul- popas în această Catedrală.

at în lumină, strâni reflec de- ră joacă în verdele dens al ului Iluzia e ruptă brusc. Po- repede înbis la loc. Și călugă- lui așteaptă nerăbdător cele a preșter pentru o tenedă, astfel de „Grauburi” într-ate în toate catedralele...

u alba culoare, nemăpam mîi- ze pe străzile pitorești, pline de, marginite de clădiri ba- sau mure, acoperite fastuo- aci amăluite. Apare cu năd- onal-pat palatul gotic din Vilela de o frumusețe și mă- rar înaltă în o clădire laică, Lomel, bursa de mătăsuri, tea ei, Plaza del Mercado”. mîi și veselă, este inima Va- l... Un adevărat Valencian l... e multe ore din zi pe această. Apoi blăstă ascultă slujbe a dib bisericile cu odoare ne- te și afișii făcători de mi-

Peate zece mii de spectatori în a- reod. Elegante valenciene cu man- ile de dantelă până peste ochii focosi, coborite parcă dintr-un desen de Goya, tineri scilvisiți, halmanale din port și marinari, streini veniți pen- tru întâia oară, puțin intimidăți, a- lături de matadori la pensie. În aunele unui mare, suflat pu- în fals în alături, cortegiul se în- stră Spectacol mediteru cu figu- rație prousta. Costumele ar putea străluci la lumina rampei într-o ra- prezentatie de Carmen, cu mătase- lor lefăna și mărgele multicolo- re, dar aici, în plin soare, își stri- gă sărăcia și totuși poporul aplau- dă... Reconoaste... „Camilo”. „Per- nando”. Favoriții se înclină, cu zămbete încrezute. Alguazilul pân- teos, călare pe un splendid alexan- aduce la temă chela „taril”-ului. Și lupta începe... Taurul se arată în poartă. Exită... Pare amețit; vine din întuneric. Îl descoper un aer il- niștit, aproape blând. Nu înaintea- ză de loc. „Chulos” acum intră în roșii. În jurul meu, emoția o mare. Strigătele pasante. Atâtea frenexie, la care nu pot să iau parte, începe să mă enerveze. Cu starea, asta- de spirit n'am să pot rezista până la urmă. Și o „corrida” nu trebuie să te gândești să o părăsești înainte de sfârșit. Îmi adun toată răbdarea și evoc pe Montherlant. Sămpul meu Montherlant, apuți-mi! „Les Les- tair”. Cartera aceea singeroasă și superbă... Îmi agăț gândul de ea. În arenă, a sărit din public un bălat foarte tânăr, cuprins de delirul ace- la colectiv. Are în mână o pânză

MALTA
C...
engleze

de oare vopșită roșu. E înaintea ten- gească. De două ori, de te... în- vit de espada, o în... în picioare. Matadorul se arată prea nedidaci. Publicul îl huiduiește. Sabia a rămas agățată în spina- rea taurului, care o țărăște jalni- Se aduce altă sabie încă două lo- vituri și înăfărit se prăbușește. A- lunel, printre râurile de sânge, se apropie un „pontillero” care pune capăt acestui spectacol de gustă- tor.

Alcanta aux elechers m... les... Dar minaretele cântate de Victor Hugo nu se văd nicăieri în orizontul somnoroș, întina lenes pe malul mării, cu plimbări frumoase și cu o cetate, ca un decor de teatru, care-l domiea. Farmecul oriental, dacă nu este de ghăit aici, nu este însă nici prea departe. 20 km. numai... Elche... Și pe deasupra, am trecut în altă lume.

Peisaj african. Căsuțe scunde, albe, cu acoperiș în terase, res- frâng insuportabil lumina. Nu lipsește nici praful și soarele e nemilos. Chiar oamenii sunt deo- cote, cu tip pronunțat arab. Iar de- jur împrejur, palmierii... Zeci de mii de palmieri. O vastă și meste- rionă pădure fosforescentă de trun- chiuri avelte, înalte de 20-30 m. Sunt curmali și îngrijirea lor, cu sunt așezate înconjurări ale lo- cuitorilor. Dar Elche orașel neîn- semnat, care nici nu ar merita să fie trecut într-un ghid, se poate astfel mândri cu o curiozitate uni- că în Europa.

Alicante

„Alcanta aux elechers m... les... Dar minaretele cântate de Victor Hugo nu se văd nicăieri în orizontul somnoroș, întina lenes pe malul mării, cu plimbări frumoase și cu o cetate, ca un decor de teatru, care-l domiea. Farmecul oriental, dacă nu este de ghăit aici, nu este însă nici prea departe. 20 km. numai... Elche... Și pe deasupra, am trecut în altă lume.

Peisaj african. Căsuțe scunde, albe, cu acoperiș în terase, res- frâng insuportabil lumina. Nu lipsește nici praful și soarele e nemilos. Chiar oamenii sunt deo- cote, cu tip pronunțat arab. Iar de- jur împrejur, palmierii... Zeci de mii de palmieri. O vastă și meste- rionă pădure fosforescentă de trun- chiuri avelte, înalte de 20-30 m. Sunt curmali și îngrijirea lor, cu sunt așezate înconjurări ale lo- cuitorilor. Dar Elche orașel neîn- semnat, care nici nu ar merita să fie trecut într-un ghid, se poate astfel mândri cu o curiozitate uni- că în Europa.

Peisaj african. Căsuțe scunde, albe, cu acoperiș în terase, res- frâng insuportabil lumina. Nu lipsește nici praful și soarele e nemilos. Chiar oamenii sunt deo- cote, cu tip pronunțat arab. Iar de- jur împrejur, palmierii... Zeci de mii de palmieri. O vastă și meste- rionă pădure fosforescentă de trun- chiuri avelte, înalte de 20-30 m. Sunt curmali și îngrijirea lor, cu sunt așezate înconjurări ale lo- cuitorilor. Dar Elche orașel neîn- semnat, care nici nu ar merita să fie trecut într-un ghid, se poate astfel mândri cu o curiozitate uni- că în Europa.

Peisaj african. Căsuțe scunde, albe, cu acoperiș în terase, res- frâng insuportabil lumina. Nu lipsește nici praful și soarele e nemilos. Chiar oamenii sunt deo- cote, cu tip pronunțat arab. Iar de- jur împrejur, palmierii... Zeci de mii de palmieri. O vastă și meste- rionă pădure fosforescentă de trun- chiuri avelte, înalte de 20-30 m. Sunt curmali și îngrijirea lor, cu sunt așezate înconjurări ale lo- cuitorilor. Dar Elche orașel neîn- semnat, care nici nu ar merita să fie trecut într-un ghid, se poate astfel mândri cu o curiozitate uni- că în Europa.

IOANA PETRESCU

Constantinopol
Rumeli Hissar

Zădărnicie

FALL 5000

Céline Emilion :

Madonã

Madonă

Nuntă în cer

Roman de MIRCEA ELIADE

[illegible][illegible][illegible]

— **“Vintage”** light means “vintage” means it’s making around 1960.

— **“Vintage”** means “the best of the best” of the genre.

and "the use of the term 'nationalism' is a mistake." Although such a move might strengthen the case for the use of the word, it is not supported in general by the use of the word in the documents cited.

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

[illegible]

Pour les autres, c'est la même fa'gu grè de

[illegible][illegible]

1. The first step is to identify the problem. In this case, the problem is that the system is not working properly.

2. The next step is to gather information about the problem. This includes checking the logs, looking at the error messages, and talking to the users.

3. Once you have gathered information, you can start to troubleshoot the problem. This involves testing different hypotheses and seeing if they solve the problem.

4. If you are still having trouble, you may need to consult with a specialist or a vendor. They can provide you with more information and help you to solve the problem.

5. Finally, once you have solved the problem, you should document what you did and what you learned. This will help you to avoid the problem in the future.

Când s'au auzit cei doi de la
 îndator, li s'au auzit din nou
 Brăduț era înțeles că înțeles
 Am început să cânt și am vrut să
 cânt în bătă. Dar eu s'au des
 prime apăsă și a alergat jos. A
 după 15 minute m'am dus la

recesă număr 11 în ter. înlocuiește. 1
are după un an de înlocuiește
et. Clasa copă de matrice etno
rândurile în prag. Au înlocuiește
et clasa. Înlocuiește et copă
matrice et matrice înlocuiește. Fata

A second line of evidence comes from the fact that the same group of people who are most likely to be involved in the same type of behavior are also the most likely to be involved in the same type of behavior.

— Mi aș vrea să știu ce
 gânduri ai din nou despre
 Iași. Acum, în această vreme
 în care se vorbește atât de
 mult despre Iași...

— Năvea grîi Vin ei alți lingăi... Mai ales că au sestre frumoase. Nu au alte ele... Și, lac să fie, că broaște... Tot boș corodești acolo, parcă-și stau în cap... Vreai să acapi de ele...

— Ți lăcu bărbatul scos din fire de neînțelegera femeii. Nu vreau să acap, dar mai mare rușinea... Trei fete de măritat și pictura măritată. Lumea nu știe că am avut petreceri. Vede că-a tot acasă! Și-apoi să treacă și anii. Sofița a implinit 25!

În acel an ar fi putut fi două bucurii mari în casa institutorului Vasile Onofrei, din Păcurarii lacurilor: nunițele Virginicăi și a lui Irinel, dar bucuriile au fost numai pe jumătate, căci amărăciunea s'a prins de sufletul ei, ca funinginea de horn, și plînsul s'a lăsat de inimile părinților cum își lasă păcla, umeză, pe copaci.

Ce bucurie ar fi putut fi în inimile lor, când o vedeau pe Sofița mereu abătută, cu ochii împăiențenți de plîns și nesomn, alungându-i prin casă ca o lunatăcă. Ți lăcolea surorile își evita părinții și la masă mănca fără să scoată o vorbă...

Zilele de nuntă la distanță mică una de alta fură așteptate cu înfrigurare, cu spaimă cu dorința de-a trece mai repede, așa cum un superstitios așteaptă să treacă o munte pentru care o cărturăreașă lea prevestit o cumpănă...

Și nu s'a întâmplat nimic. Sofița știa că-și stăpînea și sbuciumul sufletului și lacrimile.

După nunta din urmă, casa rămase pareă pustie, Virginica și Irinel luară cu dansele nu numai partea de zestre, ci toată lumina și veselia casei. Prezența Sofiței, care nu vorbea, nu gesticula, nu rîdea, în casă, accentua nota de singurătate. Și, după plecarea surorilor ei, deveni și mai închisă în sine și mai ursuză.

Scăpînd de două dintre fete, Vasile Onofrei parcă își luase o piatră depe umeri. Se luminase la față și silueta, gârbovită, până atunci, începuse să se îndrepte. Așa de plimbare din amurg o înlocuise cu o mînt pe la casele tinerilor, unde se oprea, lua câte o dulceasă, întreba de sănătate, de voce bună și se întorcea mulțumit, acasă. De Sofița uita adesea...

Senza, stînd în jilț, lângă mesuța pe care-și așeză lampa, ca să citească ziarul dela un timp rîndurile începeau să danseze și să se încurce înaintea ochilor lui. Il păturea, îl punea deoparte, iăsa capul pe spetează și, privind în sus, închidea într-un zîmbet cele două cămine întemnețite... Era fericit că-și găsisse gînerul, doi băieți buni, unul avocat, celălalt contabil la banca „Moldova”.

Sofița simțise înaintea suorilor ei, că se petrece și se pregătește ceva neobișnuit în casă. Se țesca o atmosferă de mister, pe care ar fi vrut s'o îndepărteze, fiindcă o înăbușea. — și nu putea. Mama o privea cu ochi mai duioși și, în câteva seri, venise lângă petul ei, parcă să-i spuie ceva, se răzgîndise și o întrebă: nu dormi? apoi plecase.

Întrebările pe care și le punea o în-

corcova mai rău. O nedumerită vizitea a celor auzit, pe care totuși îi primise singur și după ce plecase, vorbise mult cu mama. Îi venise în gînd să se apropie puțin de apă și să asculte, dar îi fu frică să nu dea peste un surorile ei, pe care le auzea chiticind în camera vecină. Și iar răsul lor...

Își tîbea surorile dar nu le putea suferi acel răs fără motiv, sgomotoș, parcă ferit acel răs fără motiv, sgomotoș, parcă ferit acel răs fără motiv, sgomotoș, parcă ferit acel răs fără motiv, sgomotoș, parcă ferit...

Într-o zi le surprinse pe surorile ei, șoporitind. Când observă că se apropie, tăcură. Crezu că se întâmpla în casă ceva ce nu mai era nu trebuie să știe! Ea, cea mai mare! Se retrase în camera ei și din ziua aceea glasul ei se auzea și mai rar. Nu mai rîdea, nici când ar fi avut dere. Îi apăru pe față o umbră de tristețe, care, însă, nu era decât reflexul palid al negurilor din suflet...

Apoi întâmplările îi revelaseră misterul puțin câte puțin. Întîi prin propriile-i bănueli, apoi prin pregătirile ce începuseră să se facă și mai târziu prin discuții la masă. Mănca în silă, cu ochii în fărfurie, absentă, parcă n'ar fi auzit nimic din ce se vorbea în jurul ei. I se ridica un nod de plîns în gât pe care-l înghițea odată cu mîncarea...

În camera ei plîngea deabinelea. O durerea și mai mult că i se ascunsese. Nici acum nu-i spusese nimic, decât cerace înțelese ea. Își dădea seama că făceau asta fiindcă trebuiau s'o cruțe pe ea, să nu-l facă inimă rea... Ca pe un bolnav, pe care trebuie să nu-l superi cu nimic... Așa începu să simtă proporția singurătății în care o izolase răzlele ei. Bănuise, întotdeauna, în dosul unui compliment venit dela un bărbat, o intenție urată. Îi îndepărta prin seriozitate, printr-o privire prețuitoare... Surorile ei nu erau așa...

Crezuse că atitudinile ei vor câștiga mai curînd admirații. Se socotea cea mai cinstită fată, calitate pe care bărbaiții știau s'o prețuiescă și-o caută...

O obseda gîndul că surorile ei mai mici se mărită, că toți acel musafiri streini, din urmă, veniseră pentru ele! Pentru ea niciunul! Ea nu plăcuse nimănui! Era ca o infirmă care-și dă seama că nu este ca ceilalți oameni. Și ea era la fel. O infirmă, avea o infirmitate sufletească temperamentală. Nu putea să fie veselă... Pe chipul ei răsul apărea rar, fiindcă întrebându-se dacă are de ce rîde, răsul fugea.

Apropierea zilei, în care trebuia să aibă loc, prima nuntă, o făcuse să trăiască clipe de panică. N'ar fi putut lipsi dela nuntă. Toată lumea avea să fie cu privirile pe ea. În toate mințile avea să fie gîndul că surorile ei mai mici se mărită, că ea rămâne acasă, va rămîne poate pentru totdeauna,

— fată bătrîni! Îi era rușine, ea și cum ar fi rămas goală în fața lumii și voia să se ascundă... Să se ascundă ca privirile rele să n'o bînuiască...

Apoi aple sufletul revenită în mîncă și se liniștea. Deasupra lor însă negurile răzle, cum rămîn deasupra văilor, dupe furtună. Ura disprețului părinților în care vedea numai fărîncie. Ura bucuria surorilor ei, fiindcă și-o câștigaseră cu răsul lor indecent... Începu să creadă și mai mult în calitățile ei...

Astfel nuanțele le petrecu sub priviri de indulgență și dispreț. Nici o fibră nu vibra pe fața ei. Nu auzise muzica. Nu văzuse lumina. Nu se apropiase de mîr... Nu voia să-l cunoască mai bine decât pe oricare alt strein... Se bucura numai la gîndul că surorile ei vor pleca la casele lor, că va rămîne singură.

Și, în adevăr, singurătatea și liniștea casei, de după ultima nuntă, începură să curgă în sufletul ei, ca două ape canalizate spre un câmp băntuit de secetă până atunci. O înțerea doar, din când în când, curiozitatea de a ști cum o duc surorile ei. Cu părinții se întâlnea numai la masă, nu voia să-i întrebare, să-și trădeze întrebările.

Tinerii veniră, după aceea, de câteva ori la masă, la bătrîni și ea pretextase că nu se simte bine, ca să rămîne în camera ei. Virginica și Irinel se duseră la ea. Le văzu pe amîndouă pline de viață și de o bucurie nouă, negrîitoare prin cuvinte sau prin rîs, ci prin fapta lor întreagă înviorată ca niște flori pe care le sărută soarele după ce le-a stropit ploaia.

— Dece nu vrei să vii pela noi? o întrebă Irinel, sărutînd-o.

Întrebarea o lovi în plin, nepregătită și se roși.

— Nu că nu vreau...

Se opri. Își simțea punga lacrimilor atît de grea, gata să se spargă, și nu voia să plîngă...

— Am să viu! zise apoi, ca să evite în asistențele, hotărîtă însă să nu se țină de cuvînt.

După plecarea surorilor ei, mai stăruia ceva în cameră, ceva din frenezia trupeză a acestora și beteala răsului lor par că rămăsesse agățată în beteala razelor soarelui care cobora în fîșii lungi și elegante pe coridor. Îi mai stăruia și în nări un parfum de trup strein, pe care surorile ei nu-l aveau altădată. Auzise și sporovăiala cumnăților în sufragerie și-o ascultase, acumulînd un trînsa vocile baritonate...

Începu să se gîndească la viața nouă a surorilor ei, fiecare în casă streină, cu un bărbat strein, dar care are voce să-și știe toate gîndurile, toate intimitățile. Să te vadă când te îmbraci, să te vadă când te debraci! Oare ea ar fi avut curajul să se debraci în fața unui bărbat? Chiar dacă ar fi fost soțul ei! Gîndul îndrăzneț îi dădu o furnicare plăcută în tot corpul. Nu mai rădise niciodată vînt cald și moleșitor, ca acesta, printr'însa. Vru să se gîndească mai mult, mai departe și închise ochii... Irinel și Virginica se culcau fiecare cu câte un bărbat strein în pat. Pentru ea noțiunea „bă-

bat” nu era prea bine conturată, dar oricum, de această noțiune se legau atâtea speranțe, atâtea bucurii nemărginite... Și pentru prima dată gîndul că numai ei viața viața să și-o petreacă singuri? În casă pustie?

De cele mai multe ori adormea plîngînd Mai așupina prin somn și visa mereu că în jurul ei era însoțit și luminos. Când se trezea, tot în camera ei, fără imaginile visului, i se lăsa iar pe suflet negurile și începeau gîndurile negre s'o chinuie... Și fiindcă nu mai spera că viața ar putea să se schimbe pentru ea, se închidea tot mai mult într'însa; bălăba în întunec, par'că ar fi trăit sub pământ: și-și dădea seama că dacă va trăi mult așa, simțurile i se vor atrofia, devenind de prisos; așa cum peste lumina ochilor cîrțiței s'a lăsat o piele și nu s'a mai ridicat; și pentru cîrțița acel întunec și lumina în care-și scaldă mugurul vieții; dacă iar deschide cineva ochii, i-ar închide la loc, ca să simtă că n'a orbit...

Fiindcă se gîndea la toate acestea, ar fi vrut să moară, ca să se sfîrșească chinul vieții...

— Dece nu vrei să vii pela noi?

Trecuseră câteva săptămîni de-atunci, de când sora ei mai mică îl aruncase întrebarea, și întrebarea revenea acum, așa cum mai venise, săcîind-o, includînd-o. Nu voia să se ducă la ele, ca să nu creadă cumva că-i curioasă, că ar putea să-i pară rău că nu era și ea la casa ei. Și totuși, oricît se sforța să-și ascundă sentimentul, oricît voia să se înșele, nu putea să învingă de tot curiozitatea aceea bolnăvicioasă, care o cuprîndea. S'ar fi dus, însă, pe furis, să se ascundă în casă, să n'o vadă și să n'o simtă și ea să vadă și să audă tot...

În zilele care trecu, Sofița simțise curiozitatea dintr'însa crescînd mereu, tulburîndu-i liniștea, alungîndu-i somnul și dîndu-i vedenii.

Dar, ca niciodată, astăzi, se simțea mai tulburată. Tulburarea aceasta îi sdruncina echilibrul sufletească și se simțea slabă și descurajată. Curiozitatea creștea într'însa ca o spaimă, ca un val care se ridică și te amenință să te cuprîndă, să te înăbușe. Îi veneau mereu în gînd vorbele surorii mai mici: Dece nu vrei să vii pe la noi?

Ar fi putut să se ducă în lipsa lor de-a casă, știa că n'le flecte după amiază ies la plimbare, în oraș. Ar fi găsit servitoarea, ar fi intrat în casă, ar fi văzut și-ar fi plecat. Sofița se ridică de pe pat. Ochii îi erau roșii, nu de plîns, ci fiindcă și-o frecase apăsător, parcă să șfame vedeniile care-i apăreau, obsedînd-o. Începu să se îmbrace, din când în când se oprea, trădîndu-și nehotărîrea, apoi se grăbea, parcă trebuia să se ducă la o întîlnire și întârziase.

Se ruga în gînd lui Dumnezeu să nu fie alimeni acasă la Irinel. Nu se gîndise la cine să se ducă întîi. Se hotărîse în subconștient. La Irinel, fiindcă era mai mică. Era cea mai mică și totuși îi luase înaintea. Ea cunoscuse mai întîi bucuriile vieții.

Cînd se gîndea la cîmîntul ei, curiozitatea era mai mare decât cînd se gîndea la Virginica...

Cînd să lăsa, în ușa, dădu peste mama ei. — Unde te duci, Sofița? o întrebă, mirată, fiindcă n'o mai văzuse de mult timp plecînd de-acasă.

— Mă duc... să mă plimb...

Spusese ce-i venise pe limbă, putea să spuie și adevărul, nu căutase răspunsul, dar, dacă s'ar fi trădat, s'ar fi întors din drum.

— Dacă nu pleci, te-ai fi văzut cu surorile tale. Mi-au trimis vorbă cu tat-tu, că vin azi, pe-aci!...

Sofița își atăpîni greu tresărirea și bucuria.

— Nu stau mult, vin îndată... să mă aștepte...

Minți ca să le facă pe surorile ei să lipsească mai mult de-acasă. Aveau s'o aștepte, și ea va putea să fie singură în casa lui Irinel. Dacă ar fi avut timp s'ar fi dus și la Virginica. Dar nu altădată la Virginică.

Grăbi pașii și luă alt drum, ca nu cumva să le întîlnească. Inima îi bătea speriată, parcă ar fi urmărit-o cineva, un străin cu gînduri rele. Așa-i bătea inima și altădată, cînd cineva, pe stradă, îndrănea să-i adreseze un cuvînt galant. Numai panica o făcea să răspundă aspru, sângele îi năvălea în obraji, apoi îi fugea la inimă, simțea o senzație de sfîrșeală, genunchii i se muiau... Panica aceasta îi alunga și surăsul de pe față. Să fi vrut să fie altfel și n'ar fi putut...

Străbătu câteva străzi prin lumina albastră a după amiezii, care acum începea să se coloreze în violet și cenușiu... Era aproape șase. Cît de calmă și blîndă era atmosfera și cît de speriat și sbuciumat îi era sufletul... Dacă ar fi avut și ea un suflet care s'o înțeleagă, viața i-ar fi fost mai luminoasă, mai frumoasă! Ea nu tubise niciodată! Pe ea n'o tubise nimeni! Poate n'avea să lubească și nici s'o lubească, nimeni, niciodată! Dece? Nu era urâtă! Și trupul ei era ca o podoabă! Nu se uitase de-atîtea ori, în oglindă?... Trupul lui Irinel nu era mai frumos! Nici al Virginicăi! Măcar trupul să-l lubească, așa cum citise că se poate...

Ajunse. Casa era învălăuită în liniște. Deschise poartă încet ca să nu scîrșăie. În loc să meargă pe podețul lung de scînduri, care ducea până la scări, păși pe iarba mătașoasă, ca să nu i se audă bocăniturile. În liniștea curții i s'ar fi putut auzi și inima care bătea ca un clopot. Parcă ar fi trebuit să treacă pe tărîmul vrăjit al basmului...

Urcă în cerdac ușor. Asculta cu respirația reținută. Irinel plecase desigur! Dacă ar fi fost Irinel acasă, nu s'ar fi putut să fie atîta liniște. Sau poate dormea! Știa că nu are obiceiul... Poate și-l făcuse... Acum nu mai dormea singură...

Îi apăru pe chip un zîmbet răutăcios... Dacă ar fi fost și ea ca Irinel și ca Virginica, s'ar fi măritat înaintea lor...

Le găsese mereu vinovate, ca să-și tempereze sbuciumul. Ar fi fost în stare să le calomnieze, ca să găsească motivare faptului

că rămăsesse acasă pe cînd surorile mai mici se măritaseră.

Îi fu frică ca ușa să nu fie închisă și servitoarea să nu fie acasă și apăsa grăbită pe mîner. Ușa era deschisă și sufletul i se umplu de bucurie. Ar fi fost deadreptul furtivității, dacă servitoarea ar fi fost la bucătărie, sau în grădină și, până să vie, ea ar fi avut timpul să vadă totul și să plece seobservată...

Nu trase ușa după ea, ca să nu facă sgomot. Se opri și începu să privească în jur, la fiecare lucru. Se apropia tot mai mult, puneu mîna. Toate acestea erau aranjate de Irinel. Poate și tablourile pe pereți erau bătute tot de ea. O fi ridicat-o în brațe, el, ca să ajungă... Citise într-o carte, așa...

Gîndul reconstitui imaginea, tulburînd-o iar. Își lipi coatele de trup și închise ochii, înfiorată, parcă așteptînd brațele viguroase care s'o prindă și s'o înalte. Dar după o așteptare de câteva clipe, așteptare înțeleasă, dureroasă, se desmetici și se cutremură. Viseurile și vedeniile o îndurerau mai mult decât realitățile. Simțea sângele năvălind în tîmple și privirile îi erau învăluite în ceață. Trupul îi era ferbinte și moleșit.

Ajunse în fața altei uși. Se gîndea că ar fi putut intra și un hoș și nu l-ar fi simțit nimeni. Îi părea însă bine că nu era închisă, că nu era pază! Altfel, cum ar fi intrat? Sau poate Irinel era acasă?... Apăsă mînerul și deschise ușa. Văzu paturile cu tăbli înalte, unul lângă altul. Nu se putea vedea dacă era cineva întins pe pat. Dacă Irinel era cu bărbatul ei? Poate dormeau îmbrățișați! Voia să vadă cum dorm doi sofi abea căsătorii! Impinase ușa încet și o închise. Îi ardeau obraji! Simțea în trup furnicări. Făcu un pas, încă unul, ocolînd puțin, ca să vadă mai bine și deodată se opri. Simți năvala sîngelui izbindu-i trupul și se clătîni. Întîi închise ochii, apoi și deschise iar, căscîndu-i mari, tot mai mari. Întinse mîna și se sprijini de un scaun să nu cadă, și rămase așa, încremenită, privind lung, cu ochii hapsani...

— După amiază mă duc la mama!... îi spusese Irinel, la masă, bărbatului ei.

— Iar? Și tocmai azi, dragă, cînd ești că am și eu liber? Altă zi nu-ți poți alege!

— Am uitat că ești liber, și am promis...

— Așa uști tu în totdeauna, cînd sună eu la mijloc...

— Ionel! făcu botgior Irinel și ridicîndu-se depe scaun, veni lângă bărbat și-l lăsa cu pul pe umărul lui.

— Așa mă lubești tu? Te duci și mă lași singur?

— Hai și tu!

— Alta. Sunt obosit. Îmi joacă numai cifre în cap... Vreau să fac un duș mai târziu și să trag și un pul de com...

— Așa-i că nu ești supărat pe mine? Am lăsat casa mamei și a ta pustie! Ce urît trebuie să le fie fără voi! Până s'or obișnuie, e greu!...

— A rămas Sofița...

— Sofița? Cu firea ei, nu-i în stare să

[illegible]

1911

- Colours in 'A' 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000, 1100, 1200, 1300, 1400, 1500, 1600, 1700, 1800, 1900, 2000, 2100, 2200, 2300, 2400, 2500, 2600, 2700, 2800, 2900, 3000, 3100, 3200, 3300, 3400, 3500, 3600, 3700, 3800, 3900, 4000, 4100, 4200, 4300, 4400, 4500, 4600, 4700, 4800, 4900, 5000, 5100, 5200, 5300, 5400, 5500, 5600, 5700, 5800, 5900, 6000, 6100, 6200, 6300, 6400, 6500, 6600, 6700, 6800, 6900, 7000, 7100, 7200, 7300, 7400, 7500, 7600, 7700, 7800, 7900, 8000, 8100, 8200, 8300, 8400, 8500, 8600, 8700, 8800, 8900, 9000, 9100, 9200, 9300, 9400, 9500, 9600, 9700, 9800, 9900, 10000, 10100, 10200, 10300, 10400, 10500, 10600, 10700, 10800, 10900, 11000, 11100, 11200, 11300, 11400, 11500, 11600, 11700, 11800, 11900, 12000, 12100, 12200, 12300, 12400, 12500, 12600, 12700, 12800, 12900, 13000, 13100, 13200, 13300, 13400, 13500, 13600, 13700, 13800, 13900, 14000, 14100, 14200, 14300, 14400, 14500, 14600, 14700, 14800, 14900, 15000, 15100, 15200, 15300, 15400, 15500, 15600, 15700, 15800, 15900, 16000, 16100, 16200, 16300, 16400, 16500, 16600, 16700, 16800, 16900, 17000, 17100, 17200, 17300, 17400, 17500, 17600, 17700, 17800, 17900, 18000, 18100, 18200, 18300, 18400, 18500, 18600, 18700, 18800, 18900, 19000, 19100, 19200, 19300, 19400, 19500, 19600, 19700, 19800, 19900, 20000, 20100, 20200, 20300, 20400, 20500, 20600, 20700, 20800, 20900, 21000, 21100, 21200, 21300, 21400, 21500, 21600, 21700, 21800, 21900, 22000, 22100, 22200, 22300, 22400, 22500, 22600, 22700, 22800, 22900, 23000, 23100, 23200, 23300, 23400, 23500, 23600, 23700, 23800, 23900, 24000, 24100, 24200, 24300, 24400, 24500, 24600, 24700, 24800, 24900, 25000, 25100, 25200, 25300, 25400, 25500, 25600, 25700, 25800, 25900, 26000, 26100, 26200, 26300, 26400, 26500, 26600, 26700, 26800, 26900, 27000, 27100, 27200, 27300, 27400, 27500, 27600, 27700, 27800, 27900, 28000, 28100, 28200, 28300, 28400, 28500, 28600, 28700, 28800, 28900, 29000, 29100, 29200, 29300, 29400, 29500, 29600, 29700, 29800, 29900, 30000, 30100, 30200, 30300, 30400, 30500, 30600, 30700, 30800, 30900, 31000, 31100, 31200, 31300, 31400, 31500, 31600, 31700, 31800, 31900, 32000, 32100, 32200, 32300, 32400, 32500, 32600, 32700, 32800, 32900, 33000, 33100, 33200, 33300, 33400, 33500, 33600, 33700, 33800, 33900, 34000, 34100, 34200, 34300, 34400, 34500, 34600, 34700, 34800, 34900, 35000, 35100, 35200, 35300, 35400, 35500, 35600, 35700, 35800, 35900, 36000, 36100, 36200, 36300, 36400, 36500, 36600, 36700, 36800, 36900, 37000, 37100, 37200, 37300, 37400, 37500, 37600, 37700, 37800, 37900, 38000, 38100, 38200, 38300, 38400, 38500, 38600, 38700, 38800, 38900, 39000, 39100, 39200, 39300, 39400, 39500, 39600, 39700, 39800, 39900, 40000, 40100, 40200, 40300, 40400, 40500, 40600, 40700, 40800, 40900, 41000, 41100, 41200, 41300, 41400, 41500, 41600, 41700, 41800, 41900, 42000, 42100, 42200, 42300, 42400, 42500, 42600, 42700, 42800, 42900, 43000, 43100, 43200, 43300, 43400, 43500, 43600, 43700, 43800, 43900, 44000, 44100, 44200, 44300, 44400, 44500, 44600, 44700, 44800, 44900, 45000, 45100, 45200, 45300, 45400, 45500, 45600, 45700, 45800, 45900, 46000, 46100, 46200, 46300, 46400, 46500, 46600, 46700, 46800, 46900, 47000, 47100, 47200, 47300, 47400, 47500, 47600, 47700, 47800, 47900, 48000, 48100, 48200, 48300, 48400, 48500, 48600, 48700, 48800, 48900, 49000, 49100, 49200, 49300, 49400, 49500, 49600, 49700, 49800, 49900, 50000, 50100, 50200, 50300, 50400, 50500, 50600, 50700, 50800, 50900, 51000, 51100, 51200, 51300, 51400, 51500, 51600, 51700, 51800, 51900, 52000, 52100, 52200, 52300, 52400, 52500, 52600, 52700, 52800, 52900, 53000, 53100, 53200, 53300, 53400, 53500, 53600, 53700, 53800, 53900, 54000, 54100, 54200, 54300, 54400, 54500, 54600, 54700, 54800, 54900, 55000, 55100, 55200, 55300, 55400, 55500, 55600, 55700, 55800, 55900, 56000, 56100, 56200, 56300, 56400, 56500, 56600, 56700, 56800, 56900, 57000, 57100, 57200, 57300, 57400, 57500, 57600, 57700, 57800, 57900, 58000, 58100, 58200, 58300, 58400, 58500, 58600, 58700, 58800, 58900, 59000, 59100, 59200, 59300, 59400, 59500, 59600, 59700, 59800,

— Ce haruri și frumoase năvăliri au fost!
de haruri și mă rog ca fi o mare năvălire
la noi, chiar în?

— Hm! Ce nențarant? Haruri și c,
chiar că nu vor!

— Mă lasă chinată acum! Bune zile ar,
nu! Ia dar un chertel, căci... (canta)

(Chiarov) și încă zice neîncredător:
de haină și măști ce fi o mai rășină.
Căci, chiar?

— Hm! Ce am chiar? Bine e,
chiar că nu vor!

— Mă ține chiară acum! Bine zău,
ajuns! Da dar am chiară căci...
Pentru cine am chiar? Pentru cine
plădus nești căsind la chiori? Te te
luminau.

— Piu te am băteușt, vată! Ce fi,
aga călău? Piu mai poate omul să opre
vătă! Da încă mă n pace. Nici nu
vorbea cu sine

verba și nu termini !
- Ce să observăm seacă? Amad S...
nomad de până mai ieri? Nu putea...
ocosi din căsu cu hoii, și-acum? Zău, nu...
plimbă mie hipocrita regulată de-acasă
- Nu și o fi plimbând că ești tumbel ! Ce
vrei să faci sata? Se mai duce și ea ac...
plimbă că o alungă urbul ! Nu am eu în r...

— Po?

— Tu!

— Nu am urmărit-o pe Solita femeie?

— Tu!

— Întotdeauna ai pe omul cel mai cald

— Mie? —
— Tio! —
— Măsură și cuvintele Onofrei!
— Tu de ce nu îi le măsoară?... —

77-00000 1972

63

— Ce ai făcut cu modelul care ți-a puzat pentru ultimul tău tablou?
Era o fată frumoasă.
— Păi am mîncat-o.

— Nu înțeleg cum poți admite că ai mîncat-o și să se plutească în aer când ai un talent atât de mare...

— Ce talent?

— Talentul? Vocea dumii.

— Cum este de preț? Crezi că dă o lăcomie dumneata, atîrînd-o de lanțuri și nimeni nu vrea să o ia?

— Este a călei lui în atîrtea capitale străine?

— Este o zămbi în silă Ceterorucov. Sunt funcționarul Ceterorucov, iar dumneata e soția mea, Simochia.

— Când le-ai strîng necunoscutul, înțelegînd teava revolverului asupra funcționarului. Cum crezi că el, funcționar sau bariton, se va uita?

— Dar cum se uita cu răsunet la Ceterorucov și apuse, cînd s-a dat un urc?

— Crede că e bariton?

— Vedeți? Adevărul găsește prin gura călătorilor. Maestre, căci se vede! Te rog.

— Nu poți îngrîdă nepuțin-cunoscutul tău? Vă auzi că am un glas orînd și strălucitor!

— Hă! Hă! Răse necunoscutul! Iată mîna unui adevărat talent! Te rog să cânti!

— Vă auzi că?

— Cîntă! Dar cîntă odată, a lui să-l auzi!

— Ceterorucov se uita rîsînd în călătorii pozitive al soțului și b. Andruș, cîntînd în buzunar, cîntă sfîrșit la.

— Cu capul rezemat de o mîna, reînnoștat auzul cîntecul cu bucurie și interes. Din cînd în cînd, din degete și cîntă la.

— Cîntă frumos! Cîntă! Vreau să-l auzi pe un? Mai mult?

— Cîntă frumos, dar muzica im-
Născu-se din omul. Nul
apare cîntă?

— Cîntă frumos! Răspunde neho-
răzător.

— Vă auzi, domnule? În clipa
în care ai început de a vă mi-
rețea și ați redevenit naturali,

dispoziția voastră sufletească s'a schimbat și pluteala s'a spul-
berat. Nădăduce că nu va mai
plutești?

— Cum să te plutești în a-
semena situație? Oltă reprezenta-
torul femei. Evans și Krum-
bel'. Ne distrăm de minune.

— Imi pare bine. Observa-
dumneata că și la de șea schim-
bat expresia. Să știți că în viață
nu poate să existe nimic mai rău
de-ăt falsul. Dar la de luni cu
dumneata și oarecare falsul dispa-
re. Dumneata de pildă ai crezut
pînă acum că domnul acela e
un funcționar, iar domneata e so-
ția mea, Simochia.

— Când le-ai strîng necunos-
cutul, înțelegînd teava revolveru-
lui asupra funcționarului. Cum
crezi că el, funcționar sau
bariton, se va uita?

— Dar cum se uita cu răsu-
net la Ceterorucov și apuse, cînd
s-a dat un urc?

— Crede că e bariton?

— Vedeți? Adevărul găsește
prin gura călătorilor. Maestre,
căci se vede! Te rog.

— Nu poți îngrîdă nepuțin-
cunoscutul tău? Vă auzi că am
un glas orînd și strălucitor!

— Hă! Hă! Răse necunoscutul!
Iată mîna unui adevărat talent!
Te rog să cânti!

— Vă auzi că?

— Cîntă! Dar cîntă odată,
a lui să-l auzi!

— Ceterorucov se uita rîsînd
în călătorii pozitive al soțului și
b. Andruș, cîntînd în buzunar,
cîntă sfîrșit la.

— Cu capul rezemat de o mîna,
reînnoștat auzul cîntecul cu bu-
curie și interes. Din cînd în cînd,
din degete și cîntă la.

— Cîntă frumos! Cîntă! Vreau
să-l auzi pe un? Mai mult?

— Cîntă frumos, dar muzica im-
Născu-se din omul. Nul
apare cîntă?

— Cîntă frumos! Răspunde neho-
răzător.

— Vă auzi, domnule? În clipa
în care ai început de a vă mi-
rețea și ați redevenit naturali,

dispoziția voastră sufletească s'a
schimbat și pluteala s'a spul-
berat. Nădăduce că nu va mai
plutești?

— Cum să te plutești în a-
semena situație? Oltă reprezenta-
torul femei. Evans și Krum-
bel'. Ne distrăm de minune.

— Imi pare bine. Observa-
dumneata că și la de șea schim-
bat expresia. Să știți că în viață
nu poate să existe nimic mai rău
de-ăt falsul. Dar la de luni cu
dumneata și oarecare falsul dispa-
re. Dumneata de pildă ai crezut
pînă acum că domnul acela e
un funcționar, iar domneata e so-
ția mea, Simochia.

— Când le-ai strîng necunos-
cutul, înțelegînd teava revolveru-
lui asupra funcționarului. Cum
crezi că el, funcționar sau
bariton, se va uita?

— Dar cum se uita cu răsu-
net la Ceterorucov și apuse, cînd
s-a dat un urc?

— Crede că e bariton?

— Vedeți? Adevărul găsește
prin gura călătorilor. Maestre,
căci se vede! Te rog.

— Nu poți îngrîdă nepuțin-
cunoscutul tău? Vă auzi că am
un glas orînd și strălucitor!

— Hă! Hă! Răse necunoscutul!
Iată mîna unui adevărat talent!
Te rog să cânti!

— Vă auzi că?

— Cîntă! Dar cîntă odată,
a lui să-l auzi!

— Ceterorucov se uita rîsînd
în călătorii pozitive al soțului și
b. Andruș, cîntînd în buzunar,
cîntă sfîrșit la.

— Cu capul rezemat de o mîna,
reînnoștat auzul cîntecul cu bu-
curie și interes. Din cînd în cînd,
din degete și cîntă la.

— Cîntă frumos! Cîntă! Vreau
să-l auzi pe un? Mai mult?

— Cîntă frumos, dar muzica im-
Născu-se din omul. Nul
apare cîntă?

Poezie nouă

— Și mie îmi place frumoșul
și urîce lăgăta. Am să mă des-
brac pentru dumneata! Numai
că poruncești cardinalului să se
întoarcă cu spatele la mine.
— Cardinale apuse cu aspri-
me necunoscutul. Iu, lașă blaci-
cească n'ai voie să vezi scena
scenelor. Apogee te cu jurmăle!
— Simochia... îngrîdă Cetero-
rucov. Să nu te desbraci de
tot.

— Lașă-mă, știu eu ce fac!
Tânăr femeie își deslăcu cor-
soțul și lașă să cadă lăsta. Se
opri o clipă, apoi fără să se uite
la nimeni, palidă cu sprâncenele
încrustate, continuă să se des-
brace.

— Nul așa că sunt drăguț?
Întrebă provocător cu un zămbet
abea perceptibil. Dacă vrei să
mă sruji n'ai decât să-ți ceri voie
soțului meu. Cred că își va per-
mite.

— Baritonule, dă-mi voie să
sărut pe una din cele mai frumoase
se femei din câte am cunoscut.
Multă lume crede că sunt fînit,
dar nu-i adevărat!

— Îngrozit cu falca de fos tre-
murând Ceterorucov privea pe
încălmătorul călător.

— Doamnă, cred că soțul du-
mitale n'are nimic împotriva. Am
sărut respectuos mîna.

— Femeia își încleșcă mersul
aprofundurde de statia unui or-
căz mare capitală de guvernare.

— De ce mîna? Zămbi bolnă-
vicioasă Simochia. Hai să ne sru-
tăm! Cred că nu ți displace?

— Necunoscutul se uita la picioa-
rele ei albe în ciorapi negri, la
brutele ei goale și apuse cu en-
tuziasm.

— Aș fi fînit!

— Cu privirea fîcîră, ațintită
spre bîrbații ei, Simochia își
încolăci bratele goale după gâtul
necunoscutului și-l sărută cu pa-
timă.

— Trenul se opri.

— Necunoscutul sărută mîna Si-
mochiei, în două hănatule și apuse.

— Cardinale și baritonule, as-
cultă-te! Trenul stă aici cinci
minute. În tot acest timp am să
stau pe peron cu revolverul în
buzunar. Dacă cineva din dv.
coborîră, îl împuşc. Ne-am înțe-
les?

— Veziți de drum! gemu
Sandomirski.

— După ce trenul se puse în
mișcare, usa compartimentului se
întredeschise, și mîna conducă-
torului întinse călătorilor un bile-
țel.

— Ceterorucov îl luă și citi cu
neîndurerare.

— Recunoașteți că nu ne-am
olătit. Acest sistem original și
bun de a omorî timpul în voiaj,
mai are avantajul că fiecare om
are în mărimea lui naturală.
Eram patru: un prost, un laș, o
femeie curajoasă și eu, băiat ve-
luc, sufletul societății. Baritonule,
sărută pe cardinal din partea
mea...

Poezie nouă,
Pătură de romă
Flori uscate puse
Și apă de ploie...
Astăzi poezia
Nouă n' R mânia
Vesuri de adente
Gânduri colportate.
Păcămă Juturi-ță,
Temă pesimistă
Toate la un loc
Larș rimă loc...
Cel care o scrie,
Singur el o știe...
El e creatorul
Tot el căutorul.
Poezia asta,
R ca și povasta,
Adă mîna plastic,
Pluteste grosnic...
Mare abundentă
De verb și licență,
Multă îndecentă
Multă somnolență,
Rim de complezență
Asta în esență
Este poezia
Nouă n' România

BANDU RUSSU BARRY

Ovrieșii

IZIDOR ȘI RESPECTUL FATA DE MAI MARI

Izidor Fainstiber, bachelare, a
intrat în armată și și face
glori de un an.

Într-o zi, sergentul de ar-
tă observă că Izidor salută cu
tor pe un ofițer care trece
acolo, îl cheamă și-l ia în privi-
re.

— Fainstiber nu știți dume-
ce, coganita bachelare, că
de domni ofițeri trebuie să trece
cu respectul cuvenit?

— Mai respectuos decât alții?

— Uitați-mă! Ofițerul mă sal-
vare.

Sergentul a aprinde.

— De-ar fi chiar totu și
trebuie să ai respect de el.

— Japân rabine, bărbat al re-
năbunit! - se jeluște madam
răh.

— Pentru di ea?

— Pentru că Durăh al mor-
mănat carne de porc.

— Lăsați-nu! Nimic!...
ca să face.

După o săptămână, Madam Păh-
vine din nou la robini.

— Japân rabine, acum zice și zău
că bărbatu al meu a năbunit!

— Iița? - și pentru di ea?

— Pentru di ea? Pentru că
l'am prins purtînd în gură pe
pănoana dela bîrbație.

— Numai atât? Lăsați-nu! Ni-
mic!... aște el ce face.

— Dacă nici asta nu-l năbun-
tunc! am să năbunesc lui!

— Când îi zice că nu-l năbun-
Durăh are să fie cu adevărat ră-
bun numai atunci cînd are să
la porc și să mănînce pi japănă.

— Aște el? - ha!

În povestile lui Solomon

AVENTURA

Schită Inedită de Victor Negrescu

Sueta mare la berărie. Două
ese alăturate stau închinate de
pi în capul mesei Solomon
vestește moartea, cori umplu
veche pe ceilalți comesei
provoacă și pe ei la destăi-
uri din viața lor aventuroasă
cînd în cînd explozii de ră-
pe consumatori să-l întoarcă
apoi spre masa noastră. (Ciel-
uri ne dau tarcoale, ca să prin-
gi și ei căs ceva, din ce se po-
stește Solomon bine dispus,
rat în panta destăinurilor, ne
se semn să ne apropiem mai
mult de el și începe cu glas scă-
lă să ne povestească:

— Măi băieți, am să vă zic
una, că o să cădeți cu toți pi
spate și o să vă rupeți civa.

— Spune, Solomon, îl îndem-
nă noi curioși, să auzim altă
aprovă de a lui.

— Trebuie mai întâi să vă zic,
repu el să ne povestească, di
voiam. Pentru că începutul
povestii afaceri își are origina din
colaji. Era imediat după răboiul
mondial și toți căutam câte
va, ca să câștigăm o bucățică
păine. Cum atunci nu era fa-
cile și nu cumerț, nu știam di ci
ce să apuc. Am vîndut mai în-
ce, tîgîrș „Haimat”, dar nu era
bucurie. Căștigam tocmai atât,
ce să nu plînsese di fonme. Cel
ce di preț atunci era lăna.

— Tîntă lumea o căuta și nu si gă-
se di loc... El Solomon, imi zice
mie asta e civa pentru tine
înde lîmă! Da, da de unde să o
gă? Dacă nu e oare, nu e lăna și
munci care nu era di loc, lu sunt
oare pierzătoare, nu mă dau băt-
ut di fell. Dacă mă dai pi uze
afară intru pi fîcîră și dacă
mă strîchi, lu zic că plouă și-l dau
mîinte. M'am gândit lu el m'am
gîndit și-mi vine așa o idee fai-
că în cap, că pot pentru ca să
cîștig o valoare va treizeci di mil-
li lei. Imi fac rost di două ja-
mantane mîri și plec la provincie
să aduc lăna...

— Păi ziceai că nu era oare?

— Întrebie Marcu. De unde vrei
să ai lăna?

— Stai măi, el ți grăbește! Ai
văz că nu era oare, dar lu lă-
că tot găseam și încă din aln fai-
că. Cum ajungeam la provincie
mergeam la cel mai bun hotel și
ceream o cameră. Intram cu ja-
mantanele în vine și mă aşezam
pe lăna. Dislecăm antena,
stăeam lăna din ea și o umpleam
la loc cu pînă din jumantane. Iar
lăna o puneam în locul pînă și
lecam frumuseț pe lei în colo-
ligatul asta a mers așa di bine
A strîngesem hant frumuseț, pînă
cînd am dat peste un concu-
rent. Într-o zi tocmai termina-
m cu antena și o euseam la
loc, cînd aud în camera di al-
turi di care mă desăvîrșea o uze.
Mă întind pînă. Hăit! Imi-am zis,
Solomon e civa di văzut pentru

inel și mă uit pi gaura cheii, fe-
licet că am să mă distrez puțin.

Cînd el văd... să-mi vie rău! Alt
mîgheh, scotem lăna din saltea
fără să mai aștept mult, am
vo englezeste! Am zis merci, că
om scîpat așa estin. Di atunci
m'am și lăsat di nîgoțul cu lăna.
Tînceam socoteala di piețele di
unde o cumpăram lu, dar ale con-
curentului cum puteam să lo țin?
Mi-era frică să nu dau...
piață lucrată di el și să-mi găs-
esc beleaua...

— Asta, și povestea? Îl întrebă
Marcu.

— Măi, parcă ai fi o fată ma-
rei! Ai răbdare că am să ajung
acolo la ce vreom să zic... Toc-
mai mă înapoiam la București cu
un transport din astea di lăna de
la Golași și eram singur într'un
compartiment di clasa doua. Căș-
tigam hant și-mi convenea să
merg cu a doua. Numai că la Bu-
zău se urcă în tren așa un boboc
di fată, că puteai să hei și apă di
unde se scîlda eal. Cum am vă-
zut-o am și lunt foc. Ci să vă zic
avea niște ochi, cari ti inholnă-
veau nu alt civa, o puriță mică și
roșie ca o fragă, niște săni ca
două mere, cu vîrfulete așa de o-
brănzice, cari mă înșipau drept
în inimă... S'a așezat pi banca
din fața mea, a des-his o carte
a pus picior peste picior și a în-
ceput să citească. Indiferentă la
prezența mea... Măi, măi, cînd
m'am uitat la picioare, să-mi vie
lesin! Noroc că șideam pi bancă
altfel aș fi căzut pi dor... Cum
rochia era scurtă și videau mai
sus de genunchi și o bucățică di
piele albă ca hîrtia, se zărea din
pulpă. Măi și niște pulpe să înu-
bunescă un bărbat nu alt civa!
Lu el să vă zic, mă lu cu căld și
cu reze și mi-mi mai gîseam lo-
cul. Mă eusem pi bancă, di nar-
că aș fi avut viermi... Cred că
în clipa ala devenisem satir! Nu
știam cum să fac, să intru în vor-
bă cu ea. Imi frămîntam crece
și nu-mi venea nici o inspirație.
Eram disperat și trenul mergea
mereu și se apropia de București.
Măi, să știți dela mine, femeia ti
simte di la un kilometru că o
placi. Și a mea se uita pi furgi
la mine, cum fierbeam puntru ea
și rădea pi infundate...

— Nu se găsește nimic de
băut? mă întrebă ea pi mine, ca
să mă ajute să intru în vorbă.

— Cum să nul? Ci vrei mîntel
sar lu în sus servaliu!

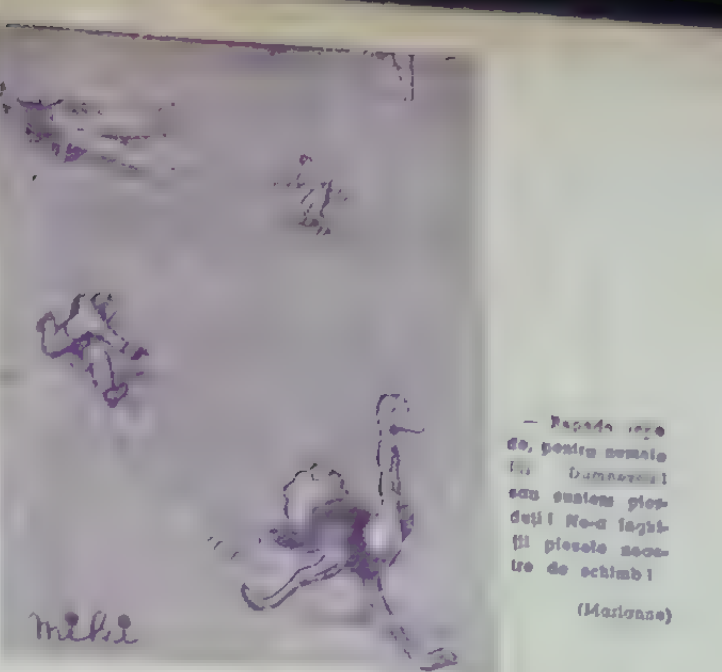
— Măi, se te și ag bea ceva.

— Ci să vă aduc? Sămpănă-
că? Un grîuleț? Un vințor?

— Nu, nul apuse ea dînd
ochi piste cap. Aș vrea o citro-
nadă.

— Titronadă am să vă aduc.
Acum imediat are să oprească
tren la Ploiești și am să vă aduc.

— Vă mulțumesc foarte mult
di-le...

— După ce
de, pentru omnia
lu dumneata
cu suptuș plo-
duli N-a lăgă-
fi piețele soco-
te de schimb!

— Solomon! Solomon Nacht!
mă prezint lu.

— Imi pare bine di-le Nacht.
Lella Teigerul și-mi întinde mî-
na. M'am repezit și i-am pupat-o.

Cînd m'am lipit buzele di ea,
am simțit așa o senzație teribilă.
Avea o piețică moale cum e ca-
tifeaua. Nu mai puteam! Eram în
al nouălea cer! Am început să-i
povestesc o multime de lucruri
amuzante, ca să vadă că nu sunt
un băet prost și să mă fac că
mă înțeleg. Mi-a povestit că
e în călătorie de curînd, cu un om
mai în etate de cît ea și că se
duce să-și aranjeze casa, pentru-
că se mută la București, iar bîr-
batul are să vie după cîteva
zile... Ci să vă zic, turbam de
fericire! Cum s'a oprit tren la
Ploiești, m'am repezit pi scări, că
era cît p'aci să-mi rup picioarele
și am adus din restaurant cîteva
prețioare și două sticle cu
trîronadă... Până la București
ne-am făcut prieteni buni. În ga-
ra di nord am pus un hamal să
la jamanantele, lu care mi le duc
singur, să nu cîrădă că sunt un
calic și am condus-o pînă la
trîsură. I-am pupat mîna de
vre-o cîteva ori și i-am zis că
sunt amoretat lăna dupe ea și
că aș fi în stare să fac și crimă
și nu-mi venea nici o inspirație.
Eram disperat și trenul mergea
mereu și se apropia de București.
Măi, să știți dela mine, femeia ti
simte di la un kilometru că o
placi. Și a mea se uita pi furgi
la mine, cum fierbeam puntru ea
și rădea pi infundate...

— Nu se găsește nimic de
băut? mă întrebă ea pi mine, ca
să mă ajute să intru în vorbă.

— Cum să nul? Ci vrei mîntel
sar lu în sus servaliu!

— Măi, se te și ag bea ceva.

— Ci să vă aduc? Sămpănă-
că? Un grîuleț? Un vințor?

— Nu, nul apuse ea dînd
ochi piste cap. Aș vrea o citro-
nadă.

— Titronadă am să vă aduc.
Acum imediat are să oprească
tren la Ploiești și am să vă aduc.

— Vă mulțumesc foarte mult
di-le...

— După ce
de, pentru omnia
lu dumneata
cu suptuș plo-
duli N-a lăgă-
fi piețele soco-
te de schimb!

— Solomon! Solomon Nacht!
mă prezint lu.

— Imi pare bine di-le Nacht.
Lella Teigerul și-mi întinde mî-
na. M'am repezit și i-am pupat-o.

Cînd m'am lipit buzele di ea,
am simțit așa o senzație teribilă.
Avea o piețică moale cum e ca-
tifeaua. Nu mai puteam! Eram în
al nouălea cer! Am început să-i
povestesc o multime de lucruri
amuzante, ca să vadă că nu sunt
un băet prost și să mă fac că
mă înțeleg. Mi-a povestit că
e în călătorie de curînd, cu un om
mai în etate de cît ea și că se
duce să-și aranjeze casa, pentru-
că se mută la București, iar bîr-
batul are să vie după cîteva
zile... Ci să vă zic, turbam de
fericire! Cum s'a oprit tren la
Ploiești, m'am repezit pi scări, că
era cît p'aci să-mi rup picioarele
și am adus din restaurant cîteva
prețioare și două sticle cu
trîronadă... Până la București
ne-am făcut prieteni buni. În ga-
ra di nord am pus un hamal să
la jamanantele, lu care mi le duc
singur, să nu cîrădă că sunt un
calic și am condus-o pînă la
trîsură. I-am pupat mîna de
vre-o cîteva ori și i-am zis că
sunt amoretat lăna dupe ea și
că aș fi în stare să fac și crimă
și nu-mi venea nici o inspirație.
Eram disperat și trenul mergea
mereu și se apropia de București.
Măi, să știți dela mine, femeia ti
simte di la un kilometru că o
placi. Și a mea se uita pi furgi
la mine, cum fierbeam puntru ea
și rădea pi infundate...

— Nu se găsește nimic de
băut? mă întrebă ea pi mine, ca
să mă ajute să intru în vorbă.

— Cum să nul? Ci vrei mîntel
sar lu în sus servaliu!

— Măi, se te și ag bea ceva.

— Ci să vă aduc? Sămpănă-
că? Un grîuleț? Un vințor?

Cărțile VREMI

10 volume de sinteză românească

VI ADIMIR DONESCU

Vremea în zece ani

treacă via a celor zece ani de drum
grea al Vremii
și cele mai bune desene ale lui
Aurelia

C. A. DONESCU

Primăvara românească

"Primăvara românească" —
"O așteptăm, ca o țară de la noi
ca o țară din sfârșit ca o țară
lăuntrică a propriilor noastre vieți".

MAIOR C. M. SANDOVICI

Turtucaia

un studiu de nouă orientare social
militară, în care se oglindesc în-
treaga epocă dela 1830—1918 cu
toate problemele care au trăsnit
spiritul.

N. DAVIDESCU

Naționalismul în presă

ideea națională în presa românească
și evoluția ei.

N. C. ANGELESCU

Desechilibrul românesc

cauzele care au dus la desechilibrul
profund al societății românești de
după război.

TUDOR ȘOIMARU

Istoria vieții publice în România

un studiu documentat, palpitant ca
un roman, în care desilează oameni
politici și se oglindesc ideologii
diverse

R. PERETZ

Biruri la Români

în lumina documentelor istorice se
examinează evoluția birurilor la
Români până în epoca de azi.

ION ANESTIN

Schiță pentru istoria teatrului românesc

cuprinde într-o clară sistematizare
întreaga evoluție a artei dramatur-
gice dela entuziasmele dibuiri ale trupa-
turilor până în prezent

POMPILIU CONSTANTINESCU

Figuri literare

carte de sinteză și selecție critică,
indispensabilă tuturor ce vor să cu-
noască literatura română în cău-
persoalități de mână întară.

SERGIU CONDREA

În zodia științei

o carte de sinteză, care hăzuște
privăscă lumea sub unghiul științei
și sub influența tehnicii aplicate
tehnice contemporane.

Toate volumele frumos broșate și legate într-o car-
totecă se vând cu prețul de lei 500.

Aneecdote

CA PROSTUL DIN BAIE
La Canal cu bere — Un domn, la
panta palării pe care cineva l-a gler-
peli o din cur — Furtos, chema pa-
troni și începe să facă senaială. La
moment dat zbură de-l aud toți:
— Care l pungașul care mi a fu-
ră palării?
— Domnule, te rog să nu mă in-
puli! — El răspunde aculându-se în
pieșoare, un consumator tocmă la
a clăca masa.

CE NU ZICE EVANGHELIA
Căme, duce de Florența când ve-
na vorba de prietenii necredincioși,
avea obiceiul să spună: „Evanghelia
dice că trebuie să iertăm pe inamicii
noștri, dar nicăieri nu stă scris că
trebuie să iertăm și pe prietenii
noștri”.

ZGARCENIA LUI WILHELM I
Împăratul Wilhelm I, cel care a
gtrul să unească principatele germa-
ne sub suzeranitatea Regelui Pru-
siei, era un zgărcit și jumătate.
Într-o zi, Engel, bătrânul și cre-
dacioul său „kammerdiner”, aduce
Majestății Sale o tunică veche, în-
toarsă și reînnoită, spunându-i:
— Majestate, asta nu cred să vă
plăcească la ceva. Imi dați voi s'o
vând?

Împăratul Wilhelm la tunica în
mână, o sucește, o învârtă, se mai
pă puțin pe la cusături și galoa-
ze — apoi întreabă:
— Cât crezi că ai să fii pe ea?

Cum pe vremurile acelea Ameri-
canii nu începuseră încă să plăteas-
că sume fantastice pe obiecte de-ale
oamenilor cari au însemnat „ceva”;
cum pe timpurile acelea ca și astăzi
prin mahalalele noastre, comerțul
de „haine vechi” se făcea tot de o-
vrei, Engel i-a răspuns:
— Majestate, eu cred că vreo 30
de coroane tot luăm pe ea.

— Bine... nu mă tocmesc. Și bă-
trânul Wilhelm băgând mâna în bu-
rmar scoate și-l dă 30 de coroane.

— Tine... e prețul cu care ai fi
putut vinde tunica. Cred că acum
imi dai voi s'o mai port.

PRINS ASUPRA FAPTULUI
La tribunal.

— De prisos să mai tăgăduiești,
deoarece chiar te-au prins furând
amne Spune drept, ai mai fost vre-
dată pedepsit?

— Nu d-le judecilor... până acum
nu m'au putut prinde.

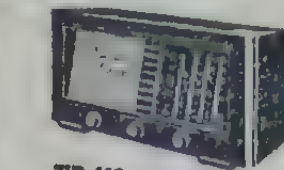
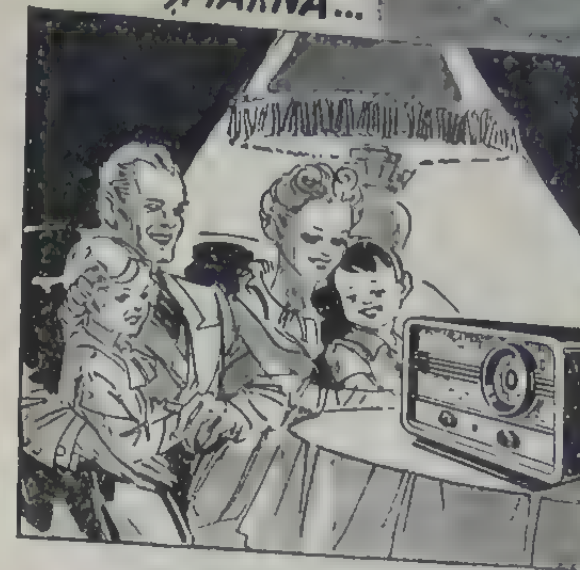

— Va fi curând vreun război, d-le
Ambasador?

— E probabil, toți diplomații vor-
besc despre Pace!

(Simpl., Praga)

Pentru
serile lungi
DE TOAMNĂ
ȘI IARNĂ...

TIP 113
aparatură populară de calitate

TIP 213
cu super mic cu glas puternic

TIP 752
cu super, excepțional

UN APARAT DE CALITATE DURABIL
ESTE UN ADEVĂRAT PRIETEN!

PHILIPS RADIO

VÂNZAREA ÎN RATE MICI LUNARE!

ECHIPATE CU RENUMITELE LĂMPI PHILIPS MINIWATT

POPESCU ORGANIZEAZĂ
O EXCURSIE

D. Popescu a organizat, împreună
cu doi prieten și cu nevestele lor,
o excursie la Sinaia cu automo-
bul. Aproape de Comarnic, d. Po-
pescu, care-l șmecher că-l oltean,
spune discret d-lui Ion Ionescu:

— Ascultă, măi Ionele, știu că a-
micul nostru Vasilescu n'o duce prea
bine cu banii în acest moment. Ar
trebui să plătești tu mașina și eu
plătesc miza.

— Firește, dragul meu!

După ce au coborât din mașină Po-
pescu se apropie de Vasilescu și-i
spune tainic:

— Dragă Vasilescule, știu că fami-
lia Ionescu o duce prost financiar-
mente. Ar trebui să plătești tu masa
iar eu plătesc mașina.

— Firește, dragul meu!

LENAJURI și MATASURI importațiuni franceze

precum și nouile țesături
de mătase naturală

VIVIENNE ETRUSQUE

în vânzare la

VENDOME

Calea Victoriei Nr. 39

(Palatul Adriatic)

Dece vă supărați?

Nu trebuie să cereți un vin oarecare, trebuia să înștișați să vi se dea vinul Rhein. De aproape jumătate de secol, bunul renume al produselor Rhein este o garanție pentru mulțumirea consumatorilor.

RHEIN

bun până la ultima picătură

Cioburi

scrieri grafice de
ORTOGRAFIE

Nicolas, care o servitor la d. S. membru al Academiei, se apropie într-o bună zi de birou la care lucrează stăpânul său: „Nu se va scrie domnule, dacă vrea rege pe domnii să-mi scrie o scrisoare pentru ocazia, la juri. Să-l, eu nu știu să scriu...”

„Bine Nicolas, să-ți scriu, de ce nu?”

După ce a scris de scris scrierea, academicienul i-a lăsat servitorului care lăsa mai are o rugăminte: „Dacă se vă supărați Coșbucul vreau mai rege scrie. O scriere lăsa post-scriptum sau o scriere. Aș vrea să mai adaug un cuvânt...”

— „Bravo Nicolas, așa va să zică, fără post-scriptum va se scrie, așa se scrie domnule d. S. și te vei să scrii? Te spunem mi?”

Nicolas se gândi puțin, apoi brusc:

— Scrieți scurte: „Scuzări greșite de ortografie”.

ENTRE SCURTOSI

— Lăsați văd pe bădușea?
— A trecut astăzi pe la mine.
— N-am mai pomeni un om atât de plăcut. Ce prostii și-a mai spus?
— Mi-a lăsat cărțile tale.

Răscruci istorice

de C. A. DONESCU

...părțile ajunse risipite, din înșuși sufletul românesc, sbuciumat, chinuit...

Colecția „România eroică”

SOCIETĂȚILE DE VOIAJ FUZIONATE
ROMANIA • EUROPA

• ESCURSII DE CRACIUN •

FARA PASPORT

• PARIS • COASTA DE AZUR • ITALIA
• GERMANIA (cu paspori)

INFORMAȚIUNI ȘI ÎNSCRIERI LA:

STR. DOAMNEI 1, TEL. 3.19-40 • CALA VICTORIEI 28, TEL. 4.3728 • PIATA FUNDATIEI CAROL 1, 2, TEL. 3.8043
STR. CONST. MILLE 7-11, TEL. 4.1094 • CAL. VICTORIEI 94, TEL. 3.0663 • EXPRESS, STR. LIPSCANI 20, TEL. 4.5438
HELVEȚIA, CAL. VICTORIEI 98, TEL. 3.4940 • RD. TAKE IONESCU 1, TEL. 5.4121 • CAL. VICTORIEI 68-70, TEL. 4.3504

Citiți cărțile din Biblioteca Vreamea

Fiecare volum de peste 100 pagini lei 15

Manual pentru leneși

de ARCADIE AVERCENCO

traducere din rusește
de R. DONICI. — 14
schite de humor.

HUMOR

Aventura D-roi Zenobia Magheru

de MIRCEA STREINUL

...istoria turburătoare
a unei femei frumoase,
îndrăgostită de umbră.

NUVELE

O PARCIE BUNA

În toată viața înfățișându-se disculpă un domn cu suprafață se oprește în mijlocul unei perorații, iritat de surâsul treacimii și anul oponent. Și fulgerându-l îi spune: „Dragă, aveam o părere mai bună despre tine...”

Cel apostrofă răspunde prompt, cu același surdă veleriditor: „Adevărat? Nu știu dragă. Ală țesă că am surdă deloc flăcău... pentru trecut, la deobște pe omul despre care spui că ai „o părere bună” îl consider mai prost ca tine. Și acum să-ți fac o mărturisire: am avut întotdeauna o părere bună despre tine...”

ATENȚIA DOCTORULUI

Deandă chirurgical P. sta la masă. Tocmai i se adusese o pereche plăcută de „ochiuri la capac” și un puț tript cu cartofi prăjiți, când lăsa că intră pe ușă „internul” său dela spital, veni să-l însoțească la o „operație” în oraș.

Și cum „internul” cădea ochii potăciși la mănăcarea de pe masă, onorabilul doctor îi întreabă:

— Ai mănăcat, dragă?

— Nu încă... răspunde el grăbit, crezând că va fi poate invitat.

— În cazul ăsta, adăugă doctorul scoțându-și ceasul din buzunar, poți să te duci să mănănci... mai avem o oră până la plecare.

COPIN

— Ce cauți, Linco în Enciclopedia tatii?

— Caut cutia păpușii mele. Tata mi-a spus ieri că în Enciclopedia se găsește toate.

CANON
Un tânăr vrea să se însoare. Cum
băiețelul, înainte de nuntă se duce
să se spovedească.

— Părinte, am venit să-mi mărturisesc păcatele și să cer iertare.
Preotul îi spovedește.
— Și te cădești de păcatele tale?
— Din tot sufletul.
— Ierte-ți-se păcatele, fiul meu.
Tânărul mai așteaptă și după un
moment de tăcere și întreabă:
— Și canon nu-mi dați nici unul?
Preotul rămâne cu blândețe.
— N-ai spus că te însoare?

PENTRU CINE?

Doamna C. este bine cunoscută în cercurile mondene, în așa zisa „lume bună”, prin extravaganțele, cochetățile, slăbiciunile ei.

Deandă soțul ei se repezi aproape la bunul la medical familiei.

— Hai, doctore, repede, îl e rău nevastă-măi. Simte o mare slăbiciune.

Atunci celălalt, puțin uluit de graba soțului întreabă:

— Pentru cine?

SOLUȚIA UNUI OM PLIN DE PACHETE

Pe Boulevard, între Carpați și Cîmpia, nu e loc să treci prin împănăla această din preajma străzilor. Nu sunt numai trecătorii care umblă după treburi sau cei cari „lăsa să aibă vrea afacere sunt vreo alerați”. Mai e lumea care strigă, mai sunt trândavii și casă-gurii, mai sunt — „colac peste pupăză” — bieții băieți cari dis: 4. bula reclamele, anunțurile, prospectele cutărei case de modă, de marș de gătit de mobilă etc.

La un moment dai trece un om gros, impunător, însoțit de tot felul de pachete. Un băiețel considerându-l după toate aparențele un bușolent, se apropie de el și-l înfădează prospect. Unde să-l mai prindă omul? Și apoi ce să facă cu el? Băiețelul are însă ordin să insiste, să se agăte de om până-l va face să citească proza de pe hârtia de reclamă.

Atunci trecătorul exasperat de insistențele băiețelului dar foarte politicos și corect totuși, spune:

— Meni, dragă, uite: toate mâinile și buzunarele lui sunt ocupate. Fă-mi te rog serviciul ăsta și aruncă tu hârtia pe jos.

București:

STR. BERZEI 100 • BUL. ELISABETA 8-10
CAL. GRIVIȚEI, 179 • STR. ȘELARI 13

Ploiești • Galați • Craiova
Brașov • Cernăuți • Cluj
Timișoara • Constanța
Iasi

La toate librăriile și
Depozitele de Ziare

CETĂȚEANA TALLIEN

de ION ANESTIN

Un volum de peste 100 pagini cu 6 planșe în culori Lei 25

Citiți cărțile din Biblioteca Vreamea

Fiecare volum de peste 100 pagini lei 15

TRANTORUL Popa Borcea

Nuvele
de EMIL BOTTA

În decursul a șase nuvele
în care se împletește fan-
tasticul cu umanul, Trăn-
torul își plimbă o per-
sonalitate ireală.

NUVELE

de D. ST. RADULESCU

...o biciuitoare sa-
tiră a alegătorilor
și a aleșilor lor.”

HUMOR

Biruatorii morții

de CRISTOFOR DANCU

Vieți omenști de chin, du-
rere și sbucium.
Vieți de oameni care au biruit
moartea. Vieți de oameni
care au văzut veșnicia și
Cerul.

Colecția „Martiri Craștinismului”

A apărut

O lucrare de viu interes
pentru folosința tehnicie-
nilor, ateliereilor și pentru
elevii școlilor tehnice și
industriale

CALCULUL ANGRENAJELOR

de
IOAN I. IONESCU
și
Ing. A. ST. COLIU

La toate librăriile Lei 40

Rugăm pe toți
bunii români

să încerce cu încredere
pastele de dinți
curat românești

SIMBOL
și
SANATOL

Numai încercând, vă veți putea convinge dacă și o industrie
pur românească, merită să fie încurajată.

Laboratorul „SIMBOL”

Se găsesc de vânzare numai la farmacii, droguerie și magazinele
românești.

„SPIC” S. A. R. pentru industria chimică
Str. Ziduri între Vii 11-17. Tel. 247.13

**Carton asfaltat. — Asfalt și
bitum. Produse izolatoare**

Produse chimice: Uleiuri textile, Preparate
pentru industria textilă
și a pielăriei, Ulei turcesc, Texapon, Efectol, Degras,
Chrom, Liker, Sultran.

Insecticide: Kermozid, Petrosol, Neo-Petrosol,
Omidan, Cleiul Spic, Plantin.

Desinfecțante: Hidrocresol (Syn creolină) Car-
bolineum.

SAPONAL: Săpun lichid.

Sfatul unei prietene

„Eram suferindă de metrită hemoragică și de mai multe luni de o depozare organică genitală. Diversele tratamente ce le am încercat (apă oxigenată, hidrostis, acid boric) nu m'au ușurat de loc și mă frământa mai mult.

„O amicică mi-a recomandat Gyraldose. Scurgerile au diminuat numai decît și sîntă-mă aproape vindecată. Vă rog să-mi trimiteți contra ramburs o cutie triplă de excelentul vostru produs, asigurându-vă de întregă mea recunoștință.”

Jeanna I., Nancy

GYRALDOSE

este un antiseptic perfect

care calmează inflamația și descongesează

Scurgerile atît de obositoare s'au oprit, metritele sunt vindecate. Gyraldose cicatrizează și tonifică mucoasele. Ea previne salpingite. Păstrează pe femeie tânără și sănătoasă.

LA FARMACII ȘI DROGUERII

In curând va apare în
Colecția „Nuvelistii Vremii”

Căinii

Un volum de nuvele al cunoscutului nostru nuvelist
MIHAIL ȘERBAN

ECRANUL

NOPTI IN ALGER
Îngăduite o instructivă comparație între nivelul și puința artistică a filmului francez și a celui american.

Nopti în Alger nu este altceva decît Păpă-le-Moko. „Turnat” în american după același scenariu și regie, chiar aceleași actori, dar de altă calitate. S'au respectat aici toate detaliile, s'au respectat actorii. Lipsesc un singur lucru: Duvivier. Adică tot. Tot ceea ce era viu, aer, pitoresc, adevăr, simțire și ARTA, în primul film, a pierit. „Nopti în Alger”, făcut adică după scenariul lui Păpă-le-Moko, nu este nici măcar o copie, este ceva complet diferit. Din o dramă puternică, tridimensională, a ieșit o povestire polițistă. Fără fațete. Și aici trebuie să acordăm o primă circumstanță atenuantă regiunii americane, care a trebuit să facă o minuscule — dar esențială — concesie mentalității de ridicolă pruderie, a yankeilor.

Reamintim un amănunt: În versiunea franceză Gaby este o întreprinzătoare, elegantă, dar pornită de jos. Până să ajungă la actualul ei amant, scârbos și bogat, a avut mulți, probabil foarte mulți. Unul mai mult nu contează. Și așa, Păpă a mușcat dintr-un fructul oprit, fără prea multă greutate.

Cum însă americanii nu îngăduie lui Adam să muște din mărul Evei decît cu lăcură de la starea civilă, Gaby devine subit în versiunea yankee o proastă castă logodnică, care îl lasă pe Păpă, doar să o sature cu vîrful buzelor...

Un sărut te poate înșelă la 14 ani, nu însă la 40. Și atunci excesul de pasiune a lui Păpă ne apare absurd. Pentru un sărut nu risii viața, decît în poezie, sau poate în Sahara. Ori Păpă, regele nefecorăciilor din Casbah, avea toate femeile... carterului de femei.

Pe urmă, în versiunea franceză Mireille Balin îl apără pe Păpă, oșpus de frumusețe în comparație cu Line Nora, care nu se deosebea mult de o Țigăncă lăcăș. În versiunea americană Sigrid Gurie (Ines) este egală, dacă nu mai frumoasă, decît Heddy Lamarr (Gaby) (Gieșală de optică, în distribuție).

În fine, pentru a nu ne extinde prea mult, mai menționăm încă unul din nopțile în care s'a petrecut versiunea americană.

Păpă-le-Moko — este prin excelență un scenariu francezesc. Iar drama de el se petrece în Alger, e pur pariziană. Unul din motivele, pentru care Păpă este atît de pălămas în dragostea de Gaby e și acela că Gaby — pariziană — îl amălește lui Păpă — și el parizian — Parisul. În posesiunea ei, Păpă simte nu numai femeia, dar și Parisul, și libertatea. Ori scena aceasta în care amândoi își amintesc de „orașul lor”, una din cele mai frumoase și subtile scene ale versiunii franceze, devine deodată banală, când amândoi o spun americană „The Boulevard des Capucines, „the Place Blanche, etc...”

Dar, de acest lucru nu este nici un fel de vină, decît producătorii,

care trebuiau să-și dea seama că Păpă este intraductibil.

Chiar atîtă subtilitate însă nu putem cere uxor „fabrikanji” de cinematografi...

NAPSODIA DIABOLICA

E un exemplu de ceea ce, deobicei, fabricanții sus citiți, reușesc. Comedie cu cântec și dansuri, cu amintiri din America de odinioară (în cazul acesta este vorba de music-hall-ul antebelic) presărată ici colo cu note de umor, și ici colo cu paranteze dulci. Acompaniat de muzică bună.

Filme ce se aseamănă la ele cu altele. Diferă doar titlul, melodicele și actorii. (Aci joacă Alice Faye, Don Ameche și Tryone Power, dar puteză tot atît de bine Juca Giger Rogers, Robert Taylor și Robert Young). Jucate, fascinate, și montate curat în general antrenante și optimiste.

Lipsile de orice fond — dar distractive și odihnitoare. Nu-ți cer nici un efort de gândire, aici rezonanță de sensibilitate. Nici chiar atenție — (Subiectul îl ghicești din primele scene).

Agreeabile, cu un peisaj verde, șterpeli din faga trenului. Pe care îl uși cum ai ajuns în stație.

Cea ce explică de altfel cum mereu privești din tren pe geam, aceleași lanuri, sau din stal, la cinema, aceleași filme...

FEMEI IN LANȚURI

Omul care se admiră — vorbim de Sacha Guitry — a făcut pul: Francis Carco. Sub pretext de a ne călăuzi prin meandrele unei melodrame gen: „Trecutul nu țară”, extras din reportajul său asupra închisorilor de femei, Carco stă mereu la fața obiectivului, încercând ca la Polyfoto, cele mai variate poziții: profil, față trois-quarts, spate, etc., etc., doar va găsi una avantajoasă pentru trimis la prietenii cu dedicație. Nu știm dacă alegerea de-aia s'a fixat asupra uneia. Noi însă le-am recomandat, vorba românească, pentru înălțat copiii.

Când ești așa precum natura a binevoit să-l facă pe d-l Carco, cel mai bun lucru e să renunțe la fotografiile și să-și comande un portret. Așa cel puțin n'ar mai cădea pe ecran precum musca'n lapte, și poate filmul ar fi câștigat. În orice caz tot ce a pierdut prin prezența sa, nu numai inutilă, dar chiar suferitoare. Prezența lui Carco îndepune de la un stăru înfiorat cu muște. Al vrea să nu-l mai vezi, să pleci. Nu poți însă, căci în film apare Vivienne Romance. Cea mai lipsită de femeie a ecranului. Între chipul perfect hăd al unuia și frumusețea imperfectă, dar atît de turbătoare a celeilalte, se stabilește o uluitoare succesiune, de culmeabilă, care amețește.

Este tot ce se poate spune despre acest film, de altfel inexistent.

CATALIN

Becul românesc...
ARGON
ECONOMIC. REZISTENT
ȘI LUMINOS

„ELECTROSTAR” S. A.
CALEA VICTORIEI No. 2 • TELEFON 4.62.26

SOCLUL de ALAMĂ

STICLĂ pentru BECURI

Necesare becului „Argon”, sunt fabricate tot în uzinele noastre din Fieni, Jud. Dâmbovița, fiind singuri în toată țara, care producem și aceste materiale.

IOANA PETRESCU

FAPT LIVERS

HALUCINAȚII

16 nuvele inedite
de **ANTON HOLBAN**
Un volum de 260 pag. lei 40
VREMEA

C U L I S E

INTRAT

pe arena dramaturgiei cu o mășoagă ce s'a dovedit veritabil pur sânge de-a lungul câtorva stagiuni, d. G. Ciprian care recent a înscris o foarte frumoasă creație în „Ciopotul scufundat” se pregătește a reîntra pe scenă ca autor cu comedia „Capul de rățoi”, ce se repetă pe scena Studioului Teatrului Național în direcția de scenă a excelentului regisor Ion Sava.

Premiera — nu piesa — cade în ajunul Crăciunului.

TEATRUL RELIGIOS

(Sala Liedertafel) și-a început activitatea reprezentând tragedia în 5 acte „Drumul Crucii” de d. I. Frumusan. În fruntea distribuției a apărut d. G. Ciprian dela Teatrul Național.

D-l Ion Marin Sadoveanu a conferențiat despre Teatrul Religios. Atât conferința cît și spectacolul au avut o caldă primire.

FARA

vălvă, interviuri, notițe, etc. Teatrul pentru muncitori „Muncă și voie bună” a desfășurat o intensă activitate străbătând într-un lung turneu țara și înscrind reale succese. Bilanțul acestei companii

de artă cuprinde 60 de zile de activitate desfășurată în 25 de orașe în fața unei medii de aproape patru mii de muncitori de fiecare oraș. Repertoriul turneului s'a compus din piesele: „Oricine” (Jederman) de Hofmanstahl, „Cămila trece prin urechile acului” de Karl Kapek și piesa pentru copii „Ușa fermecată” după un basm al Reginei Maria.

LA 15

Decembrie Teatrul „Muncă și voie bună” își deschide stagiunea în sala cercului sub-ofițerilor — peste drum de Arsenal — cu drama creștină „Oricine” de Hofmanstahl în traducerea regretatului profesor Constantin Berariu fost director al Teatrului Național din Cernăuți, scenă pe care mai apoi, actualul conducător al teatrului muncitoresc dramaturgul Victor Ion Popa a reputat primele sale mari succese de regisor.

Componența trupei și marele dar de animator și om de artă al conducătorului sunt cheazăia valorii noii scene.

TEATRUL COMOEDIA

a pus în repetiție „Visul unei nopți de iarnă” ultima lucrare a dramaturgului Tudor Mușatescu. Distribuția cuprinde pe d-neașă spună „companie particulară”.

și d-nii: Leny Caler, Nelly Storian, George Vraca, Mișu Fotino, W. Ronea, Brună, Angelescu. Direcția de scenă d. Sică Alexandrescu

BARFELI

La o repetiție a unui teatru ad-vers, regisorul pe care lauri de director de scenă ai colegului său Victor Ion Popa nu-l lasă să doarmă, spunea romancierului căruia liniștea i-au luat-o succesele romanelor confratelui său Victor Ion Popa, față de dramaturgul căruia nu l-a plăcut „Mușcata din fereastră”:

— Cu repertoriul lui Victor Ion Popa o să fie o adevărată muncă să aduci de bunăvoie oamenii la teatru.

DUCANDU-SE

să-și declare pekinzul actrița cunoscută prin ochii frumoși, blănușile scumpe și glasuri de contrabas uită în ploaie își spuse numele la ghișeu.

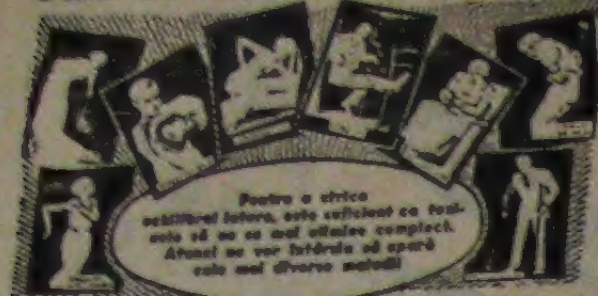
— Profesiunea?

— Artistă!

— La 7...

— Particulară! răspunse grăbit Lizetta uitând că ar fi trebuit Distribuția cuprinde pe d-neașă spună „companie particulară”.

Cum se sdruncină sănătatea

Pentru o critică
obiectivă a stării de
sănătate, este necesar să
se consulte un medic
specialist. Acesta va
putea să vă ofere
cele mai bune sfaturi.

ESTE DECI INDISPENSABIL DE A FACE
CURE REGULATE DE DEZINTOXICARE

URODONAL

Mentine perfectul echilibru intern

Este un produs Chatelain, marca de încredere
LA FARMACII ȘI DROGUERII

CASA GRAFICĂ

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

București I, Str. Doamnei 16. Telefon 3.54.16

**Mașini și materiale
pentru industria grafică**

Reprezentanțe de prim rang și depozit permanent de
tot felul de mașini, unelte și materiale interesând
industria grafică, precum:

Cemeluri de offset, lito și helio-gravură, clei
de valuri, litere de lemn, litere de plumb, litere
de polci, linii de alamă, flancuri de stereotipic,
sărma de legătoare, plăci de zinc pentru zinc-
grafe, offset și litografie, asternuturi pentru ma-
șini rotative și offset, și altele.

Cataloge și oferte se expediază la cerere.

TREI SĂPTĂMĂNI
DE CURĂ FORFETARĂ LA

BUDAPESTA
METROPOLA BALNEARĂ

VIZA GRATUITĂ • 99%, REDUCERE PE CALE
FERATE UNGARE • LOCUINȚĂ ȘI ÎNTRERINERE
COMPLETĂ ÎN HOTELURI DE LUX • TAXE
IMPOZITE • SERVICIU • SUPRAVEGHERE ME-
DICALĂ • CIRCUIȚE • REDUCERI NUMEROASE

PLATA ÎN LEI LA TOATE AGENȚIILE ORGANIZAȚIEI
NAȚIONALE ROMANE DE VOIAJ ȘI TURISM

„EUROPA”

ÎN BUCUREȘTI: CALA VICTORIEI 28, TEL. 4.275 • PLATA PONDĂRII
CAROL 2, TEL. 1.885 • STRADA CONȘTIINȚĂ, 7-11, TEL. 0.984 • CALA
VICTORIEI 28, TEL. 3.992 • STRADA LIPSCANILOR 28, TEL. 4.288

VITRINA

COMOARA ÎMPĂRĂTULUI RADOVAN
de Iovan Ducul
Traducere de B. Păcurar
(Edit. Universal)

Cartea d-lui Ducul, o deschizi în-
tău cu indiferență, o citești după
aceia cu pasiune și la urmă, dacă
ești stăruitor cu tine, vorbești despre
ea cu entuziasm.

Cele opt eseuri tratând despre
fericire, femeie, iubire, prietenie și
alte lucruri despre care s-au scris
atâtea pagini măiestre în literatura
universală, găsim în d. Iovan Du-
cul un autor cu o mare forță de
gândire, cu o claritate clasică în
expresie și pe deasupra cu o finețe
de deservire intelectuală.

Vom crede cu simț exagerat
dacă se va afirma căndva, de
vreun cititor oarecăr, că citind
Comoara împăratului Radovan a
avut impresia că întâlnește în pa-
giniile cărții sobrietatea și limpe-
zimea de gândire a lui Seneca. A-
tât de degajat de cotidian, atât
de profund în esență și perma-
nent, d-nul Iovan Ducul reușește
să ne dea și ca problematică și ca
realizare stilistică, o operă cu a-
devărat clasică.

În cazul acesta nu știm dacă ter-
minul de eseu, cu care am căutat
să definim cele opt capitole de sine
stătătoare din „Comoara împă-
ratului Radovan” mai este potrivit.
Fiindcă eseu înseamnă căutare, pro-
vizorat, șarjă, cotidian. Ori la Iovan
Ducul nimic din toate acestea:
numai limpezime, numai permanen-
ță, numai gândire și linie.

D-nul Păcurar, prin traducerea
d-sale, ne-a descoperit o adevărată
comoară literară. N-o fi chiar acea-
sta o bună parte din minunata co-
moară a împăratului Radovan des-
pre care ne vorbește în prefață au-
torul?

VIATA LA ÎNTÂMPLARE
roman de Theodor Scurtu
(Edit. Cartea Românească)

O schiță de roman așezată și du-
toasă prin situații, prin omenesc,
prin sinceritate. Autorul a scris
cartea aceasta fără ambii, făcând
numai apel la calitățile sale de
scriitor, la nostalgia unei bătrâni-
vii de boom și la alte câteva
născute care-l privesc personal,
ur pe care cititorul atent le se-
simă și le înțelege.

Subiectul e limar: Florin Codres-
cu, fiul unei mame văduve, pleacă
de-acasă, dintr-un pierdut sat de
Bărăgan să-și înceapă viața în
București. Printr-o întâmplare care
e fi putut fi providențială, ajunge
uncionier în birourile unei fabrici
de locomotive conduse de ingine-
rul Brădescu. Elanul financiar și un
mare set de recunoștință față de
fata acestuia, lăsa, căreia îi oferise

sânge la o transfuzie, îi îndreptă-
tesc să-și facă studiile cele mai fru-
moase. Inginerul însă prevăzător la
duce fata la Viena, lăsându-l pe
Florin desorientat și umilit. A-
tunci tânărul care încercase să cu-
cervască viața numai printr-o sim-
plă diplomă de bacalaureat înțe-
lege prăpastia care se deschide în-
tre lumea lui și a celor ajunși și
se retrage, înfocându-se iar înire
oamenii simpli și cinstiti pe care-i
părăsise înaintea.

Este în cartea d-lui Scurtu o fră-
mântare actuală, un desgust pentru
o societate în care nu se la în se-
mă decât hanul, o chemare timidă
către o înțelegere ideală între a-
cel cari au obținut deja ceva dela
viață și între acel cari bat la por-
țile ei cu sete cinstită și cu demni-
tate de a o cuceri.

DE DINCOLO DE RAU
Nuvele ardelenesti
de Victor Papilian

D. Victor Papilian e un pasionat
al naveli.

Se vede asta din stăruința cu care
d-nea jertfește, de ani de zile, ace-
stui gen atât de dificil și de puțin
în gustul marelui public. Măsura în
care a reușit rămâne de discutat.
Paginile „Gândirii” stau la dispozi-
ția oricărui cititor serios și dor-
itor de a-și formula singur o at-
titudine critică.

Cele câteva nuvele ardelenesti,
publicate recent în volum îndreptă-
țesc părerea noastră că un bun nu-
velist în afară de o tehnică perfec-
tă, trebuie să aibă un temperament
dramatic. Această reeșă din însăși
cerințele naveli care sunt foarte
aproprate de cele ale dramei: concu-
siune, unitate strictă, organică,
acțiune, desnodământ interesant și
puternic. Când lipsesc acestea nu-
vela se transformă în poveste și
dacă nu-i susținută de calități de
limbă povestea nici ea nu mai e
poveste. Caracterul fragmentar al
naveli cere speciale calități su-
ficient.

În „De dincolo de râu” se pare
că d. Papilian a înțeles aceasta.
Totuși trebuie să recunoaștem că
Ardelenii prin temperamentul lor,
sunt cei mai puțin chemați să scrie
nuvelă. Nu-i oare semnificativ că
Gib Mihăescu, cel mai bun nuve-
list al nostru era oltean, iar Cezar
Petrescu, alt maestru al genului
s-a născut în regiunea moldovenească
și atât de autentic moldovenească
a Cotnarului?

A. CALIN

Desenul din fruntea ar-
ticolului Sofronie dela Cioara,
i se datorește talentatei
pictorițe Ileana Rodica Dumitrescu.

POPP & BUNESCU

Mătăsuri
Ștofe
Pânzărie
Covoare
Linoleum, etc.

Calități bune
Prețuri convenabile
Str. Bărăilei 2 (Plaza St. Gheorghe)
Str. Bărăilei 6
Calea Griviței 117.

CUM SE PAZEȘTE MAI
BINE UN SECRET

D. Alfonso știe tot, crede tot, vede
tot. E deosebit să-și spună un secret
și să-și știe că imediat întreg orașul
îl va ști.

— Măi omule, mare mândrie de
tău trebuie să ai. Abia îți se
împiedică un secret și dai fuga
la spui la toată lumea.

— Scumpul meu, îi răspunde Al-
fonso clipind șiret din ochi, știu bine
că eu nici odată n'am fost în stare
să păstrez un lucru, fie el chiar „un
secret”. Și dacă îți spun și ăsta,
ce ai să faci? Am fost de pă-
rău și mai mulți păresc orice mai
de decât unul singur.

CEA MAI BUNA APARARE

Lucrurile se petrec în Statele-U-
nite țara recordurilor, francmasoni-
ei și tuturor originalităților.

Pe banca acuzațiilor, între doi jan-
tari care-l păsesc de aproape stă
un individ învinuit de furt. Nea-
stăruie avocat care să-l apere, Pre-
ședintele Tribunalului roagă pe o
din cei de față ca împreună cu
acuzatul să treacă într-o odă, să
se consulte și să-l povățuiască cum
e cel mai bine în interesul apă-
rării sale.

Trecu o jumătate de ceas, în care
s-au judecat alte procese. A-
cuzatul țese, din odă și se pre-
zintă singur în sala de audiență.

— Chiamă și pe acuzat, se adre-
sează Președintele unuia din jan-
tari.

— Întăi d-le Președinte, că a
acuzat, intervine avocatul.

A N E C D O T E

— Cum se poate?

— Da, d-le Președinte. Singur dv.
măști însărcinat să-l povățuiască cum
să se apere mai bine. Și cum cîntă
mi-a mărturisit că e vinovat, eu cred
că alt eșai mai bun, nu-l puteam de-
ceat să sară pe ferăstrău. Nu suni
nici zece minute de când a șters-o.

PE ONOAREA MEA

Într'un colț de stradă întunecoasă,
spre zău, două umbre gesticulează.
M'am oprit puțin mai departe
lângă un gard, de unde fără să
vreu am auzit:

— Caută-te bine... Când a plecat
din cărciumă portofelul îi era dol-
dora... Trebuie să fi avut mai muli
de zece mii.

Iar celălalt, ca să-l convingă, cu
ultim argument înlocuiește bucuria
pe dos, răspundându-i cu glasul
omului bănuț pe nedrept:

— Pe onoarea mea dacă am gă-
sit mai mult.
Erau doi pangari de buzunare.

NU E NEVOIE SĂ FUMAȚI

Amicul meu Vasile are un nas
cuiș și oș de roșu la vîră înăi
într-o zi s'a pomenit apostrofai de
lăzătorul unui tramvai care se afla
la oarecare distanță.

— Domnule, dacă nu vă supărați,
stingeți țigara: eu e voi să fumaj
în vagon!

UN LOC DISCRET

La un bal dat de o ambasadă

**ARTA
PARFUMERIEI
O ARTĂ VECHIE
DE MII DE ANI**

Acum o artă adoptată din nou de
azi, e întruchipat de parfumul pri-
măverii și al tinereții

TALISMAN

O sondă creațiune reușită a casei
de modă mondială Legrain.

APA DE COLONIA • PARFUMUL •

TALISMAN

VERITABIL NUMAI ÎN
AMBALAJUL ORIGINAL

Legrain

NU E SETE ÎNTOATEAUNA

Vasile e un băiat bun, chiar foarte
bun, dar are și el un păcat: îi pla-
ce să se îmbete. A devenit un ade-
vărat erudit în materie de vinuri.
Și un erudit.

Întîlnind într-o bună zi pe un
amice o dudușă de toată dragă-
lăsenia, a plăcut-o, s'a uitat și țîră
să stea mult pe gânduri l-a cerut
măna.

Formalitățile s'aun făcut toate. Bă-
lățul noștru pare să se cumălase de
tot. La nuntă, între două buteli de
vin, junele căsătorit face mărturisul
de dragoste tinerii soaie.

— Te iubesc ca ochii din cap.
Mai tare decât orice. Și cer numai un
lucru: te rog să mă trezești orîde-
cîde ori mi-e sete.

— Dar cum vrei tu să gîlcove
asta?

— Trezește-mă cînd vrei, draghe-
tea mea. Mi-e sete întotdeauna.

LA ORAȘ E DEANDOSELE

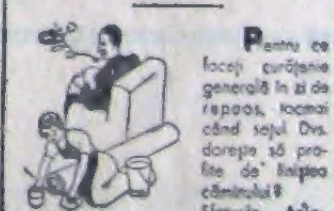
Un țărăn venind pentru prima oară
în București, este mușcat de un
câine fără să aibă posibilitatea să
se apere, fără să găsească măcar
un bolovan la îndemînă ca să alu-
neze jaurul obraznic.

În aceeași zi cineva îi întreabă
unde i se pare mai frumos, în Capi-
tală sau în satul lui?

Țărănul uitîndu-se cu ciudă la
pietrele caldarămului, răspunde:

— Păi de boerule, la noi în sat
odăi răi sunt legați și pietrele se
bode la dumneavoastră la oraș e
deandosele.

SFATURI FOLOSITOARE

Pentru o
focare curățenie
generală în și de
reședință, locuință
cînd soțul dvs.
dorește să pro-
fite de liniștea
cîmînului?

Sfaturi Aglo-
linei Chapoteau, stimulente prin exco-
laj al funcțiilor feminine.

**APIOLINE
CHAPOTEAU**

— Papa, guvernarea mi-a cerut să-mi scriu în
București pentru a-mi obține o mătură de salaria.
(New-York World Telegram)

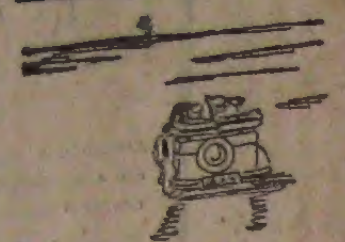

— Ai cumpărat această pânză impresionistă?
— Creșt? E sursă pe care l-am văzut pe fața de
moarte.
(Lustige Blätter, Berlin)

— Permiteți-mi să vă spun, Doamnă, că sunteți de-
bolică.
— E o declarație?
— Nu, o penitență ce mi-a fost impusă.
(Guerin Meschino)

Râsul altora...

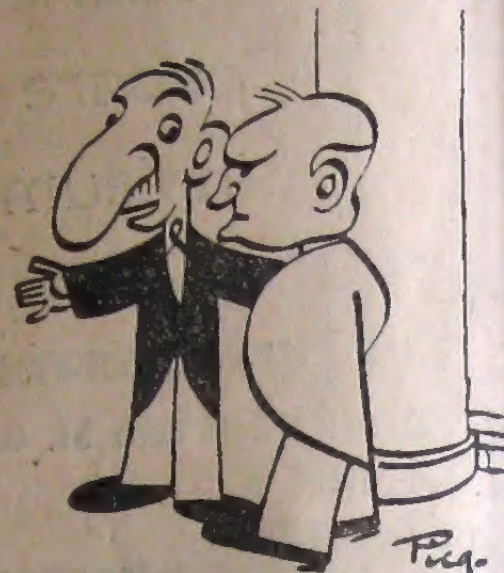
— Sunt idiști care cred că e un
obiect real.

— Dar noi, noi vom merge direct
și vom călca această iluzie.

Echipament iuristice

— Dacă am lua ceva?
— Cui?

— Ce caută toate aceste explozibile în grădina ta?
— Ei, și dumneaia!, ca să facă să crape mugurii.
(Regarde)

Numărul viitor al VREMII apare Joi 29
Decembrie 1938 în format obișnuit

Tip. VREMIA, Strada Casei No. 10, București (1)

COZONACI

HERDAN

Făină de aur

Prima Fabrică

Română de cerneluri
de tipar

MILORI

Societate Anonimă

București

Calea Rahovei, 240. Tel. 3.48.50

Lucrează cu materia primă
și după formulele renumitei
fabrici

Gebrüder Schmidt

G. m. b. H.

Berlin-Helndersdorf

NOUL LUBOIL POLAR asigură și

IARNA

funcționarea ireproșabilă a motorului Dv.
pentru că are:

- 1 un punct de conge-
lare scăzut, ceea ce
permite o pornire ușoară;
- 2 un index excepțional
de viscozitate,
adică menținerea viscozi-
tății și calităților lubrifiante
la toate temperaturile;
- 3 stabilitate, adică re-
zistență la oxidare
și formare de cōrbune;
- 4 consistența stratului
lubrifiant, ceea ce
face ca frecarea pieselor
în mișcare ale motorului
să fie evitată și să as-
igure un consum minim de
benzină.

UN PRODUS

UNIREA S. A. R. DE PETROL

